T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BANKACILIK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

APEX BANKACILIĞININ TÜRK BANKACILIK VE FİNANS SEKTÖRÜ ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

SEMANUR ÇELİKBAŞ

DR. ÖĞR. ÜYESİ SONAT BAYRAM

EDİRNE 2022

Tezin Adı: APEX Bankacılığının Türk Bankacılık ve Finans Sektörü Üzerine Etkilerinin İncelenmesi

Hazırlayan: Semanur ÇELİKBAŞ

ÖZET

Türk bankacılık ve finans sektörünü istihdam, ihracat ve kredi stoku gibi unsurlarla etkileyen KOBİ'ler ülkemizde önemli bir yere sahiptir. Çalışma kapsamı; öncelikle KOBİ'lerin uluslararası kuruluşlardaki ve Türkiye'deki kurumlarda geçerli olan tanımına değinilmiştir. KOBİ tanımları genel olarak nicel ölçütler (çalışan sayısı, ciro veya aktif büyüklük) üzerine yapılmıştır. Büyük işletmeler karşısındaki avantaj ve dezavantajları incelenmiştir. Türkiye'de KOBİ'lere sağlanan finansal destekleri iç ve dış banka kredileri olarak incelenmiştir. KOBİ'lere sağlanan kredilerin uzun vadeli ve düşük faiz oranlı olduğu görülmüştür. Ancak KOBİ'lere sağlanan krediler, öncelikli yörelerde bulunan küçük işletmelere ve KOBİ'lere yeterli, hızlı ve etkin olamamıştır. Etkinliği ve yeterliliği sağlayacak olan APEX bankacılığı sistemi ile KOBİ kredileri hız kazanmıştır. Uluslararası kuruluşlardan sağlanan fonların, ülkemizdeki APEX bankalar aracılığıyla KOBİ'lere kullandırılması APEX bankacılığı sistemidir. APEX bankacılığı ile istihdam, banka kredi stokları, banka işlem hacmi, ihracat ve reel sektör olumlu etkilenmiştir.

Bu çalışmada, ekonomiyi canlandıran KOBİ'lere yönelik tasarlanan APEX bankacığının Türk bankacılık ve finans sektörü üzerindeki etkisi incelenmiş ve konuyla ilgili ekonometrik analiz yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, APEX, reel sektör, istihdam ve ihracat.

Name of Thesis: Investigation of the Effects of APEX Banking on the Turkish Banking and Financial Sector

Prepared by: Semanur ÇELİLBAŞ

ABSTRACT

SMEs that affect the Turkish banking and financial sector with elements such as employment, exports and credit inventory have an important place in our country. The scope of the study; first of all, the definition of SMEs applicable to international organizations and institutions in Turkey was mentioned. SME definitions are generally made on quantitative criteria (number of employees, turnover or active size). The advantages and disadvantages of large enterprises are examined. The financial support provided to SMEs in Turkey has been examined as internal and external bank loans. It has been observed that the loans provided to SMEs are long-term and with low interest rates. However, the loans provided to SMEs were not sufficient, fast and effective for small businesses and SMEs located in priority regions. SME loans have gained momentum with the APEX banking system, which will ensure efficiency and adequacy. APEX banking system is the use of funds provided by international organizations to SMEs through APEX banks in our country. Employment, bank credit stocks, bank transaction volume, exports and the real sector were positively affected by APEX banking.

In this study, the effect of APEX banking designed for SMEs that stimulate the economy on the Turkish banking and financial sector was examined and econometric analysis was performed on the subject.

Keywords: SME, APEX, real sector, employment and exports.

ÖNSÖZ

Çalışmamın şekillenmesinde emeği geçen, bilgi birikimi ile bana yol gösteren değerli danışman hocam Trakya Üniversitesi Dr. Öğretim Üyesi Sonat Bayram'a teşekkürü borç bilirim. Jürimde yer alan hocalarıma değerlendirmeleri için ve yüksek lisans ders aşamasında eğitim aldığım tüm hocalarıma katkıları için teşekkür ederim.

Süreç boyunca yanımda olan, bana her daim destek olan annem Ayşe ÇELİKBAŞ, babam Kemal ÇELİBAŞ, abim Mustafa ÇELİKBAŞ ve ablam Hasibe ÖZATA'ya teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul, Haziran, 2022

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **I**

ABSTRACT ..... **II**

ÖNSÖZ ..... **III**

İÇİNDEKİLER ..... **IV**

ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **VIII**

GRAFİKLER LİSTESİ ..... **IX**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **X**

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ ..... **XVI**

I.BÖLÜM **3**

TANIMLAR VE KAVRAMLAR **3**

1.1.KOBİ TANIMI **3**

1.1.1. Uluslararası Kuruluşların Kobi Tanımı **3**

1.1.1.1. Birleşmiş Milletler KOBİ Tanımı 3

1.1.1.2. Dünya Bankasında KOBİ Tanımı 4

1.1.1.3. Avrupa Birliği KOBİ Tanımı 4

1.1.2. Türkiye'deki Kurumlara Göre KOBİ Tanımı **7**

1.1.2.1. Hazine Müsteşarlığı KOBİ Tanımı 8

1.1.2.2. Dış Ticaret Müsteşarlığı KOBİ Tanımı 8

1.1.2.3. Devlet İstatistik Enstitüsü KOBİ Tanımı 9

1.1.2.4. KOSGEB KOBİ Tanımı 9

1.1.2.5.Türkiye İhracat Kredi Bankası KOBİ Tanımı 10

1.1.2.6. TOSYÖV KOBİ Tanımı 10

1.1.3. Türkiye'de Yürürlükte Olan KOBİ Tanımı **11**

1.2. KOBİ'LERİN ANALİZİ.....11

1.2.1. KOBİ'lerin Avantajları.....12
1.2.2. KOBİ'lerin Dezavantajları.....13

II. BÖLÜM.....14

2.1. KOBİ'LERE SAĞLANAN DESTEKLER.....14

2.1.1. İç Finansman Destekleri 14
2.1.1.1. Banka Kredileri 14
2.1.1.1.1. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. 14
2.1.1.1.2. Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş. 16
2.1.1.1.3. Türkiye Halk Bankası A.Ş.....17
2.1.1.1.4. Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. 19
2.1.1.1.5. Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.....22

2.1.2. Dış Finansman Destekleri 28
2.1.2.1. Dünya Bankası Kredisi 28
2.1.2.2. AKKB Kredisi.....30
2.1.2.3. KFW Kredisi 32
2.1.2.4. AFD Kredisi 33
2.1.2.5. AYB Kredisi.....34

III. BÖLÜM 37

3. KOBİ FİNANSMANINDA APEX BANKACILIĞI 37

3.1. TÜRKİYE'DEKİ KOBİ'LERİN APEX KREDİSİ KULLANIMI 37

3.1.1.TSKB ARACILIĞI İLE KULLANDIRILAN KREDİLER.....38
3.1.1.1.KOBİ DESTEK KREDİLERİ.....44
3.1.1.1.1. KFW APEX KREDİSİ.....45
3.1.1.1.2.AKKB III APEX KREDİSİ.....45
3.1.1.1.3. AKKB IV APEX KREDİSİ 46
3.1.1.1.4. AKKB V APEX KREDİSİ.....46

3.1.1.1.5. TSKB KAYNAK KREDİSİ 47
3.1.1.2. İHRACAT DESTEKLEME KREDİLERİ 48
3.1.1.2.1. EFIL II KREDİSİ 48
3.1.1.2.2. EFIL III KREDİSİ 49
3.1.1.2.3. EFIL IV KREDİSİ 49
3.1.1.2.4. EFIL IV EK KREDİSİ 50
3.1.1.3. KOBİ VE İHRACAT DESTEKLEME KREDİLERİ 51
3.1.1.3.1. YENİLİKÇİ FİNANSMANA ERİŞİM KREDİSİ 51
3.1.1.3.2. YENİLİKÇİ FİNANSAMANA ERİŞİM KREDİSİ II 52
3.1.1.4. KADIN İSTİHDAMI VE ÖNCELİKLENDİRİLMİŞ BÖLGELER KREDİSİ 52
3.1.1.4.1. KAPSAYICI FİNANSMANA ERİŞİM KREDİSİ 53
3.1.2. TKYB ARACILIĞI İLE KULLANDIRILAN KREDİLER 53
3.1.2.1. OSTİM-İVEDİK KOBİ KREDİSİ 55
3.1.2.2. DOĞU- GÜNEYDOĞU KALKINMADA ÖNCELİKLİ BÖLGELER KREDİSİ 56
3.1.2.3. KOBİ FİNANSMANI KREDİSİ II 56
3.1.2.4. KÜÇÜK ÖLÇEKLİ TURİZM KREDİSİ 57
3.1.2.5. AKKB APEKS KOBİ KREDİSİ 58
3.1.2.6. LEASING KOBİ FİNANSMANI APEKS KREDİSİ 60
3.1.2.7. AKKB GLOBAL KOBİ APEKS KREDİSİ 61
3.1.2.8. KOBİ SELP II APEKS KREDİSİ 62
3.1.2.9. ENERJİ VE ALTYAPI KREDİSİ 63

IV. BÖLÜM 64

4. EKONOMETRİK BİR ANALİZ 64

4.1. LİTEARTÜR TARAMASI 64

4.2. EKONOMETRİK METODOLOJİ VE AMPİRİK BULGULAR 66

4.2.1. Birim Kök Testi 66
4.2.2. Genişletilmiş Dickey-Fuller Birim Kök Testi 67

4.2.3. Genişletilmiş Dickey-Fuller Birim Kök Testi Sonuçları 67
4.2.4. Regresyon Analizi 70
4.2.5. Johansen Koentegrasyon (Eşbütünleşme) Testi 82
4.2.6. Granger Nedensellik Testi 93
4.2.6.1. Bağımlı Değişken K1(Sektör) İçin Granger Nedensellik Testi.....93
4.2.6.2. Bağımlı Değişken K2(Mevduat) İçin Granger Nedensellik Testi ...100
4.2.6.3. Bağımlı Değişken K3(katılım) İçin Granger Nedensellik Testi.....107
4.2.6.4. Bağımlı Değişken K4(kalkınma ve yatırım) İçin Granger Nedensellik Testi 114
4.2.6.5. Bağımlı Değişken K5(yerli özel) İçin Granger Nedensellik Testi ..121
4.2.6.6. Bağımlı Değişken K6(kamu) İçin Granger Nedensellik Testi 128
4.2.6.7. Bağımlı Değişken K7(yabancı) İçin Granger Nedensellik Testi.....135
4.2.6.8. Bağımlı Değişken K8(mevduat yerli özel) İçin Granger Nedensellik Testi 142
4.2.6.9. Bağımlı Değişken K9(mevduat kamu) İçin Granger Nedensellik Testi 149
4.2.6.10. Bağımlı Değişken K10(mevduat yabancı) İçin Granger Nedensellik Testi 156
4.2.7. Korelasyon Testi.....164
4.2.8. İkili Yük Grafiği 169

SONUÇ.....171

KAYNAKÇA.....173

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2. 1: APEX Kredisini Kullandırım Aşamaları 17
Şekil 4. 2: Banka Kredilerinde KOBİ Kredileri Otonormal İkili Yük Grafiği 169

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 3. 1: 2005 Yılı APEX Kredi Yüzdesi 39
Grafik 3. 2: 2006 Yılı APEX Kredi Yüzdesi 39
Grafik 3. 3: 2007 Yılı APEX Kredi Yüzdesi 40
Grafik 3. 4: 2008 Yılı APEX Kredi Yüzdesi 40
Grafik 3. 5: 2009 Yılı APEX Kredi Yüzdesi 41
Grafik 3. 6: Yeni Sözleşmeler (Milyon Dolar) 41
Grafik 3. 7: 2011-2021 Yılları Arası Yüzdesel APEX Kredisi.....44
Grafik 3. 8: APEX Kredisinin Reel Sektöre Etkisi 44

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. 1: Dünya Bankası Çalışan Sayısına Göre KOBİ Tanımı 4
Tablo 1. 2: Avrupa Birliği Nicel Kriterlerine Göre KOBİ Tanımı..... 5
Tablo 1. 3: Avrupa Birliği'nde KOBİ'ler..... 6
Tablo 3. 1: Alman Kalkınma Bankası Kredisi Kullanımı.....45
Tablo 3. 2: Yıllara Göre AKKB III Kredisi 45
Tablo 3. 3: Yıllara Göre AKKB IV Kredisini Kullanan KOBİ Sayısı 46
Tablo 3. 4: AKKB V APEX Kredisi ile Sağlanan İstihdam 47
Tablo 3. 5: TSKB Kredisinin Yıllara Göre Kullanımı.....47
Tablo 3. 6: EFIL II Kredisinin İhracata Etkisi.....48
Tablo 3. 7: EFIL III Kredi Kullanımı 49
Tablo 3. 8: EFIL IV Kredisi Kullanımı.....50
Tablo 3. 9: EFIL IV Ek Kredi Kullanımı Yıllara Göre.....50
Tablo 3. 10: Yenilikçi Finansmana Erişim Projesini Kullanan KOBİ Sayısı 51
Tablo 3. 11: Yenilikçi Finansmana Erişim Projesi İkinci Kullandırım Verileri 52
Tablo 3. 12: Yıllara Göre Kapsayıcı Finansmana Erişim Kredisi Kullanımı 53
Tablo 3. 13: Ostim – İvedik KOBİ Kredisi Kullanımı 55
Tablo 3. 14: Kalkınmada Öncelikli Yöreler Kredisi.....56
Tablo 3. 15: Dünya Bankası KOBİ Finansmanı II Yıllara Göre Kullanımı.....57
Tablo 3. 16: Küçük Ölçekli Turizm Kredisi.....58
Tablo 3. 17: AKKB APEX KOBİ Kredisi Kullanımı.....59
Tablo 3. 18: 2008 – 2012 Yılları TKYB APEX Kredilerinin Reel Sektöre Etkisi....60
Tablo 3. 19: Kullanım Yıllarına Göre Leasing KOBİ Finansman Kredisi 61
Tablo 3. 20: AKKB Global KOBİ APEX Kredisi.....62
Tablo 4. 1: Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler.....66
Tablo 4. 2: Banka ve KOBİ Kredilerinin Fark Tablosu.....68
Tablo 4. 3: B4 Birim Kök Yok ve Durağan 69
Tablo 4. 4: KOBİ, TSKB ve TKYB Fark Tablosu 70
Tablo 4. 5: KOBİ Sektör Kredileri (K1) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu 71

Tablo 4. 6: KOBİ Mevduat Kredileri (K2) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu.....72
Tablo 4. 7: KOBİ Katılım Kredileri (K3) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu 73
Tablo 4. 8: KOBİ Kalkınma ve Yatırım Kredileri (K4) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu.....74
Tablo 4. 9: KOBİ Yerli Özel Kredileri (K5) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu.....75
Tablo 4. 10: KOBİ Kamu Kredileri (K6) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu 76
Tablo 4. 11: KOBİ Yabancı Kredileri (K7) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu.....77
Tablo 4. 12: KOBİ Mevduat- Yerli Özel Kredileri (K8) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu.....78
Tablo 4. 13: KOBİ Mevduat- Kamu Kredileri (K9) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu.....80
Tablo 4. 14: KOBİ Mevduat-Yabancı Kredileri (K10) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu.....81
Tablo 4. 15: KOBİ Kredileri Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu 82
Tablo 4.16: Bağımlı değişken(K1 sektör) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları.....83
Tablo 4.17: Bağımlı değişken(K2 mevduat) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları.....84
Tablo 4.18: Bağımlı değişken(K3 katılım) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları.....85
Tablo 4.19: Bağımlı değişken(K4 kalkınma ve yatırım) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları.....86
Tablo 4.20: Bağımlı değişken(K5 yerli özel) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları.....87
Tablo 4.21: Bağımlı değişken(K6 kamu) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları.....88

Tablo 4.22: Bağımlı değişken(K7 yabancı) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları 89
Tablo 4.23: Bağımlı değişken(K8 mevduat yerli özel) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları 90
Tablo 4.24: Bağımlı değişken(K9 mevduat kamu) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları 91
Tablo 4.25: Bağımlı değişken(K10 mevduat yabancı) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları 92
Tablo 4. 26: Bağımlı değişken KOBİ Kredileri ile TSKB ve TKYB Kredileri İçin Eşbütünleşme Testi Sonuçları 92
Tablo 4. 27: K1(sektör) nedensellik test sonuçları 94
Tablo 4. 28: B1(sektör) nedensellik test sonuçları 94
Tablo 4. 29: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları.....95
Tablo 4. 30: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları 95
Tablo 4. 31: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları.....96
Tablo 4. 32: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları.....96
Tablo 4. 33: B6(kamu) nedensellik test sonuçları 97
Tablo 4. 34: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları.....98
Tablo 4. 35: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları 98
Tablo 4. 36: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları 99
Tablo 4. 37: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları.....100
Tablo 4. 38: K2(mevduat) nedensellik test sonuçları 101
Tablo 4. 39: B1(sektör) nedensellik test sonuçları 101
Tablo 4. 40: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları.....102
Tablo 4. 41: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları 102
Tablo 4. 42: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları.....103
Tablo 4. 43: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları.....103
Tablo 4. 44: B6(kamu) nedensellik test sonuçları 104
Tablo 4. 45: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları.....105
Tablo 4. 46: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları 105
Tablo 4. 47: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları 106
Tablo 4. 48: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları.....107

Tablo 4. 49: K3(katılım) nedensellik test sonuçları.....108
Tablo 4. 50: B1(sektör) nedensellik test sonuçları 108
Tablo 4. 51: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları.....109
Tablo 4. 52: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları 109
Tablo 4. 53: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları.....110
Tablo 4. 54: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları.....110
Tablo 4. 55: B6(kamu) nedensellik test sonuçları 111
Tablo 4. 56: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları.....112
Tablo 4. 57: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları 112
Tablo 4. 58: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları 113
Tablo 4. 59: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları.....114
Tablo 4. 60: K4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları.....115
Tablo 4. 61: B1(sektör) nedensellik test sonuçları 116
Tablo 4. 62: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları.....116
Tablo 4. 63: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları 116
Tablo 4. 64: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları.....117
Tablo 4. 65: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları.....117
Tablo 4. 66: B6(kamu) nedensellik test sonuçları 118
Tablo 4. 67: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları.....119
Tablo 4. 68: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları 119
Tablo 4. 69: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları 120
Tablo 4. 70: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları.....121
Tablo 4. 71: K5(yerli özel) nedensellik test sonuçları 122
Tablo 4. 72: B1(sektör) nedensellik test sonuçları 122
Tablo 4. 73: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları.....123
Tablo 4. 74: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları 123
Tablo 4. 75: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları.....124
Tablo 4. 76: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları.....124
Tablo 4. 77: B6(kamu) nedensellik test sonuçları 125
Tablo 4. 78: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları.....126
Tablo 4. 79: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları 126
Tablo 4. 80: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları 127

Tablo 4. 81: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları.....128
Tablo 4. 82: K6(kamu) nedensellik test sonuçları 129
Tablo 4. 83: B1(sektör) nedensellik test sonuçları 129
Tablo 4. 84: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları.....130
Tablo 4. 85: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları 130
Tablo 4. 86: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları.....131
Tablo 4. 87: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları.....131
Tablo 4. 88: B6(kamu) nedensellik test sonuçları 132
Tablo 4. 89: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları.....133
Tablo 4. 90: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları 133
Tablo 4. 91: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları 134
Tablo 4. 92: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları.....135
Tablo 4. 93: K7(yabancı) nedensellik test sonuçları.....136
Tablo 4. 94: B1(sektör) nedensellik test sonuçları 136
Tablo 4. 95: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları.....137
Tablo 4. 96: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları 137
Tablo 4. 97: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları.....138
Tablo 4. 98: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları.....138
Tablo 4. 99: B6(kamu) nedensellik test sonuçları 139
Tablo 4. 100: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları.....140
Tablo 4. 101: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları 140
Tablo 4. 102: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları 141
Tablo 4. 103: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları.....142
Tablo 4. 104: K8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları.....143
Tablo 4. 105: B1(sektör) nedensellik test sonuçları.....144
Tablo 4. 106: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları.....144
Tablo 4. 107: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları 144
Tablo 4. 108: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları.....145
Tablo 4. 109: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları.....146
Tablo 4. 110: B6(kamu) nedensellik test sonuçları 146
Tablo 4. 111: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları.....147
Tablo 4. 112: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları 148

Tablo 4. 113: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları 148
Tablo 4. 114: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları 149
Tablo 4. 115: K9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları 150
Tablo 4. 116: B1(sektör) nedensellik test sonuçları.....151
Tablo 4. 117: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları.....151
Tablo 4. 118: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları 151
Tablo 4. 119: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları 152
Tablo 4. 120: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları.....152
Tablo 4. 121: B6(kamu) nedensellik test sonuçları 153
Tablo 4. 122: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları.....154
Tablo 4. 123: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları 154
Tablo 4. 124: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları 155
Tablo 4. 125: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları.....156
Tablo 4. 126: K10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları.....157
Tablo 4. 127: B1(sektör) nedensellik test sonuçları.....158
Tablo 4. 128: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları.....158
Tablo 4. 129: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları 158
Tablo 4. 130: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları.....159
Tablo 4. 131: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları.....159
Tablo 4. 132: B6(kamu) nedensellik test sonuçları 160
Tablo 4. 133: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları.....161
Tablo 4. 134: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları 161
Tablo 4. 135: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları 162
Tablo 4. 136: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları.....163
Tablo 4. 137: TSKB Kredileri nedensellik test sonuçları 163
Tablo 4. 138: KOBİ Kredileri nedensellik test sonuçları.....164
Tablo 4. 139: TKYB Kredileri nedensellik test sonuçları.....164
Tablo 4. 140: Bağımlı Değişkenler İçin Korelasyon Testi Sonuçları.....165

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

AB:	Avrupa Birliği
ABD:	Amerika Birleşik Devleti
ADF:	Augmented Dickey Fuller (Genişletilmiş Birim Kök Testi)
AFD:	Fransız Kalkınma Ajansı
AKKB (CEB):	Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası (Council Of Europe Development Bank)
APEX:	Toptan Bankacılık
A.Ş. :	Anonim Şirket
AYB (EIB):	Avrupa Yatırım Bankası (European Investment Bank)
AYF (EIF):	Avrupa Yatırım Fonu
DESİYAB:	Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası
DPT:	Devlet Planlama Teşkilatı
EBRD:	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası
EFIL:	Export Finance Intermediation Loan (İhracat Finansmanı Aracılık Kredisi)
FKD:	Fransız Kalkınma Ajansı
GAP:	Güneydoğu Anadolu Projesi
GSMH:	Gayri Safi Milli Hâsıla
HALKBANK:	Türkiye Halk Bankası
IBRD (DB):	Dünya Bankası- Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası
ICSID:	Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıkları Çözüm Merkezi
IDA:	Uluslararası Kalkınma Birliği
IFC:	Uluslararası Finans Kurumu
IMF:	Uluslararası Para Fonu

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

MIGA: Çok Taraflı Yatırım Garanti Ajansı

KFW: Alman Kalkınma Bankası

KOBİ: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme

KOSGEB: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

KÜSGEM: Küçük Sanayi Geliştirme Merkezi

KÜSGET: Küçük Sanayi Geliştirme Teşkilatı

SEGEM: Sınai Eğitim ve Geliştirme Merkezi

TAM: Ticari Atılım Merkezi

T.C. : Türkiye Cumhuriyeti

TKYB: Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası

TL: Türk Lirası

TMMOB: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

TMO: Toprak Mahsulleri Ofisi

TSKB: Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası

TurAFF: Türkiye Tarım İşletmeciliği KOBİ Finansmanı

TurSEFF: Türkiye Sürdürülebilir Enerji Finansmanı Projesi

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TÜRK EXIMBANK: Türkiye İhracat Kredi Bankası

TOSYÖV: Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı

ÜFE: Üretici Fiyat Endeksi

VAKIFBANK T.A.O. : Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı

Vb. : Ve Benzeri

Vd. :	Ve Diğerleri
YP:	Yabancı Para
€:	Euro
$:	Dolar

GİRİŞ

Ülke ekonomilerinin büyük bir kısmını oluşturan KOBİ'lerin üretime, ihracata, istihdama ve reel sektöre olumlu etkileri olmaktadır. Bu işletmeler için uygulanan ekonomik politikalar ve destekler sayesinde KOBİ'ler ihtiyaçları için öz kaynakları dışındaki finansmana ulaşabilmektedir. KOBİ'lere yönelik yapılan finansal, yasal ve teknolojik destekler KOBİ'lerin rekabet güçlerini arttırmakta ve ülke ekonomisine olumlu etkilerini yansıtmaktadır. Ülkemizde KOBİ'lere özel birçok hizmet sunulmaktadır. Ülke kaynakları kullanılarak uygulanan destekler vade yapısı ve faiz oranları gibi birçok unsurdan dolayı yeterli ve etkin olamamaktadır. Bu sebeple KOBİ'lere uygun maliyetli dış kredi ve fonları ülkemize getirecek olan APEX bankacılığı sistemi geliştirilmiştir. Uluslararası kuruluşlardan sağlanan fonların ülkemizde seçilen APEX bankalarına devredilmesi ve aracı finansman kuruluşları ile de KOBİ ve öncelikli yörelerde faaliyet gösteren küçük işletmelere aktarımını sağlayacak bir mekanizma oluşturulmuştur. Bu krediler ile KOBİ'lerin yatırımları ve ihtiyaçları için gereken finansmana ulaşması kolaylaşacak ve istihdama, reel sektöre, ihracata olumlu etkileri olduğu kredi kullanım sonrası verilerinde gösterilecektir.

Çalışmanın konusu; çalışma kapsamında Türkiye de bulunan KOBİ'lere uluslararası kuruluşlardan sağlanan fonların APEX bankacılığı sistemi altında kullandırılması incelenmiştir.

Bu çerçevede çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, uluslararası kuruluşların ve Türkiye'deki kuruluşların KOBİ tanımı üzerinde durulmuş ve KOBİ'lerin büyük şirketler karşındaki avantaj ve dezavantajlarına değinilmiştir.

İkinci bölümde, KOBİ'lere sağlanan destekler; iç ve dış banka kredileri üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde, KOBİ finansmanında APEX bankacılığı işlenmiştir. Türk bankacılık ve finans sektörüne etkileri (istihdam, banka kredi stoku, işlem hacmi, ihracat ve reel sektör) sayısal olarak verilmiştir. Son olarak dördüncü

bölümde ise, KOBİ ve banka (APEX) kredileri ilişkisi üzerine ampirik bir uygulama yapılmıştır.

Çalışmanın önemi; bankacılık sektörünün sosyal bir sektör olmasının bir gereği olarak, literatürde ve ekonomik hayatta karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, gerek bilimsel olarak gerek sosyoekonomik olarak iç ve dış ekonomide önemli bir yer kaplayan KOBİ'lere verilen krediler APEX bankacılığı sistemi altında bankalarca verilmeye başlanması, ulusal ve uluslararası ekonomiye yön vermeleri bakımından önem arz etmiştir. Ülkemizde APEX bankacılığı sistemi hakkında bir çalışma yapılmamış olması ve etkilerinin ekonomik boyutu önem arz etmiş olup çalışma konusu olmuştur.

Çalışmanın amacı; büyüyen ekonomimizde önemli bir yere sahip olan KOBİ'lere sağlanan krediler ile banka kredileri arasındaki nedensellik ilişkisinin analiz edilmesidir. Bu amaç doğrultusunda KOBİ'lere verilen krediler ve banka kredileri granger nedensellik analizi yardımıyla incelenmiştir.

Çalışmanın yöntemi; çalışma kapsamında ilk olarak, söz konusu değişkenlerin teorik çerçeveleri oluşturulmuştur. Son bölümde ise, banka kredileri ve APEX kredilerini temsilen; KOBİ kredileri kullanılarak Aralık 2006-Mart 2022 üçer aylık dönem verileri (61 veri) ile ekonometrik bir analiz yapılmıştır. Yapılan altı analizde ilk olarak, Genişletilmiş Dickey-Fuller birim kök testi kullanılarak değişkenlerin durağanlığı tespit edilmiş ve değişkenlerin üçüncü farkları alınarak durağan hale getirilmiştir. Ardından regresyon analizi yapılarak bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki neden sonuç ilişki test edilmiştir. Granger nedensellik ilişki ve ilişkinin yönü test edilmiştir. Eşbütünleşme testi ile değişkenler arasındaki uzun dönem ilişkileri test edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişki korelasyon testi ile incelenmiş ve son olarak da ikili yük grafiği incelenmiştir.

I.BÖLÜM

TANIMLAR VE KAVRAMLAR

1.1. Kobi Tanımı

1.1.1. Uluslararası Kuruluşların Kobi Tanımı

Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) büyük işletmelerin küçültülmüş hali değildir. Farklı ölçeğe sahip işletmeler arasındaki ayrımın belirtilmesi gerekmektedir. Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler için genel bir tanım yapılamamaktadır. KOBİ tanımı ülke, kültür, bölge ve yöreye göre değişebilmektedir (İraz, 2006: 368). Ülkeler kendi ekonomik koşullarını göz önüne alarak kendi KOBİ tanımını yapmaktadır. Bu doğrultuda uluslararası kuruluşlarda kendi KOBİ tanımını belirli bir çerçevede oluşturmuşlardır. Tüm kurum ve kuruluşların oluşturduğu ekonomik ortam farklı bir açıya sahip olduğu için ve KOBİ'ler çok yönlü olduğu için her ülkede farklı tanımlarla karşılaşılmıştır. Uluslararası kuruluşlarda KOBİ tanımlamaları, nicel ve nitel ölçütler kullanılarak amaca ve kullanıma uygundur (Eminoğlu, 2013: 32).

1.1.1.1. Birleşmiş Milletler KOBİ Tanımı

Türkiye, Mısır ve İsrail'i içine alan Birleşmiş Milletler 1958 yılındaki raporda, sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde istihdam edilen personel sayısı 10 kişiden az ise küçük ölçekli işletme, 10 kişi ve üstü personel istihdam eden işletmelere orta ölçekli olarak adlandırmaktadır (Orhan Küçük, 2014: 104)(Akt. Taşcan, 2015: 14).

1.1.1.2. Dünya Bankasında KOBİ Tanımı

Dünya Bankası KOBİ'leri desteklemek adına birçok kredi programı sunmaktadır. Buna karşın Dünya Bankası'nın net bir KOBİ tanımı bulunmamaktadır. KOBİ ölçek ayrımında Dünya Bankası ülkelerin büyüme politikası ve ekonomik performansını baz alarak işletmeleri; küçük, orta ve büyük ölçekli olarak belirlemiştir. Ayrımdaki en belirgin faktör çalışan kişi sayısıdır. Tablo 1.1 incelendiğinde üretim sektöründe faaliyet gösteren küçük işletmeler için çalışan sayısı 49, orta ölçekli işletmeler için çalışan sayısı 50 ila 249 kişi arası kabul görmektedir. Çalışan sayısı 250 kişiden fazla olan işletmeler ise büyük ölçekli işletmelerdir.

Bu ölçütler Dünya Bankası kredileri için geçerli değildir. Tüm ülkelerde genel bir KOBİ tanımı olması için çalışan sayısı 100 ila 500 kişi arası kabul edilmesi tartışılmaktadır. Hizmet ve tarım sektörleri, KOBİ ölçek tanımını ülkelerin büyüme politikalarına ve ekonomik performansına uygun yapılmasını önermektedir (Tetik, 2016: 31).

Tablo 1. 1: Dünya Bankası Çalışan Sayısına Göre KOBİ Tanımı

KOBİ Ölçeği	**Çalışan Sayısı**
Küçük Ölçekli İşletme	<50
Orta Ölçekli İşletme	<250
Büyük İşletme	250≤

Kaynak: Beck, T., and Demirgüç Kunt, A., SMEs, Growth and Poverty, PublicPolicy fort the Private Sector, The World Bank Group, No: 29898, Washington, February 2004,s.2. https://www.researchgate.net/publication/5149801_SMEs_Growth_and_Poverty_Cross-Country_Evidence, (Erişim Tarihi: 19.09.2021).

1.1.1.3. Avrupa Birliği KOBİ Tanımı

KOBİ tanımının temel amaçlarından biri, desteklerin yalnızca gerçekten ihtiyacı olan işletmelere verilmesini sağlamaktır. Bu nedenle KOBİ tanımı, Avrupa Komisyonu'nun KOBİ'ler için geliştirdiği ve işlettiği tüm politika, program ve önlemler için geçerlidir. Ayrıca, özel kurallar uygulanmayan devlet yardımı türleri için

de geçerlidir. Bununla birlikte, bir şirketin küçük ve orta ölçekli işletme olup olmadığına karar vermek, kolay değildir. Bu nedenle, bir işletmenin devlet desteği alması durumunda ilgili yasal dayanağı dikkatlice kontrol etmek gerekir.

2003/361/EC sayılı tüzük 2020 yılında revize edilmiştir. Bu kapsamda Avrupa Birliği KOBİ tanımı; 250'den az kişi istihdam eden ve yıllık cirosu 50 milyon Euro'yu geçmeyen ve aktif büyüklüğü toplamı 43 milyon Euro'yu aşmayan işletmelerdir. KOBİ ölçek ayrımındaki nicel ölçütler; istihdam edilen çalışan sayısı, ciro veya aktif büyüklüğü kriterlerinden oluşmaktadır (European Commission, 2020). KOBİ ölçek ayrımında nitel ölçüt, bağımsızlık kriteridir. İşletmelerin KOBİ sayılabilmesi için gereken bir ölçüttür. Bağımsızlık kriterine göre, işletme sermayesinin büyük bir işletme tarafından oluşturulmamış olması veya hisse senetlerinin % 25 veya daha fazlasının bir işletme tarafından üstlenilmemiş olması gerekmektedir. Ancak işletme sahipleri, kamu yatırım ortaklıkları, risk sermayesi şirketleri veya kurumsal yatırımcılar ise bağımsızlık kriterini aşabilmektedir (Yıldız, 2010: 7).

Bir işletmenin KOBİ olup olmadığını belirleyen başlıca faktörler şunlardır; personel sayısı, ciro veya bilanço toplamıdır.

Tablo 1. 2: Avrupa Birliği Nicel Kriterlerine Göre KOBİ Tanımı

KOBİ Ölçeği	**Çalışan Sayısı**	**Ciro**	**Aktif Büyüklüğü**
Orta	<250	≤ 50 Milyon Euro	≤ 43 Milyon Euro
Küçük	<50	≤ 10 Milyon Euro	≤ 10 Milyon Euro
Mikro	<10	≤ 2 Milyon Euro	≤2 Milyon Euro

Kaynak: European Commission, User guide to the SME Definition, 2020, s.11, https://ec.europa.eu/growth/smes/smedefinition_en, (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

Tablo 1.2'de verilen değerlere göre;

Mikro ölçekli işletmeler; toplam 10 kişiden daha az çalışan sayısı olan ve yıllık cirosu ya da aktif büyüklüğü 2 milyon Euro'dan az olan işletmeler olarak tanımlanır.

Küçük ölçekli işletmeler; toplam 50 kişiden daha az çalışan sayısı olan ve yıllık cirosu ya da aktif büyüklüğü 10 milyon Euro'dan az olan işletmeler olarak tanımlanır.

Orta ölçekli işletmeler ise; toplam 250 kişiden az çalışan sayısı olan ve yıllık cirosu 50 milyon Euro ya da aktif büyüklüğü 43 milyon Euro'yu geçmeyen işletmeler olarak tanımlanır.

Mikro ve küçük ölçekli işletmelerde sınır değişmezken orta ölçekli işletmelerde aktif büyüklük toplamı 43 milyon Euro'yu geçmemelidir.

Tablo 1. 3: Avrupa Birliği'nde KOBİ'ler

	Mikro Ölçekli	**Küçük Ölçekli**	**Orta Ölçekli**	**Toplam KOBİ**	**Büyük Ölçekli**	**Toplam**
KOBİ Sayısı	21,044,884	1,282,211	199,362	22,526,457	40,843	22,567,300
Yüzde(%)	93.3	5.7	0.9	99.8	0.2	100.0
Çalışan Sayısı	36,988,539	25,313,006	20,130,548	82,432,093	44,358,284	126,790,377
Yüzde(%)	29.2	20.0	15.8	65.0	35.0	100.0
Katma Değer (Milyar Euro)	1,179,476	1,071,196	1,087,613	3,338,286	2,956,544	6,294,829
Yüzde(%)	18.7	17.0	17.3	53.0	47.0	100.0

Kaynak: European Commission, Annual Report on European SMEs, 2020/2021, July s. 9, https://ec.europa.eu/docsroom/documents/46062, (Erişim Tarihi: 16.09.2021).

Tablo 1.3'de incelenebileceği üzere;

Avrupa Birliği'nde toplam KOBİ sayısı 22 milyondan fazladır. Bunun %93,3'ü mikro ölçekli işletme, %5,7'si küçük ölçekli işletme ve %0,9'u orta ölçekli işletmeden oluşmaktadır.

Avrupa Birliği'nde toplam istihdamın %65'ini KOBİ'ler oluşturmaktadır. Geriye kalan %35'ini büyük işletmeler karşılamaktadır.

Avrupa Birliği'nde katma değerin %53'ünü KOBİ'ler ve %47'sini büyük işletmeler karşılamaktadır. Ölçek olarak %18,7'sini mikro işletmeler, %17'sini küçük işletmeler ve %17,3'ünü orta ölçekli işletmeler oluşturmaktadır.

1.1.2. Türkiye'deki Kurumlara Göre KOBİ Tanımı

KOBİ'lerin değerinin belirlenmesi gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde farklı tarihlerde gerçekleşmiştir. Ülkemizde KOBİ'ler ilk zamanlarda esnaf ve sanatkâr kesimi içinde düşünülmüştür. Bu sebepten dolayı KOBİ'lere ait belirli bir sanayi politikası üretilememiş ve KOBİ'ler ekonomik büyüme sürecinde göz ardı edilmişlerdir (Büyür Atıcı, 2006: 29-30).

1963 yılında Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planında esnaf, sanatkâr ve küçük ölçekli işletmelerin hammaddeye ulaşım, kooperatif açma, teknolojik eksiklik, ürünün pazarlanamaması, finansman, kredi ve kalite gibi sorunları için bir merkezi kuruluşun kurulması konuşulmuştur (DPT, 1963: 330-359-363). Bu kuruluş 1973 yılında Milletlerarası Antlaşma kapsamında Gaziantep'te pilot proje olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Bünyesinde Küçük Sanayi Geliştirme Merkezi (KÜSGEM) kurulmuştur(DPT, 1973: 561). Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı incelendiğinde KOBİ'lerle ilgili politikalara gerektiği kadar yer verilmediği görülmektedir. Bunun en önemli nedeni; ülkemizde küçük sanayi, esnaf, sanatkâr ve el sanatlarının temel niteliklerini tanımlama da KOBİ'lerin yerinin kesinlik kazanamamasıdır (DPT, 1979: 279). Bu doğrultuda Küçük Sanayi Geliştirme Merkezi (KÜSGEM) amaçlarını gerçekleştirememiştir. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde, KOBİ ele alınmıştır. KOBİ'lere yönetim, finansal, organizasyon ve teknolojik alanlarda danışmanlık hizmeti sağlamak için 17 Haziran 1983 tarihinde 83/6744 sayılı karar ile Küçük Sanayi Geliştirme Teşkilatı (KÜSGET) kurulmuştur. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda KOBİ'lerin ekonomideki değerinden bahsedilmiş ve KOBİ'lere gereken teşviklerin verilmesi ve geliştirilmesi vurgulanmıştır. KÜSGET ile birlikte

işletme ilkeleri modernleşmiş, kalite belirli bir standarda ulaşmış, teknoloji kullanım seviyesi arttırılmış, istihdamın artırılması için çalışmalar yapılmıştır(DPT,1985: 157).

10 Kasım 1978 tarihinde KOBİ'lerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması, yöneticilerin ve çalışanların hayat boyu öğrenme anlayışını sürdürebilmesi amacıyla Sınai Eğitim ve Geliştirme Merkezi (SEGEM) kurulmuştur(KOSGEB, 2021).

Bu gelişmeler sonrasında ülkemizde KOBİ'ye dair adımların 1980 yılından sonra önem kazandığını söyleyebiliriz.

1.1.2.1. Hazine Müsteşarlığı KOBİ Tanımı

Hazine Müsteşarlığı tanım kapsamı içinde imalat sanayi alanında faaliyet gösteren işletmeler vardır. Kanuni defter kayıtlarında bina ve arsa hariç net sabit tutarı 950.000 TL'yi aşmayan işletmelerde işçi sayısı tanım kriteri esas alınarak ölçekler belirlenmiştir.

1-9 işçi sayısına sahip olan işletmeler; mikro ölçekli işletmeler,

10-49 işçi sayısına sahip olan işletmeler; küçük ölçekli işletmeler,

50-250 işçi sayısına sahip olan işletmeler; orta ölçekli işletmeler olarak tanımlanmıştır.

Bağımsızlık ölçütü, başka işletmelere ait sermaye oranının %25'in altında olmasıdır(TMMOB, 2017: 4).

1.1.2.2. Dış Ticaret Müsteşarlığı KOBİ Tanımı

Tanım kapsamı imalat sanayinde faaliyet gösteren işletmeler olup, tanım kriteri çalışan sayısıdır. Çalışan sayısı 1-200 kişidir. Gerçek usulde defter tutan, bina ve arsa hariç sabit sermaye tutarı bilanço değeri itibariyle 2 milyon USD karşılığı TL'yi aşmayan işletmeler KOBİ olarak tanımlanmıştır. Burada mikro, küçük ve orta ölçekli işletmeler olarak detaylı bir sınıflandırılmaya gidilmemiştir(TMMOB,2017: 4).

Dış Ticaret Müsteşarlığı 1994 yılında Başbakanlık'a bağlı olarak ticari ve ekonomik ilişkileri düzenlemek, uygulamak ve geliştirmek amacıyla kurulmuştur. 2011 yılında T.C. Ekonomi Bakanlığı'nın kurulması ile Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkileri bu bakanlığa devredilmiştir.2018 yılında T.C. Ekonomi Bakanlığı kapatılarak görevleri yeni kurulan T.C. Ticaret Bakanlığı'na devredilmiştir(T.C. Ticaret Bakanlığı, 2019).

1.1.2.3. Devlet İstatistik Enstitüsü KOBİ Tanımı

Çalışan sayısı tanım kriterini esas alarak yapılan KOBİ tanımı şöyledir:

Yıllık ortalama çalışan sayısı 1-9 olan işletmeler mikro ölçekli işletme,

Yıllık ortalama çalışan sayısı 10-49 olan işletmeler küçük ölçekli işletme,

Yıllık ortalama çalışan sayısı 50-250 olan işletmeler orta ölçekli işletme olarak belirlenmiştir(Balıkçıoğlu, 2010: 9).

1962 yılında Devlet İstatistik Enstitüsü adını alan Kurum 2005 yılına kadar bu adla görevine devam etmiştir. 18 Kasım 2005 tarihi itibariyle Kurumun adı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) olarak değiştirilmiştir(TÜİK, 2020).

1.1.2.4. KOSGEB KOBİ Tanımı

Tanım kapsamı çok geniş olan T.C. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) imalat, inşaat, eğitim, kültür, iletişim, finans, ulaştırma, konaklama ve madencilik gibi sektörler için ortak bir KOBİ tanımı kullanmıştır. Tanım kriterleri; yıllık iş birimi ve mali bilanço veya yıllık net satış hasılatı olarak belirlenmiştir(KOSGEB, 2009).

Bu bilgilere göre KOSGEB KOBİ tanımı:

On kişiden az çalışan sayısına sahip ve mali bilançosu veya yıllık net satış hasılatı 5 milyon TL'yi aşmayan işletmeler mikro ölçekli işletme,

Elli kişiden az çalışan sayısına sahip ve mali bilançosu veya yıllık net satış hasılatı 50 milyon TL'yi aşmayan işletmeler küçük ölçekli işletme,

İki yüz elliden az çalışan sayısına sahip ve mali bilançosu veya yıllık hasılatı 250 milyon TL'yi aşmayan işletmeler orta ölçekli işletme olarak belirlenmiştir(KOSGEB, 2022).

1.1.2.5.Türkiye İhracat Kredi Bankası KOBİ Tanımı

Türkiye İhracat Kredi Bankası(Türk Eximbank) imalatçı, ihracatçı ve döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetleri yürüten işletmelerde 250 kişiden az çalışan sayısı ve mali bilançosu veya net satış hasılatı 125 milyon TL'yi geçmeyen, bağımsız işletmelere KOBİ demektedir. KOBİ sınıflandırması:

10 kişiden az çalışan sayısı ve mali bilançosu veya yıllık net satış hasılatı 3 milyon TL'yi geçmeyen işletmeler mikro ölçekli işletme,

50 kişiden az çalışan sayısı ve mali bilançosu veya yıllık net satış hasılatı 25 milyon TL'yi geçmeyen işletmeler küçük ölçekli işletme,

250 kişiden az çalışan sayısı ve mali bilançosu veya yıllık net satış hasılatı 125 milyon TL'yi geçmeyen işletmeler orta ölçekli işletme olarak belirlenmiştir.

Bağımsızlık kriteri; farklı bir işletmenin %25 ve daha fazlasına sahip değilse, konsolide edilmiş hesaplar hazırlamıyorsa ve konsolide hesaplar hazırlayan işletmelerin hesaplarında yer almıyorsa bağımsız işletme olarak kabul edilir(Türk Eximbank, 2018).

1.1.2.6. TOSYÖV KOBİ Tanımı

Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı(TOSYÖV) KOBİ tanım kriterine göre ölçekleri;

On kişiden az çalışan sayısına sahip ve mali bilançosu veya yıllık net satış hasılatı 1 milyon TL'yi geçmeyen işletmeler mikro ölçekli işletmeler,

Elli kişiden az çalışan sayısına sahip ve mali bilançosu veya yıllık net satış hasılatı 8 milyon TL'yi geçmeyen işletmeler küçük ölçekli işletmeler,

İki yüz elli kişiden az çalışan sayısına sahip ve mali bilançosu veya yıllık net satış hasılatı 40 milyon TL'yi geçmeyen işletmeler orta ölçekli işletmeler olarak tanımlamıştır(TOSYÖV,2021: 7).

1.1.3. Türkiye'de Yürürlükte Olan KOBİ Tanımı

Küçük ve orta ölçekli işletme Yönetmeliği'ndeki KOBİ tanımı 2022 yılında revize edilmiştir. Bu düzenleme ile KOBİ'ler aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır;

Mikro ölçekli işletme, on kişiden az çalışan sayısına sahip ve mali bilançosu veya net satış hasılatı 5 milyon TL'yi geçmeyen işletmeler,

Küçük ölçekli işletme, elli kişiden az çalışan sayısına sahip ve mali bilançosu veya net satış hasılatı 50 milyon TL'yi geçmeyen işletmeler,

Orta ölçekli işletme, iki yüz elli kişiden az çalışan sayısına sahip ve mali bilançosu veya net satış hasılatı 250 milyon TL'yi geçmeyen işletmelere olarak sınıflandırılmıştır.

Bağımsızlık kriteri; farklı bir işletmenin %25 ve daha fazlasına sahip değilse, konsolide edilmiş hesaplar hazırlamıyorsa ve konsolide hesaplar hazırlayan işletmelerin hesaplarında yer almıyorsa bağımsız işletme olarak kabul edilir(Resmi Gazete, 2022).

1.2. KOBİ'lerin Analizi

KOBİ'lerin büyük ölçekli işletmeler karşısında birçok avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır.

1.2.1. KOBİ'lerin Avantajları

KOBİ'lerin birçok avantaj sunması küçük ve orta ölçekli işletme girişimcilerinin dikkatini çekmektedir. Dünya genelinde ve ülkemizde KOBİ'ler önemli bir yere sahiptir(Yurtsever, 2018: 23).

Büyük bir yatırım yapılacağı zaman pazarın taleplerini ve bu talepler doğrultusunda oluşan değişikliğe gösterilen tepkiyi ölçmek daha kolaydır.

Yatırım için gerekli olan sermayeyi daha çok kendi öz sermayelerinden karşılamaktadırlar. KOBİ'lerin iş gücü için gerekli olan harcamaları, büyük ölçekli firmaya göre daha azdır.

KOBİ'lerin desteklenmesi ülkedeki istihdam oranının artması anlamına gelmektedir.

El emeğinin, mal ve hizmet üretiminde yoğun bir şekilde faaliyet göstermesi istihdam ihtiyacını büyütmektedir.

İşletme sahipleri firmalarını tanıdıkları, iyi bildikleri veya yaşamak istedikleri bölgelerde kurmaktadırlar. Bununla birlikte farklı bölgelerin gelişmesine katkı sağlanır.

Kolay bozulabilen malların üretilmesi ve pazarlanması, sürekliliği desteklemektedir.

İşletme sahibi ve işletme personeli arasındaki yakın ilişki karar almada başarıyı olumlu etkilemektedir.

Büyük yatırımlar yapılmasını gerektirmeyen işletmeler oldukları için teknik yeniliklere en kısa zamanda uyum sağlayabilmeleri esnekliklerinin bir sonucudur.

KOBİ'ler yönetim tarafından daha kolay ve daha yakın denetlenebilirler.

Üretilen mal ve hizmete olan talep sınırlı olduğu için büyük rakamlarda üretim gerçekleşmez.

Üretilen mal ve hizmetin pazar alanı çoğunlukla bölgesel olduğu için sınırlıdır(Akgemci, 2001: 15-16).

1.2.2. KOBİ'lerin Dezavantajları

KOBİ'lerin avantajları olduğu gibi büyük ölçekli işletmeler karşısında dezavantajları da vardır.

Bazı dönemlerde rekabet koşulları düzenliyken bazı dönemlerde düzensizdir. Bu durum olumsuz rekabeti doğurmaktadır. Pazarın talebini birçok rakip firma karşılayabilir hale geldiğinde olumsuz rekabet ortaya çıkmaktadır.

İşletme sahibi firma içinde birçok görev üstlenmektedir. Artan sorumluluk beraberinde genel yönetim yetersizliğini meydana getirmektedir.

İşletme için büyük önem taşıyan kararların işletme sahipleri tarafından alınması bazen mali kayıplara neden olmaktadır. Yanlış alınmış bir karar işletme sahibini iflas eşiğine dair getirebilmektedir.

İşletme bünyesinde mali danışman ve uzman bir finansman ekibinin olmamasıdır.

Satışlardaki düzensizlik sebebiyle KOBİ'ler nakit sıkıntısı yaşamaktadırlar. Sermaye yetersizliği sebebiyle de kısa dönemli borçlanmalara girebilmektedir.

KOBİ'ler finans departmanına sahip olmadıkları için finansal planlama yetersiz kalmaktadır.

Banka ve diğer finansal kurumlardan yeterli desteği görememektedirler. Destek için gerekli şartları taşımamaktadırlar.

İşletmenin küçüklüğü veya işletmenin yerleşim alanının küçüklüğü üretim kapasitesini ve pazarını daraltmaktadır.

Büyük ve tanınmış bir işletme olmadıkları için kalifiye eleman sağlanamamaktadır.

KOBİ'ler ihale vb. etkinliklerde büyük ölçekli işletmelere göre daha güçsüz olması sebebiyle başarılı sonuçlar elde edememektedirler. Bazen ise ihale ve etkinlikleri izleyememektedirler.

KOBİ'lerin araştırma ve geliştirme departmanı olmadığı için büyük ölçekli işletmeler gibi ürün gelişimi yapamamaktadır(Akgemci, 2001: 16).

II. BÖLÜM

2.1. KOBİ'lere Sağlanan Destekler

Türkiye de KOBİ'lere finansal destek; iç ve dış kaynaklı banka kredileri, leasing, factoring, devlet teşvikleri veya yatırımlarından sağlanmaktadır(Ünlüleblebici, 2011: 36). Çalışmanın bu bölümünde iç ve dış kaynaklı banka kredilerinden bahsedilecektir.

2.1.1. İç Finansman Destekleri

2.1.1.1. Banka Kredileri

İşletmeler gerekli finansmanı kendi bünyesinde bulamadığı dönemlerde yatırımlardan uzak durur. Bu durumda beklenen büyüme gerçekleşememektedir. Faaliyetlerini gerçekleştiremeyen işletmeler bir süre sonra yok olmaktadır. İşletmenin ayağa kalkması için gereken destek KOBİ'lere banka kredilerinden sağlanmaktadır(Taşçı, 2017: 72).

2.1.1.1.1. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. (TSKB) 1950 yılında Dünya Bankası ve T.C. Merkez Bankası desteği ile Türkiye'nin ilk özel kalkınma ve yatırım bankası olarak kurulmuştur. Sınai Yatırım Bankası 2002 yılında TSKB'ye devredilmiştir(TSKB,2022). Banka genellikle işletmelerin uzun vadeli yatırımları için finansman sağlamaktadır. Bunun yanı sıra işletmelere danışmanlık, leasing, faktoring aracılık hizmetleri ve teknik destekler sağlamaktadır(Çetin, 2007: 84).

TSKB, KOBİ'lere daha rahat kaynak dağıtımı yapabilmek için bünyesinde APEX Bankacılığı (Toptan Bankacılığı) modelini oluşturmuştur. APEX Bankacılığı, şube sayısı çok olmayan TSKB'nin ülke genelinde kaynak kullandırabilmesi ve Gayrisafi Milli Hâsıla(GSMH) üretimine etki eden tüm sektörlere ulaşabilmesine imkân veren bir uygulamadır. Banka, Dünya Bankası(IBRD), Avrupa Yatırım Bankası(AYB), Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası(AKKB) ve Alman Kalkınma Bankası(KFW) gibi kurumlardan sağladığı kredi paketleriyle APEX Bankacığını uygulamaktadır(TSKB, 2010).

Toplam kredilerin 2020 yılı sonu itibariyle; %67'si yatırım kredisi, %25'i işletme kredisi ve %8'i APEX kredisi olmuştur(TSKB, 2020: 47).

TSKB, APEX Bankacılığı ile uzun vadeli kaynakları, ticari bankalar ve leasing şirketleri ile KOBİ'lere kullandırmaktadır. Kullandırılan krediler 2004-2020 yılı arasında verilmiştir.

2004 yılında: EFIL(İhracat Finansmanı Aracılık Kredisi) II ve KFW APEX Kredisi

2005 yılında: EFIL III Kredisi ve AYB APEX Kredisi

2008 yılında: EFIL IV Kredisi

2010 yılında: AKKB APEX III Kredisi

2011 yılında: EFIL IV Ek Kredisi

2013 yılında: AKKB APEX IV Kredisi

2014 yılında: Yenilikçi Finansmana Erişim Projesi Kredisi

2016 yılında: AKKB APEX V Kredisi

2017 yılında: TSKB Kaynak Kredisi

2018 yılında: Yenilikçi Finansmana Erişim Projesi Kredisi İkinci Kullandırım ve Kapsayıcı Finansmana Erişim Projesi Kredisi,

APEX Bankacılığı modelinde kullandırılan kredilerdir(TSKB, 2020: 56).

Üçüncü bölümde APEX Bankacılığı kredilerinde daha fazla değinilecektir.

2.1.1.1.2. Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.

Banka, 1975 yılında Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası (DESİYAB) Anonim Şirketi (A.Ş.) adı ile kurulmuştur. 1988 yılında bankanın adı Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. olarak değiştirilerek bankanın sanayi sektörü yanında diğer sektörleride finanse etmesine imkân sağlanmıştır. 2008 yılında ise Toptan Bankacılık (APEX) faaliyetlerine başlamıştır. 2018 yılında banka yeni bir yapılandırmaya giderek adını Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.(TKYB) olarak değiştirmiştir(TKYB,2022).

APEX, hükümetin veya uluslararası kuruluşların sağladığı fonları KOBİ'lere kredi veya hibe olarak sunulmasını sağlayan mekanizmadır.

APEX Bankacılığı, faaliyet alanları birbirine yakın olan banka ya da finansal kuruluşlardan oluşan iş ağının en üstünde bulunan kurumlardır. APEX Bankaları fon sağlama, pazarlama, marka yaratma, eğitim, iç denetim ve danışmanlık gibi hizmetler de sunarlar(Çerçi, 2016: 1).

Banka 2008 yılında Toptan Bankacılık (APEX) faaliyetine ve KOBİ'lere özel kredi vermeye başlamıştır. Bu yöntem ile KOBİ'lere şube sayısı çok olan bankalar ve leasing şirketleri ile ulaşmaktadırlar. Dünya Bankası, Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası, Asya Altyapı Yatırım Bankası ve Alman Kalkınma Bankası gibi uluslararası finansal kuruluşlardan sağlanan finansman ile KOBİ'lerin verimliliğini arttırmak, rekabet güçlerini arttırmak ve istihdama etki edilebilmesini amaçlamaktadırlar(TKYB, 2022).

Aşağıda 2008-2020 yılları arasında bankanın KOBİ'ler için aracılık etmiş olduğu krediler verilmiştir.

1- 2008 yılında: Ostim- İvedik Kobi Kredisi(TKYB, 2008: 28-29),

2- 2009 yılında: KOBİ - Doğu-Güneydoğu ve Kalkınmada Öncelikli Yöre Kredisi(TKYB,2009: 35),

3- 2010 yılında: KOBİ Finansmanı II Kredisi,
Küçük Ölçekli Turizm İşletmeleri Kredisi,
AKKB APEKS Kobi Kredisi(TKYB, 2010: 33),

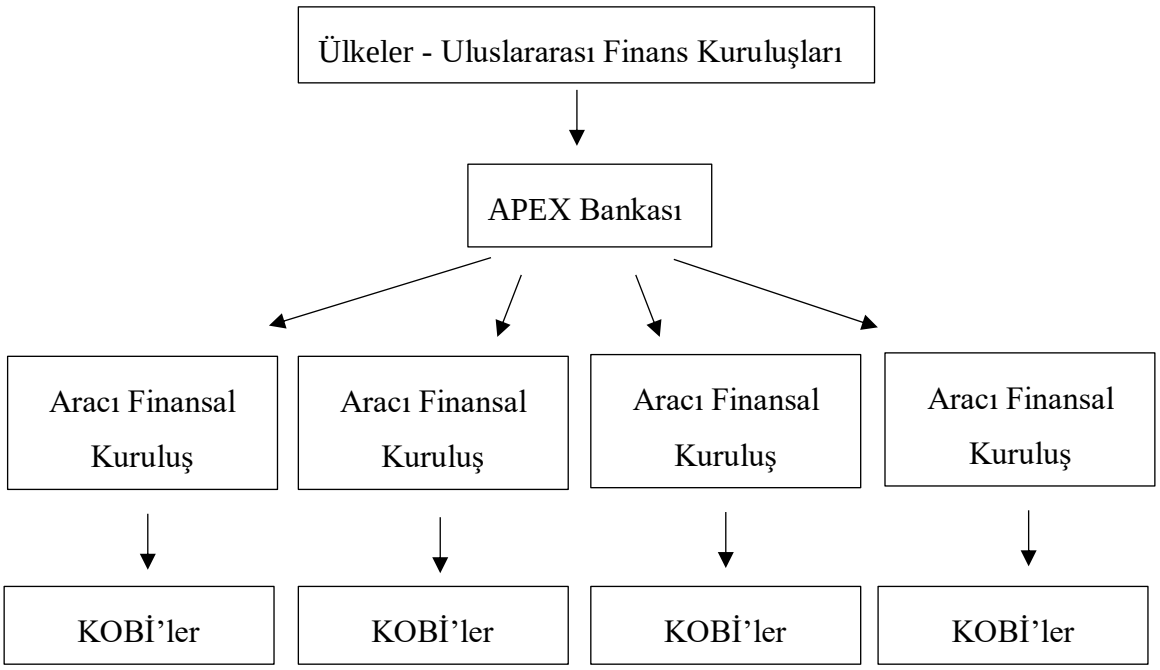
4- 2013 yılında: Leasing-Kobi Finansman APEKS Kredisi(TKYB, 2013: 33),

5- 2016 yılında: AKKB Global Kobi APEKS Kredisi(TKYB, 2016: 28),

6- 2018 yılında: KOBİ'lerde Selp II APEX Kredisi,
Enerji ve Altyapı-Kurumsal Kredisi(TKYB, 2018: 32- 45),

7- 2020 yılında: Kayıtlı İstihdam Yaratma-Kobi'ler(TKYB, 2020: 48).

Şekil 2. 1: APEX Kredisini Kullandırım Aşamaları

Kaynak: Çerçi, A., Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Kredi Değerlendirme ve Kredilendirme Süreci Semineri, İş, Ürün ve Planlama Daire Başkanlığı, Ankara 2016, (Erişim Tarihi: 26.01.2022)

2008-2020 yılları arasında verilen krediler KOBİ'lerin yatırımlarında ve işletme ihtiyaçlarını desteklemek amacıyla kullandırılmaktadır. KOBİ'lerin reel sektöre etkilerini arttırmaktadır.

2.1.1.1.3. Türkiye Halk Bankası A.Ş.

Türkiye Halk Bankası A.Ş. 1933 yılında Halkbank ve Halk Sandıkları Kanunu ile kuruluş dönemine girmiştir. Bu Kanun'la kurulmak istenen kredi kanalı

karma bir yapı olarak öngörülmüştür. Bu kredi kanalını merkezden yönetecek Halkbank'ın ve bu bankanın uygun gördüğü lokasyonlarda kredi verme görevini yerine getirebilecek halk sandıklarının kurulması düşünülmüştür. Bu düşüncenin gerçekleşmesi beş yıl sürmüş ve banka faaliyetlerine 1938 yılında başlamıştır(Halkbank,2015: 16). Banka 1940 yılında ilk KOBİ kredisini kullandırmıştır(Halkbank, 2015: 20).

Halk Bankası da KOBİ Bankacılığını benimsemiş ve KOBİ'lere özel krediler sunmuştur. Bu krediler nakdi, gayri nakdi, yurtdışı kaynaklı ve diğer krediler olarak dörde ayrılmaktadır(Halkbank, 2022).

Nakdi Krediler;

- TL Spot Krediler,
- Rotatif Krediler,
- TL İskonto/İştira Kredisi,
- Taksitli Krediler,
- Dost Hesap.

Gayri nakdi Krediler;

- TL/YP (Yabancı Para)Teminat Mektupları,
- Harici Garanti,
- İthalatla İlgili Gayri Nakit Krediler,
- Referans Mektupları.

Yurtdışı Kaynaklı Krediler;

- AYB Yenilikçi Firma Kredisi,
- AYB KOBİ Kredileri,
- Dünya Bankası KOBİ Kredileri,
- Dünya Bankası Enerji Verimliliği Kredisi,
- Fransız Kalkınma Ajansı(FKD) Yenilenebilir Enerji Kredisi,
- Fransız Kalkınma Ajansı(FKD) Enerji Verimliliği Kredisi,
- FKD Organize Sanayi Bölgesi ve Çevre Kredisi.

Diğer Krediler;

- Ticari Taşıt Kredisi,
- İşyeri Kredileri,
- Yatırım ve Proje Kredileri.

Halk Bankası'nda 2020 yılında KOBİ kredileri %52,7 seviyesine ulaşmıştır(Halkbank, 2020: 39).

2.1.1.1.4. Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.

Banka ekonomik kalkınmayı sağlamak amacıyla vakıf kaynaklarını kullanarak 1954 yılında kurulmuştur(Vakıfbank,2022).

Banka KOBİ müşterilerine KOBİ Bankacılığı alanında hizmet vermektedir. Ülke ekonomisinin yapı taşı olan KOBİ'lerin ihtiyaçlarını geniş ürün gamı ile karşılamaktadır. Banka 2020 yılı verilerine göre iki yüz seksen iki binin üzerinde KOBİ müşterisine sahiptir.(Vakıfbank, 2020: 62).

2005 yılında bankaya KOSGEB tarafından 100 bin dolar kaynak aktarılmıştır. Bu kaynak KOBİ şartlarını taşıyan firmalara ÜFE(Üretici Fiyat Endeksi)+5 faiz oran ile TL İşletme Kredisi olarak kullandırılmıştır. Krediden 1053 KOBİ faydalanmış ve 99,1 milyon Yeni Türk Lirası kullandırılmıştır.

KOBİ istihdamını arttırmak amacıyla İŞKUR(Türkiye İş Kurumu) kanalıyla 100 bin Yeni Türk Lirası limitli ve Sıfır Faizli İstihdam Destek Kredisi kullandırılmaya başlanmıştır. Kredi ile 5000 elamanın temini hedeflenmiştir(Vakıfbank, 2005: 30). 2006 yılında kredi 1058 KOBİ'ye 85 milyon Yeni Türk Lirası aktararak 3528 kişiyi kayıtlı istihdama katmıştır(Vakıfbank, 2006: 15).

KOBİ'lerin ihracat yatırımlarının desteklenmesi amacıyla Sıfır Faizli İhracat Kredisi KOSGEB desteği ile kullandırılmıştır. Kredi tutarı 108,5 milyon dolar olup 1160 KOBİ yararlanmıştır(Vakıfbank, 2005: 30). 2006 yılında krediyi kullanan KOBİ sayısı 1429'a kredi tutarı 133 milyon dolara yükselmiştir(Vakıfbank, 2006: 15).

2006 yılında Vakıfbank E-KOBİ Bilişim Kredisini imzalamıştır. Bu kredi ile 57 bin KOBİ'ye bilişim altyapısının desteklenmesi için gereken bilgisayar temininde

finansman sağlanacaktır. Kredi, 24 ay vadeli ve sıfır faizli olacaktır(Vakıfbank, 2006: 15).

2007 yılında Vakıfbank kaynaklı kredilerin yanı sıra AYB KOBİ Kredisi, AKKB Kredisi gibi yabancı banka kaynaklı krediler KOBİ yatırımlarını desteklemiştir(Vakıfbank, 2007: 30).

2008 yılında banka KOBİ'lere yönelik Hammadde Alım Kredisi, Esnaf Destek Kredisi, VAKOBİ Yatırım Kredisi, Turizm Destek Kredisi gibi özel kredi gamını müşterilere sunmuştur(Vakıfbank,2008: 29).

Vakıfbank 2009 yılında KOSGEB ile işbirliği yürüterek ve devlet desteği olan projelere aracılık ederek KOBİ'lerin krediye ulaşımını kolaylaştırmıştır. Bu doğrultuda kullandırılan krediler; KOSGEB Cansuyu KOBİ İhracat Finansman Destek Kredisi, KOSGEB KOBİ Destek Kredisi, KOSGEB Diyarbakır İli İşletme Sermayesi Destek Kredisi, GAP(Güneydoğu Anadolu Projesi) KOBİ Makine Teçhizat Yatırım ve Destek Kredisi, KOSGEB Acil Destek Kredisi sunulmuştur. Krediler için gerekli teminatı sağlayamayan KOBİ'lere Kredi Garanti Fonu kefaletini sağlamıştır(Vakıfbank, 2009:39).

2010 yılında Vakıfbank KOBİ Bankacılığı hizmetini Ticari Atılım Merkezi (TAM) markası ile revize ederek güçlendirmiştir(Vakıfbank, 2010: 40). Vakıfbank KOBİ'lerin her zaman yanında olduğunu gösteren projeleri ile faaliyetine devam etmektedir. Bu projeler;

Bölgesel Kalkınmaya Destek kampanyası ile iki ayda 65 milyon TL'lik kredi kullandırmıştır.

Çevre ve Enerji Yatırımlarına Destek ile Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası(EBRD) tarafından uygulanan Türkiye Sürdürülebilir Enerji Finansmanı Projesi (TurSEFF) kredisini ilk Vakıfbank kullandırmıştır.

Odalar ve Kalkınma Ajanslarıyla İşbirliği yapılmış, 170 Ticaret ve Sanayi Odası ve 8 Kalkınma Ajansı ile protokoller imzalanmış ve KOBİ'lere avantajlı hizmetlerden yararlanma fırsatı sunulmuştur(Vakıfbank, 2010: 41).

2011 yılında Vakıfbank KOBİ'lere özel markalaşması ile KOBİDOST çalışması yapmıştır. KOBİDOST destek paketleri ile imalatçı destek paketi, akaryakıt destek paketi, ihracat destek paketi, gıda destek paketi olmak üzere birçok sektör için kredi paketi sunmuştur. Bu paketler ile üç aylık kısa bir sürede 9 binden fazla KOBİ'ye 825 milyon TL'lik destek sağlanmıştır.

Vakıfbank Toprak Mahsulleri Ofisi(TMO) ile yapılan anlaşma ile TMO Makbuz Senedi Karşılığı Kredisi KOBİ'lere sunulmaya başlanmıştır.

Kalkınmada öncelikli bölgeler için Avrupa Yatırım Bankası(AYB) ve Avrupa Yatırım Fonu(AYF) kaynağından 50 milyon avro, Vakıfbank kaynağından da 50 milyon avro olmak üzere toplam 100 milyon avroluk kaynak sağlanmıştır. Bu kaynak 43 öncelikli ilde yaklaşık 2200 KOBİ'ye uygun faiz oranıyla sunulmuştur(Vakıfbank, 2011:65-66).

2011 yılında KOBİ'ler için kullandırılan kredi 6.155 milyon TL iken 2012 yılında %85,85 artışla bu tutar 11.439 milyon TL olmuştur. 2012 yılında KOBİ müşteri sayısı %24 artışla 124.888 bine ulaşmıştır(Vakıfbank, 2012: 33-56).

2013 yılında Vakıfbank Halden Anlayan Kredi Kampanyası ile esnafın ani nakit ihtiyacını karşılamak amacıyla az meblağlara uygun maliyet ve rahat geri ödeme imkânı ile kredi sağlamıştır. KOBİ'lerin ilkbahar ve yaz aylarında oluşabilecek ihtiyaçları için Bahar ve Yaz Kredi Kampanyası düzenlemiştir. Farklı meslek gruplarına özel destek paketleri uygulamıştır. Eczacılara yönelik Eczacı Destek Paketi hayata geçirilmiştir.

2010 yılında başlatılan TurSEFF devamı niteliğinde olan TurSEFF-II ile 80 milyon ABD doları kaynak temin edilmiştir.

Alman Kalkınma Bankası(KFW) ile Vakıfbank arasında yapılan anlaşma ile 100 milyon avroluk kaynak girişi yapılmış ve KOBİ'lere işletme ve yatırım kredisi olarak kullandırılmıştır.

Avrupa Yatırım Bankası(AYB) kredisi hazine garantörlüğünde uzun vadeli ve uygun maliyeti ile KOBİ'lere sunulmuştur(Vakıfbank, 2013: 36-37).

2014 yılında Dünya Bankası ile Vakıfbank arasında Enerji Verimliliği Projesi uygulanmaya başlanmıştır. Dünya Bankasından 67 milyon ABD doları, Vakıfbank tarafından 16,75 milyon ABD doları finansman sağlanmıştır. Bu kaynak KOBİ'lere uygun faiz oranları ile finanse edilecektir(Vakıfbank, 2014: 41).

KOBİ'lerin ihracat ve yatırımlarının finansmanı amacıyla Avrupa Yatırım Bankası'ndan sağlanan 100 milyon avroluk kaynak AYB Kaynaklı İşletme, İhracat ve Yatırım Kredisi- II olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası'ndan sağlanan 95 milyon ABD doları Türkiye Tarım İşletmeciliği KOBİ Finansmanı (TurAFF) programı ile tarımsal üreticilerin ihtiyaçları için kullandırılmaktadır(Vakıfbank, 2015:45).

2016 yılında önceden almış olduğu yabancı banka kaynaklı kredilerine ek kaynak girişi olmuştur. Avrupa Yatırım Bankası 200 milyon avro, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası 55 milyon ABD doları TurSEFF-II ek kaynak sağlamıştır(Vakıfbank, 2016: 52).

2013 yılında KOBİ Kredileri 22.196 milyon TL, 2014 yılında KOBİ Kredileri 28.159 milyon TL, 2015 yılında KOBİ Kredileri 33.300 milyon TL, 2016 yılında KOBİ Kredileri 37.354 milyon TL, 2017 yılında KOBİ Kredileri 48.337 milyon TL olmuştur(Vakıfbank, 2017: 8). 2018 yılında KOBİ Kredileri 58.7 milyon TL, 2019 yılında KOBİ Kredileri 66.0 milyon TL, 2020 yılında KOBİ Kredileri 105.8 milyon TL'ye yükselmiştir(Vakıfbank, 2020: 63).

2.1.1.1.5. Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.

1980 yılında alınan istikrar kararları doğrultusunda serbest piyasa ekonomisi ve bireysel özgürlük yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu davranış sonucunda ihracat önemli gelişmeler göstermiştir. İhracat gelişimine istikrar sağlayabilmek için bir dış ticaret finansman kurumuna ihtiyaç duyulmuştur. 1986 yılında bu ihtiyacı karşılamak amacıyla Devlet Yatırım Bankası kurulmuştur. 1987 yılında kurum revize edilerek Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. /Türk Eximbank olarak düzenlenmiştir(Türk Eximbank, 2022).

Bankanın KOBİ'lere kullandırdığı krediler 2001-2020 yılları arasında gösterilmiştir.

2001 yılında bankanın ticari bankalar aracılığıyla kullandırdığı Sevk Öncesi KOBİ İhracat Kredisi kapsamında 292 milyon ABD doları kredi kullandırılmıştır. Kredi kullanım oranı 2000 yılı ile karşılaştırıldığında %46 TL bazında artmıştır(Türk Eximbank, 2001: 13).

2002 yılında Sevk Öncesi KOBİ İhracat Kredisi kapsamında 315,3 milyon ABD doları kredi kullandırılmıştır. Kredi kullanım oranı 2001 yılı ile karşılaştırıldığında %46 TL bazında artmıştır(Türk Eximbank, 2002: 13).

2003 yılında Sevk Öncesi KOBİ İhracat Kredisi kapsamında 545,6 milyon ABD doları kredi kullandırılmıştır. 2002 yılı ile karşılaştırıldığında %64 TL bazında artmıştır.

Bankanın doğrudan kullandırdığı krediler kapsamında KOBİ İhracata Hazırlık Kredisi Programı 21.04.2003 tarihinde uygulanmaya başlamıştır. 4,2 milyon ABD doları KOBİ İhracata Hazırlık TL Kredisi ile 5,7 milyon ABD doları KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisi olarak toplamda 9,9 milyon ABD doları kredi KOBİ'lere kullandırılmıştır(Türk Eximbank, 2003:13).

2004 yılında aracı bankalara kullandırılması için verilen kredilerin en az %30 oranının zorunlu olarak KOBİ'lere kullandırılması istenmiştir. Sevk Öncesi İhracat Kredisi KOBİ'lere 1.174 milyon ABD doları kullandırılmıştır. Kredi kullanım oranı 2003 yılı ile karşılaştırıldığında %5,2 TL bazında artmıştır.

KOBİ İhracata Hazırlık TL Kredisi için 8,1 milyon ABD doları ve KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisi için 10,8 milyon ABD doları toplam 18,9 milyon ABD doları kredi KOBİ'lere kullandırılmıştır(Türk Eximbank, 2004: 11-12).

2005 yılında aracı bankalar tarafından kullandırılan Sevk Öncesi İhracat Kredisi 1.065 milyon ABD doları KOBİ'lere kullandırılmıştır.

Ayrıca KOBİ ihracat Hazırlık TL Kredisinden 5,6 milyon ABD doları ve KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisinden 5,4 milyon ABD doları olmak üzere toplam 11 milyon KOBİ'lere kullandırılmıştır(Türk Eximbank, 2005: 21).

KOBİ'lere 2006 yılında Sevk Öncesi İhracat Kredisi kapsamında 1.093 milyon ABD doları kullandırılmıştır.

KOBİ İhracata Hazırlık TL Kredisinden 2,2 milyon ABD doları ve KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisinden 1,3 milyon ABD doları olmak üzere toplam 3,5 milyon ABD doları KOBİ'lere kredi kullandırılmıştır(Türk Eximbank, 2006: 20).

Sevk Öncesi İhracat Kredisi kapsamında 2007 yılında 811 milyon ABD doları KOBİ'lere kredi kullandırılmıştır. Sevk Öncesi İhracat Döviz Kredisinden 364,2 milyon ABD doları kredi kullandırılmıştır.

Ayrıca KOBİ İhracata Hazırlık TL Kredisinden 1,2 milyon ABD doları ve KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisinden 300 bin ABD doları kredi kullandırılmıştır(Türk Eximbank, 2007: 22).

2008 yılında aracı banka tarafından kullandırılan Sevk Öncesi İhracat TL Kredisinden 1.130 milyon TL (880,5 milyon ABD doları) KOBİ kredi kullanmıştır. Sevk Öncesi İhracat Döviz Kredisinden 451,6 milyon ABD doları (581 milyon TL) kullanılmıştır.

2008 yılında KOBİ İhracata Hazırlık TL Kredisi 956,6 bin TL (772 bin ABD doları) ve KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisi 376 bin ABD doları (456,6 bin TL) KOBİ'lere tahsis edilmiştir(Türk Eximbank, 2008: 22-23).

Aracı banka tarafından KOBİ'lere kullandırılan Sevk Öncesi İhracat TL Kredisi 2009 yılında 1.193,3 milyon TL (765,5 milyon ABD doları) kullanılmıştır. Aynı kredinin döviz türünden ise 565 milyon ABD doları (874,3 milyon TL) kullandırılmıştır.

KOBİ İhracata Hazırlık TL Kredisi 1,7 milyon TL (1,1 milyon ABD doları) ve KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisi 226 bin ABD doları (335 bin TL) kredi verilmiştir(Türk Eximbank, 2009: 19).

Sevk Öncesi İhracat TL Kredisinden 2010 yılı kullanım tutarı 932 milyon TL (619,1 milyon ABD doları) olmuştur. Sevk Öncesi İhracat Döviz Kredisinden ise 538,4 milyon ABD doları (809,8 milyon TL) kredi kullanılmıştır.

Doğrudan kullandırılan kredilerde KOBİ İhracata Hazırlık TL Kredisinden 1,5 milyon TL (973 bin ABD doları), KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisinden ise 90 bin ABD doları (137 bin TL) kullanılmıştır(Türk Eximbank, 2010: 21).

2011 yılında ticari banka aracılığıyla kullandırılan Sevk Öncesi İhracat TL Kredisinden 1.222,2 milyon TL (751,8 milyon ABD doları) ve Sevk Öncesi İhracat Döviz Kredisinden 740,3 milyon ABD doları (1.242 milyon TL) kullandırılmıştır.

Ayrıca doğrudan kullandırılan KOBİ İhracata Hazırlık TL Kredisinden 5,1 milyon TL(3 milyon ABD doları) ve KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisinden 550 bin ABD doları (947,2 bin TL) kredi verilmiştir(Türk Eximbank, 2011: 21-22).

Eximbank kredilerinde Kalkınmada Öncelikli Yörelerde bulunan işletmeler ile KOBİ'lere öncelik tanınmıştır. 2012 yılında KOBİ'lere kullandırılan kredi 3.189 milyon TL (1,7 milyar ABD doları) olarak gerçekleşmiştir. Kısa vadeli ihracat kredilerindeki KOBİ payı %12 oranında işlem görmüştür. Kısa vadeli kredilerden yararlanan firmaların içinde KOBİ %57 oranına sahip olmuştur.

Aracı bankalar tarafından KOBİ'lere kullandırılan Sevk Öncesi İhracat Kredisi-TL 2012 yılında 1.046 milyon TL (583 milyon ABD doları) kredi kullandırılmıştır. Sevk Öncesi İhracat Kredisi-Döviz 2012 yılında 647,6 milyon ABD doları (1.163 milyon TL) KOBİ'lere kredi kullandırılmıştır.

Bankanın doğrudan kullandırdığı KOBİ İhracata Hazırlık TL Kredisi 2012 yılında 34,2 milyon TL (19,1 milyon ABD doları) ve KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisi 5,7 milyon ABD doları (10,3 milyon TL) kredi kullandırılmıştır(Eximbank, 2012: 17-20).

2013 yılında KOBİ'lere 3.666 milyon TL kredi kullandırılmıştır. Kısa vadeli ihracat kredilerinde %10 oranında KOBİ payını almıştır. Kısa vadeli kredilerden yararlanan firmaların %62'si KOBİ'lerden oluşmaktadır.

Sevk Öncesi İhracat Kredisi-TL kredisi 1.191 milyon TL (629 milyon ABD doları) kullandırılmıştır. Sevk Öncesi İhracat Kredisi-Döviz KOBİ'lere 666 milyon ABD doları (1.272 milyon TL) kredi kullandırılmıştır.

KOBİ İhracata Hazırlık TL Kredisi 125 milyon TL (64 milyon ABD doları) ve KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisi 26 milyon ABD doları (50,7 milyon TL) kredi kullandırılmıştır(Eximbank, 2013: 27-30-31).

Banka 2014 yılında KOBİ'lere 7,2 milyar TL (3,3 milyar ABD doları) kredi kullandırmıştır. Kısa vadeli ihracat kredisinin içinde KOBİ'nin payı %16 olmuştur. Kısa vadeli kredilerden yararlanan firmaların yarısından çoğu %76 ile KOBİ'ler olmuştur.

Sevk Öncesi İhracat Kredisi kapsamında KOBİ'lere 2014 yılında 3.461 milyon TL (1.586 milyon ABD doları) kredi kullandırılmıştır.

KOBİ İhracata Hazırlık TL Kredisi 352 milyon TL (162 milyon ABD doları) ve KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisi 44 milyon ABD doları (96 milyon TL) kredi verilmiştir(Eximbank, 2014: 26-30).

Eximbank 2015 yılında KOBİ'lere 9 milyar TL (3,3 milyar ABD doları) kredi kullandırmıştır. Kullanılan krediler doğrultusunda kısa vadeli ihracat kredisinde KOBİ payı %18,5 olarak gerçekleşmiştir. Kısa vadeli kredilerden yararlanan firmaların yüzdelik diliminin, KOBİ'ler %77'sini oluşturmaktadır.

2015 yılında Sevk Öncesi İhracat Kredisi kapsamında KOBİ'lere 4.120 milyon TL (1.513 milyon ABD doları) kredi kullandırılmıştır.

KOBİ İhracata Hazırlık TL Kredisinden 852 milyon TL (312 milyon ABD doları) ve KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisinden 88 milyon ABD doları (242 milyon TL) kredi verilmiştir(Eximbank, 2015: 31-33).

KOBİ'lere sağlanan krediler ile 2016 yılında 2,1 milyar ABD doları kredi verilmiştir. KOBİ'ler kredilerin %10 oranının sahiptir. Kısa vadeli kredilerin %61 oranı ile yarısından fazla paya KOBİ'ler sahip olmuştur.

Sevk Öncesi İhracat Kredisi için KOBİ'lere 1,1 milyar ABD doları kredi sağlanmıştır.

KOBİ ihracata Hazırlık TL Kredisi 1,5 milyar TL (315 milyon ABD doları) ve KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisi 84 milyon ABD doları (257 milyon TL) kredi ile ihracat desteklenmiştir(Eximbank, 2016: 33-35).

Bankanın kendi öz kaynakları ile sunduğu Sevk Öncesi İhracat TL Kredisi ve İhracata Hazırlık TL Kredisi sadece KOBİ'lere kullandırılmaya başlanmıştır. Bu yeniliğin amacı KOBİ'lerin finansman sorununu çözmektir(Eximbank, 2017: 14).

2017 yılında bankanın KOBİ'lere kullandırdığı kredinin büyüklüğü 2,9 milyar ABD doları olmuştur. Toplam kredilerin içinde KOBİ kredileri %9'luk pay almıştır(Eximbank, 2017: 23).

Aracı banka ile kullandırılan Sevk Öncesi İhracat Kredisi kapsamında 1,5 milyar ABD doları KOBİ'lere kullandırılmıştır.

KOBİ İhracata Hazırlık TL Kredisi 1,7 milyar TL (457 milyon ABD doları) ve KOBİ İhracata Hazırlık Döviz Kredisi 114 milyon ABD doları (415 milyon TL) kredi verilmiştir(Eximbank, 2017: 24-25).

Bankanın ihracatçı sayısı 2018 yılında 11.072'ye ulaşarak %16 artmıştır. Bu firma sayısının %70,7'si KOBİ'lere ait olup yaklaşık 7.830 firma KOBİ'den oluşmaktadır.

Sevk Öncesi TL İhracat Kredisi ve İhracata Hazırlık TL Kredisi 2018 yılında toplam 7,7 milyar TL kullandırılarak %83'lük bir artış olmuştur(Eximbank, 2018: 52).

2018 yılında bankadaki ihracatçı sayısı 12.584'e ulaşarak %14 oranında artış olmuştur. Bu firmaların %73'ü KOBİ olup yaklaşık 9.187 KOBİ yapmaktadır(Eximbank, 2019: 15).

KOBİ'lere 1,7 milyar ABD doları Sevk Öncesi İhracat Kredisi kullandırılmıştır(Eximbank, 2019: 24).

Aracı banka tarafından kullandırılan ve tahsis edilen büyüklüğün en az %30'luk diliminin kullandırılması zorunlu olan Sevk Öncesi İhracat Kredisi 1,3 milyar ABD doları KOBİ'lere kullandırılmıştır(Eximbank, 2020: 22).

2020 yılında ihracatçı sayısı toplamı 13.102 firmaya ulaşmış %4 oranında büyüme gerçekleşmiştir. İhracatçıların %71'i KOBİ niteliğinde olup yaklaşık 9.300 KOBİ yapmaktadır(Eximbank, 2020: 39).

Sevk Öncesi İhracat Kredisi 2021 yılında 1,5 milyar ABD doları krediyi KOBİ'lere kullandırmıştır(Eximbank, 2021: 37).

Eximbank ihracatçı sayısı %8 büyüyerek 14.092 firma sayısına ulaşmıştır. Bu firmaların %77'si yaklaşık 10.850'si KOBİ'den oluşmaktadır(Eximbank, 2021: 22).

2.1.2. Dış Finansman Destekleri

2.1.2.1. Dünya Bankası Kredisi

1 Temmuz 1944 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin New Hampshire eyaletinin Bretton Woods şehrinde toplanan uluslararası bir toplantıda Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu(IMF) kurulmuştur. Bretton Woods şehrinde kurulmuş oldukları için Bretton Woods Örgütleri olarak da adlandırılmaktadır(Usal, 2008: 233).

Dünya Bankası ülkelerin belirli sektörlerdeki projelerine teknik ve finansal destek sağlamak için uzun vadeli krediler vermektedir. Hayat standartlarının yükseltilmesi ve yoksulluğun azaltılmasını amaçlamaktadır(IMF, 2019: 1).

Dünya Bankası Grubu; Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD), Çok Taraflı Yatırım Garanti Ajansı (MIGA), Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID), Uluslararası Kalkınma Birliği (IDA), Uluslararası Finans Kurumu (IFC) olmak üzere beş farklı kuruluştan oluşmaktadır. Bu kuruluşların her birinin farklı görevleri vardır. Tek bir çatı altında toplanmalarının nedeni hepsinin başkanlığını Dünya Bankası Başkanı üstlenmiştir(Gümüş, 2011: 11-12).

Dünya Bankası kaynaklı krediler 2004 yılından 2016 yılına kadar verilmiştir.

1. 2004 yılında Dünya Bankası(IBRD) 200 milyon dolar Sanayi Sektörü Yatırımı için kredi vermiştir. Aracı banka TSKB olmuştur.
2. 2005 yılında IBRD 250 milyon dolar ve Uluslararası Finans Kuruluşu(IFC) 50 milyon dolar toplam 300 milyon dolar kredi kullandırılmıştır. Kredi KOBİ'ler için verilmiştir. Aracı bankalar; TSKB ve Halkbank'tır.
3. 2007 yılında IBRD 200 milyon dolar ve IFC 50 milyon dolar toplam 250 milyon dolar kredi verilmiştir. Proje cinsi ihracat projeleridir. Aracı bankalar; Eximbank, TSKB vd.

4. 2008 yılında IBRD 600 milyon dolar KOBİ kredisi vermiştir. TSKB aracı banka olmuştur.
5. 2009 yılında 1 milyar dolar yenilenebilir enerji kredisi verilmiştir. Aracı bankalar; TSKB vd.
6. 2010 yılında 500 milyon dolar yenilenebilir enerji kredisi verilmiştir. Aracı bankalar; TSKB vd.
7. 2011 yılında 500 milyon dolar yenilenebilir enerji kredisi verilmiştir. Aracı bankalar; TSKB vd.
8. 2012 yılında IBRD 300 milyon dolar ve IFC 75 milyon dolar sanayi sektör yatırım kredisi vermiştir. TSKB aracı banka olmuştur.
9. 2014 yılında 202 milyon dolar IBRD ihracat proje kredisi vermiştir. Aracı bankalar; TSKB, Eximbank vd.
10. 2015 yılında 303 milyon dolar IBRD ihracat proje kredisi vermiştir. Aracı bankalar; TSKB, Eximbank vd.
11. 2016 yılında 200 milyon dolar IBRD ihracat proje kredisi vermiştir. Aracı bankalar; TSKB, Eximbank vd.(Lök, 2018:370).
12. 2017 yılında 300 milyon dolar kredi sağlanmıştır. 240 milyon doları aracı kuruluşlar, 60 milyon doları Eximbank tarafından kullandırılmıştır(Eximbank, 2017: 24).
13. 2018 yılında 400 milyon dolar TSKB tarafından kullandırılmıştır(TSKB, 2020: 51).
14. 2019 yılında 3,3 milyar dolar kredi temin edilmiştir(Eximbank, 2019: 15).

Halkbank Dünya Bankası KOBİ kredilerine aracılık eden aracı bankalardan biri olarak KOBİ'lerin yatırım ve işletme ihtiyaçlarını IBRD kredileri ile finanse etmektedir. Dünya Bankası Kredisinden;

Yıllık net satış tutarı veya aktif toplamından biri 40 milyon TL'yi aşmayan firmalar,

Çalışan sayısı 250'den fazla olmayan firmalar,

İmalat sanayi, tarıma dayalı sanayi, lojistik, maden, turizm, eğitim, sağlık, haberleşme, ticaret ve hizmet, çevre koruma, yenilenebilir enerji, bilgi ve iletişim

teknolojisinde faaliyet gösteren firmalar yararlanabilmektedir. İşletme kredisi 1 yıl geri ödemesiz toplam 4 yıl süreli, yatırım kredisi 2 yıl geri ödemesiz toplam 7 yıl süre ile verilmektedir(Halkbank, 2022).

Dünya Bankası kredilerini yasaklı olmayan sektöre kullandırmaktadır. Dünya Bankası Exclusion list (hariç listesi) incelendiğinde ülkemizde beş yasaklı sektör bulunmaktadır(World Bank, 2022).

2.1.2.2. AKKB Kredisi

Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası (AKKB / CEB) 16 Nisan 1956 tarihinde 7 milyon ABD doları sermaye ile Yeniden Yerleşim Fonu şeklinde kurulmuştur. Avrupa'nın en eski kalkınma bankası olan AKKB sosyal projelerin finansmanı ve dezavantajlı nüfus gruplarının yaşam koşullarının iyileştirilmesine katkıda bulunur. AKKB sosyal odaklı yatırım projelerine 3 yönden destek verir. Bunlar;

Kapsayıcı büyüme: Ekonomik fırsatlara erişimi kolaylaştırmak ve herkes için refah bir gelecek sağlamak.

Hassas gruplara destek: Çeşitli bir toplumda dezavantajlı gruplar ile entegrasyon çalışması yapmak.

Çevresel sürdürülebilirlik: İklim değişikliğine uyum sağlayan ve iklim değişikliğini azaltan yaşanabilir bir toplum oluşturmak.

AKKB misyonuna uygun olarak sosyal entegrasyonu güçlendirmek için kredi verme faaliyetini gerçekleştirmektedir(Council Of Europe Development Bank (CEB), 2022).

Yıllara göre bankanın KOBİ'lere vermiş olduğu krediler aşağıda belirtilmiştir.

07.04.2004 tarihinde AKKB KOBİ Kredisi imalat, tarımsal sanayi, yenilenebilir enerji ve turizm sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelerin yatırımlarını finanse etmek için verilmiştir. 200 milyon Avro limitli kredi TSKB, Halkbank, Ziraat

Bankası, Vakıfbank ve TKYB aracılığıyla kullandırılmıştır. Krediyi kullanacak olan KOBİ'lerin alt limiti 250 bin Avro ve üst limiti 10 milyon Avro olarak belirlenmiştir.

28.07.2008 tarihinde AKKB KOBİ Kredisi imalat, tarımsal sanayi, yenilenebilir enerji ve turizm sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelerin yatırımlarını finanse etmek için verilmiştir. 100 milyon Avro limitli kredi Vakıfbank ve TSKB aracılığıyla KOBİ'lere kullandırılmıştır. Krediden faydalanacak olan KOBİ'lerin alt sınırı 250 bin ve üst sınırı 5 milyon Avro olarak belirlenmiştir.

Bu dönemde CEB ve EIB(Avrupa Yatırım Bankası) Marmaray Projesi Finansörü olmuştur. CEB, 217 milyon Euro kredi sağlamıştır. Toplam kredi tutarı 500 milyon Euro olmuştur.

21.12.2009 tarihinde AKKB KOBİ Kredisi imalat, tarımsal sanayi, yenilenebilir enerji ve turizm sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelerin yatırımlarını finanse etmek için verilmiştir. 100 milyon Avro limitli kredi TSKB aracılığıyla kullandırılmıştır. Kredi için alt limit belirlememiştir. Üst limit 5 milyon Avro belirlenmiştir.

13.08.2010 tarihinde AKKB KOBİ Kredisi kullandırılacak kredi tutarının %25'ini kalkınmada öncelikli yörelerde kullanılması için temin edilmiştir. 50 milyon Avro limitli kredi bugünkü adıyla TKYB aracılığıyla kullandırılmıştır. Kredi için bir alt limit belirlenmemiştir. Üst limit 1 milyon Avro olarak belirlenmiştir(Hazine Müsteşarlığı, 2011: 2-3).

2011 yılında CEB ve Halkbank arasında 100 milyon Euro büyüklüğünde mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerin projelerini finanse etmek amacıyla kredi anlaşması yapılmıştır. CEB kredisi KOBİ'lerin gelişmesi, istihdam sağlama ve yaratması için yeterli kaynağı sağlamıştır.

2017 yılında CEB, üye ülkelerindeki mikro, küçük ve orta ölçekli işletmeleri desteklemeye devam etmiştir. Üye ülkeleri içindeki Polonya, Slovak Cumhuriyeti ve Türkiye'ye 350 milyon Euro'luk finansman sağlamıştır. Finansmana yetersiz erişimin sosyal kalkınma ve ekonomik büyüme önündeki engeli kaldırmak isteyen CEB; mikro ve KOBİ'ye finansman sağlanmasını öncelikli hale getirmiştir.

Sağlanan krediden Türkiye'nin payı 150 milyon Euro olmuştur. Kredi Türk Eximbank aracılığıyla Mikro ve KOBİ'lere makine, teçhizat gibi sabit yatırımların alınması ve işletme sermaye ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kullanılacaktır. CEB, KOBİ'lerin ekonomideki önemli yapısını destelemek, rekabet güçlerini ve ihracat büyümelerini arttırmada aktiftir.

2022 yılında CEB, mikro, küçük ve orta ölçekli işletmeleri desteklemek ve sağlık, eğitim, düşük gelirli kişiler için konut güvenliğini sağlamak, kamu altyapısını iyileştirmek ve sosyal bakım sektöründeki yatırımları desteklemek amacıyla yedi ülkeye toplam 762 milyon Euro'luk kredi tahsis etmiştir.

Bu krediden Türkiye'nin payı 150 milyon Euro olmuştur. Türk Eximbank aracılığıyla mikro ve KOBİ'lere kullandırılacaktır. Kalıcı ve mevsimlik işlerin yaratılması, COVID-19 virüsünden toparlanmayı, ticari faaliyetlerde ve ihracata yönelik işletmelerin finansman eksikliğinde kullanılacaktır. Kredi kadınları destekleyerek toplumsal cinsel eşitliğini teşvik edecek ve kadınların işgücüne katılımını aktif hale getirecektir(CEB, 2022).

2.1.2.3. KFW Kredisi

Alman Kalkınma Bankası (KfW) 18 Kasım 1948 tarihinde kurulmuştur. Almanya'da ve tüm dünyada değişimi desteklemek ve ileriye dönük fikirleri teşvik etmek için kredi tahsis etmiştir. Bu amaçla, yetmiş dört yılda 1,7 trilyon Euro'dan fazla kredi sağlamıştır(KFW, 2022).

2002 yılında KOBİ yatırım projelerini desteklemek amacıyla KOBİ Kredi Programı KfW kredisi sağlanmıştır. Toplam kredi tutarı 21.326.446 Euro tahsis edilmiştir. Krediye aracılık eden banka TSKB olmuştur. Kredi kullanımı için azami tutar 200 bin Euro olarak belirlenmiştir. Kredi vadesi, 4-7 yıl bankalarca uygulanan süredir.

2008 yılında KOBİ'lerin yenilenebilir enerji ve enerji verimliliğinin desteklenmesi ile sera gazı emisyonunun azaltılması amacıyla yapılan yatırımlarının finansmanı amacıyla KfW kredisi verilmiştir. 41 milyon dolar kredi tahsis edilmiştir.

Krediye aracılık yapan banka TSKB'dir. Kredi kullanım limitlerini ve vadesini belirlemede TSKB serbest bırakılmıştır.

2008 yılında kullandırılan bir diğer kredi KOBİ'lerin hidroelektrik ve rüzgar santrallerine yönelik projelerinin finansmanını desteklemek için verilmiştir. Kredi toplam tutarı 34 milyon dolar olarak belirlenmiştir. Kredi TSKB aracılığı ile kullandırılmıştır. Kredi vadesi ve kullanılacak kredi limitini belirlemede aracı banka serbest bırakılmıştır(Hazine Müsteşarlığı, 2011:2-3).

2015 yılında KfW, Türk Vakıfbank ile düzenlediği 200 milyon Euro'luk promosyon kredi desteğini sağlayacaktır. KOBİ'lerin ihtiyaçlarına yönelik özel olarak tasarlanmış kredi koşulları ile kredi kullandırılacaktır. Kredi KOBİ'lerin rekabet güçlerinin artması ve istihdam yaratma kapasitesinin genişlemesi amacıyla kullandırılacaktır. Kredinin bir kısmı Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun en az gelişmiş bölgelerindeki mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerine verilecektir(KfW, 2015).

2.1.2.4. AFD Kredisi

Fransız Kalkınma Ajansı (AFD) 1941 yılında kurulmuştur. AFD Sürdürebilir Kalkınma Hedefini benimsemiş bir kurumdur. Bu doğrultuda ülkelerdeki yoksulluğu ortadan kaldırmak, çevreyi, iklimi korumak ve refah düzeyi oluşturmak için finansman sağlamaktadır(AFD,2022).

2009 yılında AFD 50 milyon Euro'luk iklim sektörüne finansman sağlamıştır. Kredi süresi iki yıl olarak belirlenmiştir. Aracı banka TSKB olmuştur. Kredi, Türkiye genelinde 18 yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği proje finansmanı için 16 şirkete aktarılmıştır. Sağlanan fon ile 18 projenin toplam %14'lük kısmı karşılanmıştır.

Krediyi kullanan işletmeler ekonomiye doğrudan ve dolaylı faydalar sağlamıştır(AFD, 2015).

2014 yılında AFD, KOBİ'lere 100 milyon Euro'luk krediyi imzalamıştır. Krediye Ziraat Bankası aracılık edecektir. Tarım sektöründe hayvansal gıda işleyen KOBİ'lere 2015 yılında kredi tahsis edilmiştir. 12 yıl süreli olan kredi uygun faiz oranıyla KOBİ'lere sunulmuştur. Kredi; gıda sektöründe paketleme, işleme,

pazarlama, hijyen uygulamalarını AB standartlarına uygun hale getirme amacı taşımaktadır(Ziraat Bankası, 2015: 33).

2019 yılında Fransız Kalkınma Ajansı işyerinde cinsiyet eşitliğini teşvik etmek amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelere fon sağlamıştır. Kredinin amacı, Türk kadınlarının işgücü piyasasına daha fazla katılmasını sağlamaktır. 2018 yılında Türkiye'de işgücü piyasasına katılım oranı %38 olarak belirlenmiş ve OECD ülkeleri ortalaması altında kalmıştır.

Krediye TSKB aracılığı ile kullandıracaktır. Kadın erkek eşitliğini geliştirmek ve kadınların işyerlerine katılımına yatırım yapmak isteyen işletmeler fondan yararlanacaktır. Finansman tutarı 85 milyon Euro olarak belirlenmiş olup vadesi 10 yıldır(AFD, 2019).

2.1.2.5. AYB Kredisi

Avrupa Yatırım Bankası, Avrupa Birliği'nin finans kurumu olarak 1958 yılında kurulmuştur. Avrupa Yatırım Bankası(AYB) ile 1965 yılından günümüze kadar ilişkimiz devam etmektedir(Lök, 2018: 314).

AYB amacı, dengeli bir kalkınma için kendi kaynaklarını kullanarak sermaye piyasasına fon sağlamaktır. Büyük projelere krediler sağlamakta ve KOBİ kredileri için küresel krediler sunulmaktadır. Bu KOBİ kredilerinin ülkemizde Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, Ziraat Bankası, Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası vb. finans kurumunun aracılığı ile kullanımı sağlanmaktadır(Yılmaz, 2019: 22).

Ülkemizde bazı aracı bankalarca kullandırdığı krediler aşağıda verilmiştir.

2014 yılında İnternaionale Nederlanden Groep(ING) AYB'den sağlamış olduğu sekiz yıl vadeli 200 milyon Euro tutarındaki kredi anlaşmasını imzalamıştır. Kredi iki yıl geri ödemesiz toplam sekiz yıl vadeli olarak ve %25'i kalkınmada öncelikli bölgelere verilmesi amacıyla KOBİ ve Ticari işletmelere sunulmuştur(AYB-ING, 2014).

Halkbank AYB KOBİ kredileri Avrupa Yatırım Fonu desteği ile kullandırılmaktadır. 2022 yılında Halk bankası üç AYB kaynaklı krediyi KOBİ'lere sunmaktadır.

AYB KOBİ Kredisini kullanmak isteyen firmalarda çalışan sayısı en fazla 1500 kişi olması istenmiştir. Krediyi kullanabilecek olan sektörler; imalat sanayi, tarımsal sanayi, yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, turizm, eğitim, sağlık, çevre koruma, altyapı, ticaret, hizmet, bilgi ve iletişim teknolojileri sektörlerinde olan firmalar kullanabilmektedir(Halkbank, 2022).

AYB Büyüyen Anadolu KOBİ Kredisi Avrupa Yatırım Fonu ve AYB işbirliği ile sunulan kredidir. Krediyi kullanabilecek olan sektörler; imalat sanayi, tarıma dayalı sanayi, tarım, hayvancılık ve balıkçılık, turizm, eğitim, sağlık, çevre koruma, lojistik, bilgi ve iletişim teknolojisi, ticaret sektöründe faaliyet gösteren firmalar krediyi kullanabilecektir. Belirlenen sektörlerin bulunduğu 43 ilimize AYB Büyüyen Anadolu Kredisi verilecektir. İşletme kredileri için üst limit 500 bin Euro ya da karşılığı TL olarak belirlenmiş, vadesi 4 yıldır. Yatırım kredileri için üst limit 1 milyon Euro ya da karşılığı TL olup vadesi 5 yıl olarak belirlenmiştir(Halkbank, 2022).

AYB Orta Uzun Vadeli Döviz Kredileri belirli sektörlerde faaliyet gösteren firmalara kullandırılmaktadır. Bu sektörler; imalat sanayi, tarımsal sanayi, tarım, hayvancılık ve balıkçılık, turizm, eğitim, sağlık, çevre koruma, enerji, yenilenebilir enerji, hizmet, bilgi ve iletişim teknolojisi, lojistiktir. Kredi 2 milyon Euro üst limitlidir. Vadesi 2 yıl geri ödemesiz toplam 7 yıl vade olarak belirlenmiştir(Halkbank, 2022).

AYB destekli Garanti Bankası KOBİ kredilerinin özellikleri:

1. Krediden faydalanabilmek için firmanın ve projesinin Türkiye sınırları içinde olması gerekmektedir.
2. Kredi sözleşmesi gereği her sektör krediden faydalanamaz.
3. Kredinin süresi en az 2 yıldır.
4. Krediyi kullanmak isteyen firmaların çalışan sayısı 250 kişiden az ya da en az 250 ve en çok 3.000 kişi olan firmalar krediyi kullanabilmektedir.

5. Krediyi almak isteyen firmaların projelerinin en üst limiti 25 milyon Euro olabilir ve bu firmalar projenin en çok 12,5 milyon Euro'luk kısmını krediden karşılayabilirler. AYB kredileri genel olarak projelerin %50'sini karşılarlar. Projenin geri kalanı için aynı uygunlukta olmasa dahi en iyi koşullarda destek sağlamaktadır(Garanti BBVA, 2022).

AYB kredilerine aracılık eden diğer bir banka ise Ziraat Bankasıdır.

Krediden faydalanabilmek için gereken özellikler:

Maksimum 250 çalışan sayısına sahip KOBİ'ler ve maksimum 1.500 çalışan sayısına sahip Orta Büyüklükteki İşletmeler krediyi kullanabilir.

Yasaklı sektörler hariç her sektör krediden faydalanabilir.

Firmalar krediyi yatırım ve işletme finansmanın kullanmak üzere alabilirler.

Yatırım kredileri en çok 2 yıl ödemesiz 7 yıl vade ile alınabilir. İşletme kredileri en çok 1 yıl ödemesiz 4 yıl vade ile alınabilmektedir.

Kredinin 5 milyon Euro üst limiti vardır.

Kredi TL, USD ve EUR para cinsi olarak verilmektedir(Ziraat Bankası, 2022).

AYB Kredilerinden Faydalanan Özel Sektör Kuruluşları:

- ADEL A.Ş.
- PINAR SÜT A.Ş.
- DEVA HOLDİNG A.Ş.
- PAŞABAHÇE CAM A.Ş.
- YILDIRIM TARIM MAKİNELERİ A.Ş.

AYB Kredilerinden Faydalanan Kamu Kurumları:

- İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ- Marmaray Projesi
- ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ- Hafif Raylı Sistem Projesi
- ANTALYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ- Kanalizasyon Şebekesi ve Atık Su İşleme İnşaatı
- ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ-Kanalizasyon Şebekesi İnşaatı(EIB, 2015: 3).

III. BÖLÜM

3. KOBİ FİNANSMANINDA APEX BANKACILIĞI

3.1. TÜRKİYE'DEKİ KOBİ'LERİN APEX KREDİSİ KULLANIMI

Yurt dışından sağlanan finansmanı Türkiye'deki KOBİ'ler, yatırım ve büyüme projelerinde uzun vadeli ve düşük faiz oranlı APEX kredilerini kullanmaktadır. Bu kredi önce APEX bankasına daha sonra aracı finansman kuruluşlarına verilerek KOBİ'lere aktarılmaktadır. Ticari banklar ve leasing şirketleri aracı finansman kuruluşu görevini üstlenmiştir(TSKB, 2015:13).

Türkiye'de APEX kredilerini kullandırma da APEX banka görevini üstlenen bankalar; Türkiye Sınai Kalkınma Bankası ve Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası'dır.

Aracı Finansman Kuruluşları;

1- **Ticari Bankalar:** Halkbank, Garanti Bankası, Yapı Kredi Bankası, Denizbank.
2- **Finansal Kiralama Şirketleri:** Garanti Leasing, Yapı Kredi Leasing, Ak Leasing, Deniz Leasing, İş Leasing, Qnb Finans Leasing, Ziraat Leasing ve Vakıf Leasing.

Doğrudan kredilendirme yerine APEX kredisi kullanmanın avantajları:

Kullandırılan krediler dövize endeksli olup vade süresinde oluşabilecek kur farkı riski ve kredi riski aracı finansal kuruluşlar tarafından üstlenilmektedir.

Fon temininde APEX bankasının kredibilitesinden yaralanarak maliyet ve vade avantajı sağlanabilmektedir.

Krediyi ilk kez kullanacak olanların başka olanaklara erişimi için de kredibilite oluşturma imkanı tanımaktadır.

Normal koşullarda ulaşamayacağı APEX bankasının ve uluslararası kuruluşların fon olanaklarına erişimi sağlamaktadır.

APEX kredisi; istihdama katılımı, işgücü piyasasında kadın erkek eşitliğini ve ihracatta pozitif artışı desteklemektedir.

KOBİ'lerin APEX kredisi kullanımı ile ihracat, istihdam, kredi stokları artmış ve reel sektöre olumlu etkileri olmuştur. Krediyi kullanan KOBİ sayılarının oldukça yüksek oluşu Türkiye'de APEX kredilerinin önemli yeri olduğunu göstermektedir.

3.1.1.TSKB ARACILIĞI İLE KULLANDIRILAN KREDİLER

APEX bankacılığının Türkiye'deki öncülerinden biri olan TSKB, 2004 yılında APEX bankacılığına başlamıştır. APEX bankacılığı bir başka deyişle dolaylı fonlama işlemi; TSKB'nin, Türkiye ekonomisinin temel taşlarına fon aktarılmasını sağlayan uygulamadır(TSKB, 2004: 11).

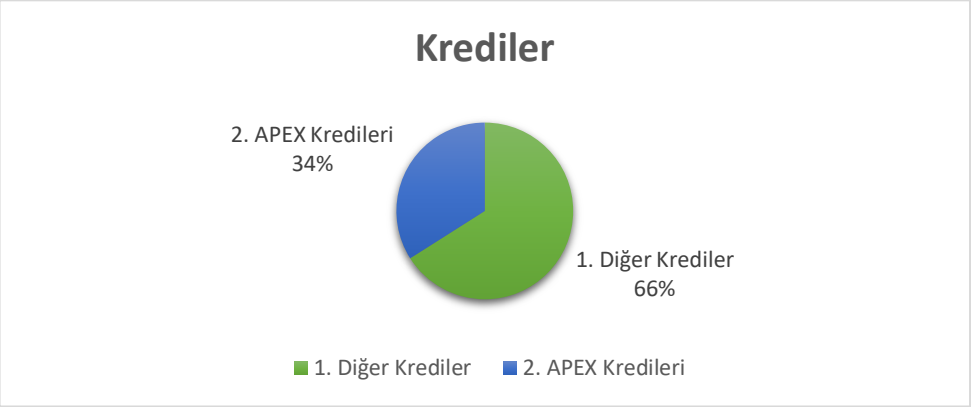
APEX bankacılığı zamanla TSKB'nin geleneksel iş kollarından biri haline gelmiştir. APEX banka görevini üstlenen TSKB kredi kullanımında şube sayısı fazla olan ticari banka ve leasing şirketleri ile işbirliğine giderek fonlama yapmıştır(TSKB, 2013: 6).

KOBİ'lerin yatırım ve büyüme projeleri için sağlanan krediler düşük faiz oranlarıyla ve uzun vadeli olarak kullandırılmaktadır(TSKB, 2015: 13).

TSKB'nin yıllar içinde sağlamış olduğu fonların toplamı ve bu fonlar içindeki APEX'e ayrılan miktar aşağıda gösterilmektedir. Kullanılan krediler ile APEX bankasının toplam kredi portföyündeki APEX kredisinin yüzdesel değişimine değinilecektir.

2005 yılında TSKB'nin kullandırdığı toplam kredi büyüklüğü 491 milyon dolardır. Bu yılda kullandırılan kredinin 167 milyon doları APEX kredilerine verilmiştir. 2006 yılında kullanmak amacıyla yeni sözleşmeler yapılmış ve büyüklüğü 903 milyon dolar olmuştur. Yeni sözleşmede APEX kredilerinin payı 495 milyon dolar olmuştur(TSKB, 2005: 1).

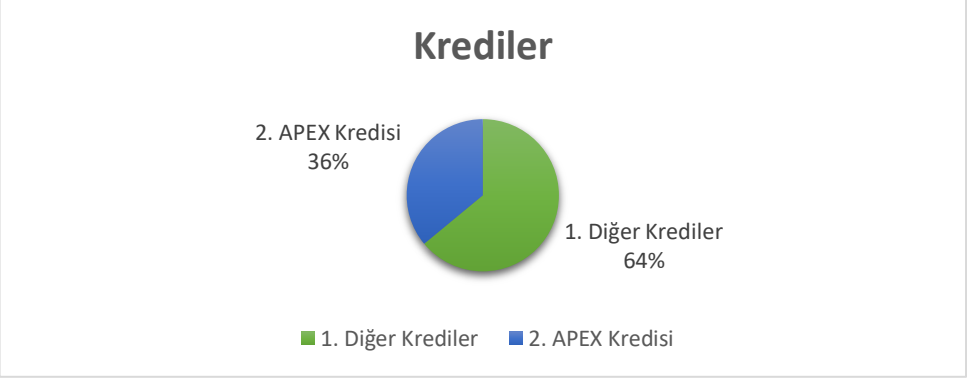
Grafik 3. 1: 2005 Yılı APEX Kredi Yüzdesi

Kaynak: TSKB, 2005 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

2006 yılında APEX bankası 631 milyon dolar toplam kredilerine fon kullandırmıştır. Bu fonun 228 milyon dolarını APEX kredileri kullanmıştır. 2007 yılında kullandırmak üzere yeni kaynak anlaşmaları yapılmıştır. Yeni anlaşmaların miktarı 741 milyon dolar olmuştur. Yani anlaşmadaki APEX miktarı ise 79 milyon dolar olarak belirlenmiştir(TSKB, 2006: 24).

Grafik 3. 2: 2006 Yılı APEX Kredi Yüzdesi

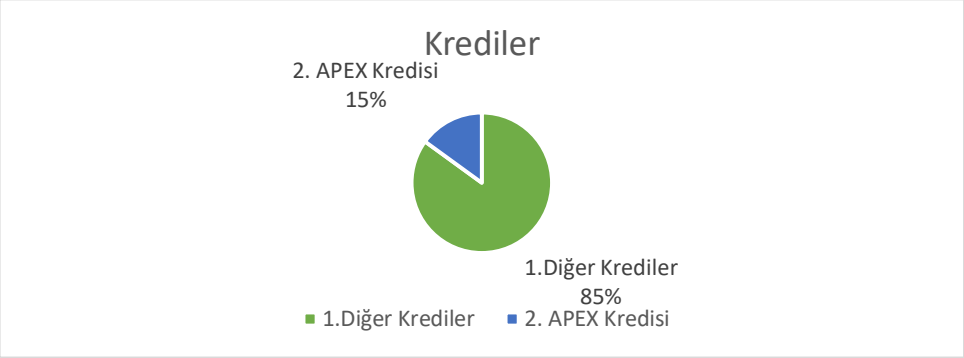

Kaynak: TSKB, 2006 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

2007 yılında bankanın toplam kredileri için sağlamış olduğu büyüklük 1080 milyon dolar olmuştur. Toplam kredilere sağlanan fon içindeki APEX kredisinin büyüklüğü 162 milyon dolar olmuştur. Yeni yıl için kredi anlaşmaları yapılmış ve

toplam 1308 milyon dolar kaynak sağlanmıştır. Bu kaynağın 55 milyon doları APEX kredileri için sağlanacaktır(TSKB, 2007: 24-25).

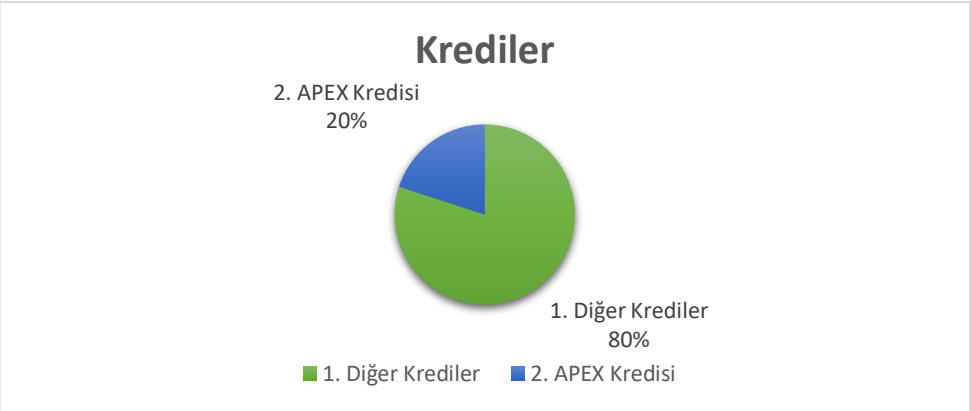
Grafik 3. 3: 2007 Yılı APEX Kredi Yüzdesi

Kaynak: TSKB, 2007 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar,* (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

2008 yılında toplam 861 milyon dolarlık kredi kullandırılmıştır. Toplam kullandırılan krediler içindeki APEX payı 173 milyon dolar olmuştur. 2009 yılında kullandırılmak üzere yeni kredi sözleşmeleri yapılmış ve toplam yeni sözleşme büyüklüğü 1126 milyon dolar olarak belirlenmiştir. Yeni sözleşme toplamı içindeki APEX kredisi büyüklüğü 263 milyon dolar olmuştur(TSKB, 2008: 24).

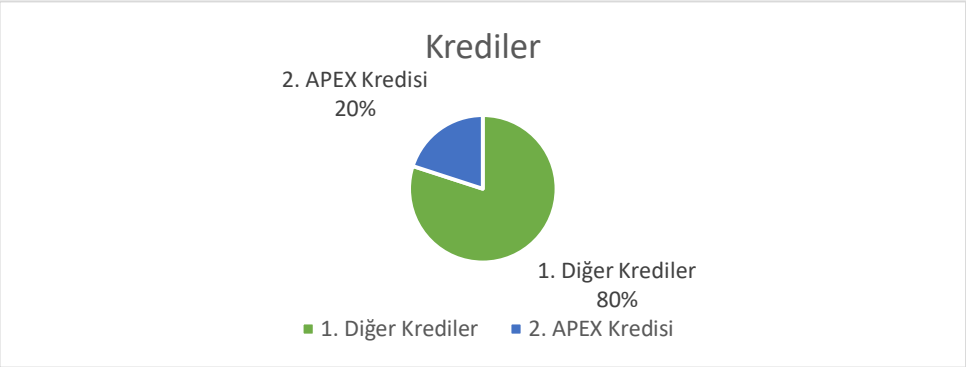
Grafik 3. 4: 2008 Yılı APEX Kredi Yüzdesi

Kaynak: TSKB, 2008 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar,* (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

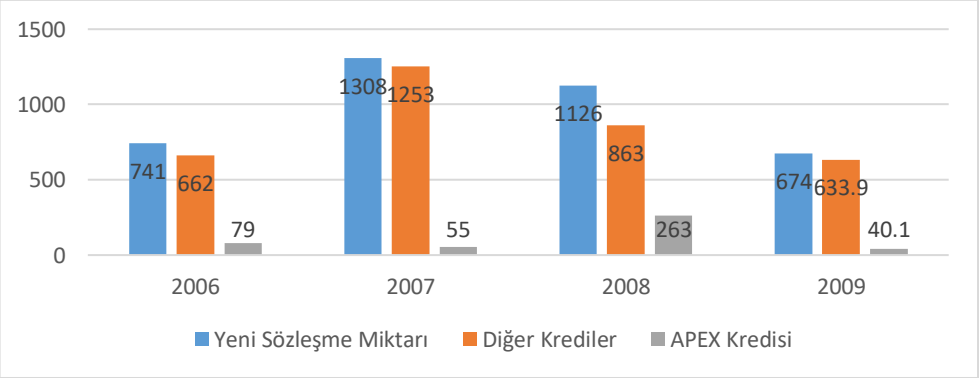
2009 yılında TSKB'nin toplam kredileri için kullandırdığı kaynak 731 milyon dolardır. Toplam krediler içindeki APEX kredilerine 147 milyon dolar kaynak aktarılmıştır. Yeni yıl içindeki projeler için yeni sözleşmeler yapılmış ve banka toplam kredileri için 674 milyon dolarlık anlaşma yapmıştır. Bu anlaşmanın 40,1 milyon doları APEX kredileri için sağlanacaktır(TSKB, 2009: 30).

Grafik 3. 5: 2009 Yılı APEX Kredi Yüzdesi

Kaynak: TSKB, 2009 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 21.04.2022).

Grafik 3. 6: Yeni Sözleşmeler (Milyon Dolar)

Kaynak: TSKB, 2006, 2007, 2008 ve 2009 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

2010 yılında banka 1376 milyon dolar kredi kullandırmıştır. Kullandırılan krediler içindeki APEX kredisi kullanımı 125 milyon dolar olmuştur. 2329 milyon dolar büyüklüğünde yeni sözleşme imzalanmıştır. Yeni sözleşme içindeki APEX kredisi payı 129 milyon dolar olmuştur. 2010 yılı sonu itibariyle toplam krediler içindeki APEX kredisi yüzdesi %18 olmuştur(TSKB, 2010: 24-26).

2011 yılında bankanın toplam kredileri için kullandırdığı kredi 1341 milyon dolardır. Kullandırılan krediler içindeki APEX kredisi miktarı 79 milyon dolardır. Yeni sözleşmelerin toplam büyüklüğü 1995 milyon dolar olarak belirlenmiştir. Yeni sözleşmeler içindeki APEX kredisi payı 307 milyon dolar olarak belirlenmiştir. TSKB'nin toplam kredileri içindeki APEX oranı %12 olmuştur. Son yedi yılda APEX kredilerinin reel sektöre katkısı 1,1 milyar dolar olmuştur(TSKB, 2011: 24-25-26).

2012 yılında bankanın toplam kredilerine kullandırdığı kredi miktarı 1275 milyon dolar olmuştur. Kullandırılan kredilerin 175 milyon doları APEX kredilerine aittir. Yeni yılda kullanılmak üzere yeni anlaşmalar yapılmış ve toplam krediler için 870,4 milyon dolar kredi sağlanacaktır. Bu büyüklüğün 11,9 milyon doları APEX kredisine aittir. Bankanın toplam krediler içindeki APEX kredisi yüzdesi %11 olmuştur. 2012 yılında APEX kredileri ile reel sektöre 700 milyon dolar sağlanmıştır(TSKB, 2012: 25-30).

2013 yılında TSKB'nin toplam kredilerine kullandırdığı kredi 1,4 milyar dolardır. Kullandırılan krediler içinde APEX kredisi 100 milyon dolarlık pay almıştır. Yeni dönemde kullandırılmak üzere kredi anlaşmaları yapılmış ve toplam krediler için 1723 milyon dolar kaynak sağlanacaktır. Yeni yapılan sözleşmeler içerisinde APEX kredisi için 138 milyon dolar fon sağlanacaktır. APEX bankasının toplam krediler içindeki APEX kredilerinin oranı %9 olmuştur. 2013 yılında APEX kredisi reel sektöre 600 milyon dolar katkıda bulunmuştur(TSKB, 2013: 19-25).

2014 yılında bankanın kullandırdığı toplam kredi hacmi 1,5 milyar dolardır. Bu büyüklüğün 100 milyon doları APEX kredilerine aittir. Bu yıl içinde yeni sözleşmeler yapılmış ve toplam 1,8 milyar dolar kaynak sağlanacaktır. Bankanın toplam kredi portföyünde APEX kredisi %7 oranında gerçekleşmiştir. Reel sektöre APEX kredisinin etkisi 700 milyon dolar olmuştur(TSKB, 2014: 21-28).

2015 yılında doğrudan ve dolaylı kullandırılan kredilerin büyüklüğü 1,3 milyar dolar olmuştur. Büyüklüğün 65 milyon doları APEX kredilerine aittir. Yeni sözleşme ile sağlanacak toplam kaynak 1,8 milyar dolar olarak belirlenmiştir. Bankanın toplam krediler içindeki APEX kredi yüzdesi %7 olarak kalmıştır. APEX kredisi ile reel sektöre 500 milyon dolar fon aktarılmıştır(TSKB, 2015: 28).

2016 yılında 1,8 milyar dolar tüm krediler için kullandırılmıştır. Kullandırılan kredide APEX kredisi payı 150 milyon dolar olmuştur. Yeni yapılan sözleşmelerle 1,9 milyar dolar kaynak sağlanacaktır. Bankanın toplam kredileri içinde APEX oranı %8 olmuştur. 2016 yılında APEX kredisinin reel sektöre katkısı 600 milyon dolar olmuştur(TSKB, 2016: 28).

2017 yılında banka kredileri için toplam 1,9 milyar dolar kredi kullandırılmıştır. Kullandırılan krediler içerisinde APEX kredisine 230 milyon dolar fon aktarılmıştır. Yeni sözleşmeler yapılmış ve bankaya toplam 2,4 milyar dolar kaynak aktarılacaktır. Bankanın kredileri içerisinde APEX kredi yüzdesi bir önceki yıl ile aynı kalarak %8 olmuştur. Reel sektöre APEX kredisi ile 654 milyon dolar aktarılmıştır(TSKB, 2017: 34).

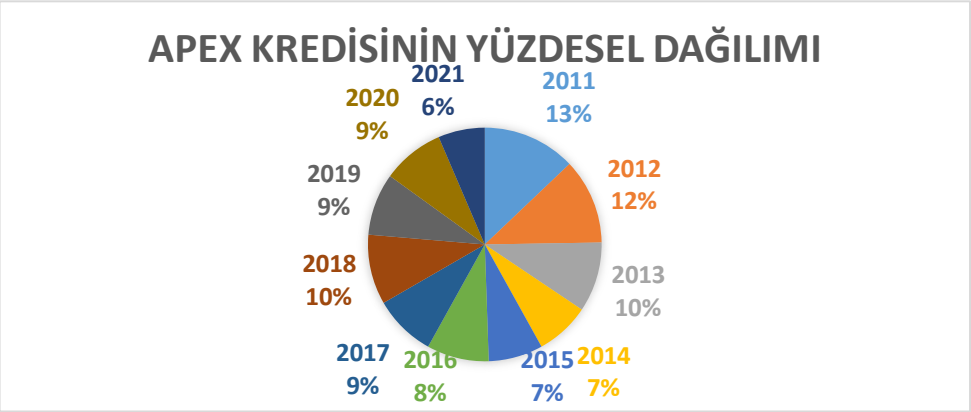
2018 yılında toplam krediler için 1,4 milyar dolar fon kullandırılmıştır. Kredinin 170 milyon doları APEX kredisi için kullandırılmıştır. Yeni dönem için kredi sözleşmeleri yapılmış ve toplam 1,8 milyar dolar fon sağlanacaktır. Bankanın kredileri içerisinde APEX kredi yüzdesi %9 olmuştur. APEX kredisi ile reel sektöre 690 milyon dolar sağlanmıştır(TSKB, 2018: 42).

2019 yılında TSKB kredileri için 650 milyon dolar fon kullandırmıştır. Kullanılan fonun 80 milyon doları APEX kredilerine aittir. Yeni yapılan sözleşmeler ile bankaya 1,8 milyar dolar fon aktarılacaktır. Krediler içerisinde APEX kredisi yüzdesi %8 olmuştur. APEX kredisi ile reel sektöre 700 milyon dolar aktarılmıştır(TSKB, 2019: 39).

2020 yılında banka kredileri için toplam 1,3 milyar dolar kredi kullandırmıştır. 120 milyon doları APEX kredileri için kullandırılmıştır. Yeni sözleşme ile krediler için toplam 1,2 milyar dolar kredi sağlanacaktır. APEX kredisinin diğer krediler içindeki payı %8 olmuştur. Reel sektöre APEX kredisi katkısı 770 milyon dolardır(TSKB, 2020: 47).

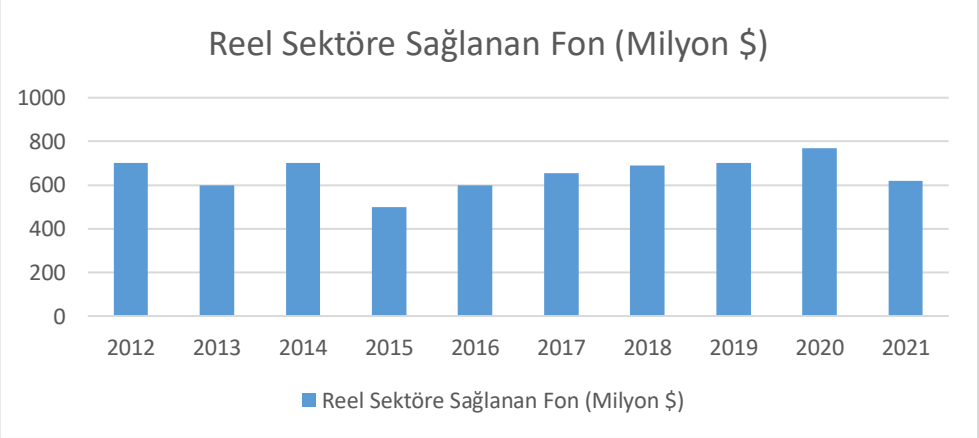
2021 yılında banka kredileri için 1,3 milyar dolar fon kullandırmıştır. 17 milyon doları APEX kredilerine aittir. Yeni dönem için yapılan sözleşme ile 1,5 milyar dolar fon sağlanacaktır. APEX kredileri diğer krediler içerisinde %6'lık orana sahiptir. APEX kredisi ile reel sektöre 620 milyon dolar sağlanmıştır(TSKB, 2021: 46-47-51).

Grafik 3. 7: 2011-2021 Yılları Arası Yüzdesel APEX Kredisi

Kaynak: TSKB, 2011-2021 Yılları Arası Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

Grafik 3. 8: APEX Kredisinin Reel Sektöre Etkisi

Kaynak: TSKB, 2012-2021 Yılları Arası Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

3.1.1.1.KOBİ DESTEK KREDİLERİ

2004 yılı ile 2017 yılları arasında aralıklı dönemlerde yurtdışı finansman desteği ile kullandırılan KOBİ Destek Kredileri, KOBİ'lerin işletme ihtiyaçlarını ve öncelikli yörelerde faaliyet gösteren KOBİ'lerin rekabet güçlerinin artması, istihdam kapasitelerinin artması amacıyla kullandırılmıştır. Kredi kaynak kuruluşları; Alman Kalkınma Bankası, Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası ve TSKB olmuştur.

3.1.1.1.1. KFW APEX KREDİSİ

2004 yılında KOBİ Destek Kredileri programı altında yer alan KfW Küçük Ölçekli Kuruluşlar APEX Kredisi'nin kullanımı başlamıştır. Kredinin APEX bankası TSKB olmuştur(TSKB, 2004: 17). Kredinin büyüklüğü 7,7 milyon Euro olarak belirlenmiştir. 2010 yılı verilerinde kredinin 54 KOBİ'ye kullandırıldığı görülmüştür. APEX yöntemiyle kullandırılan kredi 2010 yılında tamamlanmıştır(TSKB, 2010: 27).

Tablo 3. 1: Alman Kalkınma Bankası Kredisi Kullanımı

Kaynak Sağlayıcı	**Kaynak Büyüklüğü**	**Kullanan KOBİ Sayısı**
KfW	7,7 Milyon Euro	54 adet

Kaynak: TSKB, 2010 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 21.04.2022).

3.1.1.1.2.AKKB III APEX KREDİSİ

AKKB, 100 milyon Euro'luk AKKB III APEX Kredisi sağlamıştır. Sözleşme gereği sağlanan kaynağın en az %50'si APEX kredisi olarak kullandırılmalıdır. 2011 yılsonu itibariyle krediyi kullanan KOBİ sayısı 167 olmuştur(TSKB, 2011: 25). 2012 yılsonu itibariyle krediyi kullanan KOBİ sayısı 222'ye yükselmiştir(TSKB, 2012: 30). 2013 yılı sonunda toplamda 223 KOBİ krediden faydalanmış olup kredi tamamlanmıştır(TSKB, 2013: 26).

Tablo 3. 2: Yıllara Göre AKKB III Kredisi

Yıllar	**Krediyi Kullanan KOBİ sayısı**
2011	167 adet
2012	55 adet
2013	1 adet
Toplam	223 adet

Kaynak: TSKB, 2011, 2012 ve 2013 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

3.1.1.1.3. AKKB IV APEX KREDİSİ

2010 yılında üçüncü aşaması uygulanan kredinin 2013 yılında dördüncü aşaması olan AKKB IV APEX Kredisi anlaşması yapılmıştır. Kredinin büyüklüğü 100 milyon Euro'dur. Kaynak 2013 yılsonu itibariyle 4 adet KOBİ'ye kullandırılmıştır(TSKB, 2013: 26). Kredi 2014 yılında 200 firmaya daha ulaşarak toplam 204 KOBİ'ye kredi sağlamıştır(TSKB, 2014: 29). 2015 yılında kredi kullanım sayısı artmış ve toplam 416 KOBİ krediden faydalanmıştır. Kredi 2015 yılsonu itibariyle tamamlanmıştır(TSKB, 2015: 37).

Tablo 3. 3: Yıllara Göre AKKB IV Kredisini Kullanan KOBİ Sayısı

Yıllar	**Krediyi Kullanan KOBİ Sayısı**
2013	4 adet
2014	200 adet
2015	212 adet
Toplam	416 adet

Kaynak: TSKB, 2013, 2014 ve 2015 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

3.1.1.1.4. AKKB V APEX KREDİSİ

2016 yılında Türkiye genelindeki mikro, küçük ve orta ölçekli firmaların istihdamlarını arttırma veya var olan iş gücünü koruma hedefi ile yatırımlarının finansmanı AKKB V APEX Kredisi ile sağlanmıştır. Sağlanan kaynak miktarı 100 milyon Euro'dur. Kaynak; TKYB ve TSKB iş birliği ile aracı finansal kiralama şirketlerine verilmiştir(TSKB, 2016: 40). Kredinin ilk dilimi için 30 milyon Euro 2017 yılında ödenmiştir. İkinci ve üçüncü dilim 2018 yılı içinde sırasıyla 40 ve 15 milyon Euro şeklinde ödenmiştir. Kullandırılan üçüncü dilimle birlikte krediden faydalanan KOBİ sayısı 512'ye yükselmiş ve 658 ek istihdam sağlanmıştır(TSKB, 2018: 37). 2019 yılında kaynaktan kalan 15 milyon Euro kredi dördüncü aşamada kullandırılmıştır. AKKB V APEX Kredisinden faydalanan toplam KOBİ sayısı 960 olmuştur(TSKB, 2019: 49).

Tablo 3. 4: AKKB V APEX Kredisi ile Sağlanan İstihdam

Kredi Dilimleri	**Dilimlere Kullandırılan Kredi Hacmi**	**Krediyi Kullanan KOBİ Sayısı**	**Kredinin Sağladığı Ek İstihdam**
Birinci Dilim	30 Milyon Euro	-	-
İkinci Dilim	40 Milyon Euro	-	-
Üçüncü Dilim	15 Milyon Euro	-	-
Dördüncü Dilim	15 Milyon Euro	448 adet	-
Toplam	100 Milyon Euro	960 adet	658 iş gücü

Kaynak: TSKB, 2017, 2018 ve 2019 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

3.1.1.1.5. TSKB KAYNAK KREDİSİ

2017 yılında TSKB daha önceden kullandırmış olduğu KOBİ APEX kredilerinin geri ödemelerini başarı ile sonuçlandırmıştır. Geri ödenen kredilerin yeniden kullandırımı; TSKB Kaynak Kredisi olarak aracı finansman kuruluşlarına fon sağlamak amacıyla tekrar kullandırılmaktadır. Kredinin hacmi 150 milyon Euro olmuştur. Kredi 2017 yılsonunda 117 KOBİ'ye ulaşmıştır(TSKB, 2017: 40). 2018 yılsonu itibariyle krediden 319 KOBİ faydalanmıştır(TSKB, 2018: 51). 2019 yılsonunda toplam 340 KOBİ'ye fon sağlayarak kredi 2021 yılında tamamlanmıştır(TSKB, 2019: 49).

Tablo 3. 5: TSKB Kredisinin Yıllara Göre Kullanımı

Yıllar	**Krediyi Kullanan KOBİ Sayısı**
2017	117 adet
2018	202 adet
2019	21 adet
Toplam	**340 adet**

Kaynak: TSKB, 2017, 2018 ve 2019 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

3.1.1.2. İHRACAT DESTEKLEME KREDİLERİ

İhracatçı KOBİ'lerin rekabet güçlerini ve kapasitelerini arttırmak amacıyla Dünya Bankası'ndan EFIL(II, III, IV ve IV EK) kredi paketleri kaynak olarak sağlanmıştır. Kredinin aracı finansman kuruluşlarından olan ticari bankalar ve leasing şirketlerinin de kredi verme kapasitelerini arttırmak programının amaçlarındandır. TSKB'nin krediyi KOBİ'lere kullandırılmasında, leasing şirketleri ile işbirliği daha fazla KOBİ'ye ulaşılmasını sağlamıştır. İhracat Destekleme Kredileri ihracatçı KOBİ'leri geliştirirken EFIL kredilerini kullanan KOBİ'lerin ihracat hacminin de artmasını sağlamıştır(TSKB, 2009: 34-35).

3.1.1.2.1. EFIL II KREDİSİ

2004 yılında Dünya Bankası'ndan 303 milyon ABD doları fon temin edilmiştir. APEX bankası olan TSKB, KOBİ'lere İhracat Finansmanı Aracılık Kredisi II (EFIL II) ile kredi sağlamıştır. Bu krediye 5 adet banka ve 4 adet finansal kiralama şirketi aracılık etmiştir. Kredi kullandırılmaya başlandıktan dokuz ay sonra kredi tutarının yarıdan fazlası KOBİ'lere aktarılmıştır(TSKB, 2004: 11).

EFIL II kredisinden yararlanan KOBİ sayısı 211'e ulaşmıştır. Proje ile 4993 ek iş gücü sağlanmıştır. EFIL II kredisinin ihracata etkisi olumlu olmuştur. Krediyi kullanan firmaların kredi öncesi ihracatı 2,4 milyar dolar olurken, kredi sonrası ihracatı 4,6 milyar dolara yükselmiştir. Aradaki fark 2,2 milyar dolarlık ihracat artışı sağlamıştır(TSKB, 2009: 35).

Tablo 3. 6: EFIL II Kredisinin İhracata Etkisi

Krediyi Kullanan Firma Sayısı	**Sağlanan Ek İstihdam**	**Kredi Öncesi Firmaların Toplam İhracatı**	**Kredi Sonrası Firmaların Toplam İhracatı**	**Kredi Öncesi ve Sonrası İhracat Farkı**
211 adet	4993 iş gücü	2,4 Milyar $	4,6 Milyar $	2,2 Milyar $

Kaynak: TSKB, 2009 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 21.04.2022).

3.1.1.2.2. EFIL III KREDİSİ

Dünya Bankası'ndan 2005 yılında İhracat Finansmanı üçüncü aşama (EFIL III) kredisi sağlanmıştır. Kredinin büyüklüğü 305 milyon dolardır. Krediden 168 KOBİ faydalanmış ve 3725 iş gücüne istihdam sağlamıştır.

EFIL III kredisini kullanan firmaların ihracatında pozitif yönlü artış olmuştur. Firmaların krediyi kullanmadan önceki ihracatı 2,4 milyar dolar iken krediyi kullandıktan sonra ihracatları 3,4 milyar dolara yükselmiştir. Kredinin kullanılmasıyla ihracatlarında toplam 1 milyar dolarlık artış olmuştur.

EFIL II VE EFIL III kredilerini toplamda 379 firma kullanmış ve 608 milyon dolarlık APEX kredisinden faydalanmıştır. Krediyi kullanan firmaların ihracatlarında kredi öncesi ve sonrası arasındaki fark 3,2 milyon dolar ihracat artışı ile sonuçlanmıştır(TSKB, 2009: 35).

Tablo 3. 7: EFIL III Kredi Kullanımı

Krediyi Kullanan Firma Sayısı	**Sağlanan Ek İstihdam**	**Kredi Öncesi Firmaların Toplam İhracatı**	**Kredi Sonrası Firmaların Toplam İhracatı**	**Kredi Öncesi ve Sonrası İhracat Farkı**
168 adet	3725 iş gücü	2,4 Milyar $	3,4 Milyar $	1 Milyar $

Kaynak: TSKB, 2009 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 21.04.2022).

3.1.1.2.3. EFIL IV KREDİSİ

2008 yılında Dünya Bankası'ndan 300 milyon dolarlık İhracat Finansmanı Aracılık Kredisi dördüncü aşama (EFIL IV) temin edilmiştir. Krediyi kullanan firma sayısı 133'tür ve kredinin sağladığı iş gücü 944 olmuştur.

Kredi ile firmaların ihracatı artmıştır. Krediyi kullanmadan önce ihracatları 3,2 milyar dolar iken krediyi kullandıktan sonra ihracatları 3,5 milyar dolar olmuştur(TSKB, 2010: 27).

Tablo 3. 8: EFIL IV Kredisi Kullanımı

Krediyi Kullanan Firma Sayısı	**Sağlanan Ek İstihdam**	**Kredi Öncesi Firmaların Toplam İhracatı**	**Kredi Sonrası Firmaların Toplam İhracatı**	**Kredi Öncesi ve Sonrası İhracat Farkı**
133 adet	944 iş gücü	3,2 Milyar $	3,5 Milyar $	300 Milyon $

Kaynak: TSKB, 2010 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 21.04.2022).

3.1.1.2.4. EFIL IV EK KREDİSİ

İhracat Finansmanı Aracılık Kredisi ek dördüncü aşama (EFIL IV Ek) ile Dünya Bankasından 300 milyon dolar kredi 2011 yılında TSKB kaynaklarına aktarılmıştır. 2011 yılsonu itibariyle krediyi kullanan firma sayısı 20'ye ulaşmıştır(TSKB, 2011: 25). 2012 yılsonunda krediden faydalanan KOBİ sayısı 69' a yükselmiştir(TSKB, 2012: 30). 2013 yılsonunda bu sayısı 97'ye yükselmiştir(TSKB, 2013: 26). 2014 yılsonunda krediden 137 firma faydalanmış ve kredi tamamlanmıştır.

TSKB dört EFIL programında yer almıştır. Bu program ile 649 tane firmaya toplam 1.208 milyon ABD doları fon sağlamıştır. EFIL kredileri ile toplamda 15,5 milyar ABD doları ihracat gerçekleşmiştir(TSKB, 2014: 28).

Tablo 3. 9: EFIL IV Ek Kredi Kullanımı Yıllara Göre

Yıllar	**Krediyi Kullanan Firma Sayısı**
2011	20 adet
2012	49 adet
2013	28 adet
2014	40 adet
Toplam	137 adet

Kaynak: TSKB, 2011, 2012, 2013 ve 2014 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

3.1.1.3. KOBİ VE İHRACAT DESTEKLEME KREDİLERİ

KOBİ ve ihracatı destekleme kredileri ile Türkiye genelinde özel sektörde çalışan KOBİ ve ihracatçı orta ölçekli firmaların işletme ihtiyaçları ve yatırımları için gerekli kaynağı sağlayan kredilerdir(TSKB, 2018:50).

3.1.1.3.1. YENİLİKÇİ FİNANSMANA ERİŞİM KREDİSİ

Hazine Müsteşarlığı garantörlüğünde Dünya Bankası'ndan 250 milyon ABD doları kredi sağlanmıştır. 250 milyon dolarlık Yenilikçi Finansmana Erişim Kredisi (IA2F) KOBİ'lere ve ihracatçı orta ölçekli firmalara kullandırılacaktır. APEX banka olan TSKB, aracı finansman kuruluşu görevi için faktoring şirketleri ve katılım banklarıyla işbirliği yapmıştır. Bu işbirliği ile APEX bankacılık portföyü genişlemiştir.

Yenilikçi Finansmana Erişim Projesi ile Dünya Bankası'ndan sağlanan krediye ilk kez faktoring şirketleri ve katılım bankası aracılık etmiştir(TSKB, 2014: 24).

Kredi sözleşmesi 2014 yılında imzalanmıştır. 2015 yılında krediden faydalanan KOBİ sayısı 44'e ulaşmıştır(TSKB, 2015: 37). 2016 yılsonunda krediyi kullanan KOBİ sayısı 186'ya ulaşmıştır(TSKB, 2016: 37). 2017 yılsonunda krediyi kullanan KOBİ sayısı 223'e yükselmiştir(TSKB, 2017: 40). 2018 yılsonu itibariyle krediyi 231 KOBİ kullanmış ve kredi tamamlanmıştır(TSKB, 2018: 49).

Tablo 3. 10: Yenilikçi Finansmana Erişim Projesini Kullanan KOBİ Sayısı

Yıllar	**Krediyi Kullanan KOBİ Sayısı**
2015	44 adet
2016	142 adet
2017	37 adet
2018	8 adet
Toplam	231 adet

Kaynak: TSKB, 2015, 2016, 2017 ve 2018 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

3.1.1.3.2. YENİLİKÇİ FİNANSAMANA ERİŞİM KREDİSİ II

2018 yılında Dünya Bankasından Yenilikçi Finansmana Erişim Projesi ikinci aşama (IA2F) için 250 milyon ABD doları fon sağlanmıştır. 2014 yılında sağlanan kredinin devamı niteliğinde olup, 2019 yılsonu itibariyle 33 KOBİ krediyi kullanmıştır(TSKB, 2019: 49). 2020 yılsonu itibariyle 34 KOBİ krediyi kullanmıştır(TSKB, 2020: 56). 2021 yılsonu itibariyle krediden faydalanan KOBİ sayısı 37 olmuştur. Kredinin güncel durumu devam etmektedir(TSKB, 2021: 55).

Tablo 3. 11: Yenilikçi Finansmana Erişim Projesi İkinci Kullandırım Verileri

Yıllar	**Krediden Faydalanan KOBİ Sayısı**
2019	33 adet
2020	1 adet
2021	3 adet
Toplam	37 adet

Kaynak: TSKB, 2019, 2020 ve 2021 Yılı Entegre Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 26.04.2022).

3.1.1.4. KADIN İSTİHDAMI VE ÖNCELİKLENDİRİLMİŞ BÖLGELER KREDİSİ

Türkiye'de kadın istihdamını destekleyen işletmelere ve öncelikli yörelerde bulunan işletmelerin eşitliğini sağlamak amacıyla Uluslararası kurumlardan kaynak sağlanarak kapsayıcı finansman kredisi verilmiştir. Gerçek bir kalkınma için kadınların ekonomide yerinin olmasını savunan TSKB bu doğrultuda cinsiyet eşitliğini gözeten tüm işletmelere kredi vermektedir. " *Kadının gücüne güvenenlere güç katıyoruz*" sloganıyla fırsat eşitliği ve cinsiyet eşitliğine önem veren işletmelerin yatırımlarına destek olmaktadır. Krediden faydalanacak sektörler; otomotiv, tekstil, gıda, perakende, ilaç, sağlık, turizm ve eğitim alanlarında faaliyet gösteren işletmelerdir(TSKB,2022).

3.1.1.4.1. KAPSAYICI FİNANSMANA ERİŞİM KREDİSİ

Dünya Bankası'ndan 2018 yılında 200 milyon ABD doları Kapsayıcı Finansmana Erişim Kredisi(IncA2F) TSKB kaynaklarına aktarılmıştır. APEX bankası olan TSKB krediyi ticari bankalar ve finansal kiralama şirketleri ile KOBİ'lere kullandıracaktır(TSKB, 2018: 50).

2019 yılsonu verilerine bakıldığında krediyi kullanan 109 KOBİ olduğu görülmektedir(TSKB, 2019: 49). 2020 yılsonu verilerinde krediyi kullanan KOBİ sayısının 279'a yükseldiği görülmektedir(TSKB, 2020: 56). 2021 yılsonu verilerinde krediyi kullanan KOBİ sayısı 424'e yükselmiştir. Kredinin güncel durumu devam etmektedir(TSKB, 2021:55).

Tablo 3. 12: Yıllara Göre Kapsayıcı Finansmana Erişim Kredisi Kullanımı

Yıllar	**Krediyi Kullanan KOBİ Sayısı**
2019	109 adet
2020	170 adet
2021	145 adet
Toplam	424 adet

Kaynak: TSKB, 2019, 2020 ve 2021 Yılı Entegre Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 26.04.2022).

3.1.2. TKYB ARACILIĞI İLE KULLANDIRILAN KREDİLER

Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası KOBİ'lere 2008 yılından bu yana dolaylı kredi (APEX) yöntemiyle destek vermektedir.

Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası APEX kredilerini; KOBİ'lerin rekabet güçlerini, üretim ve verimliliklerini arttırmak ve istihdama olan katkılarından dolayı aracı finansal kurumlar üzerinden kredileri tahsis etmektedir(TKYB, 2020:25).

APEX Kredisi Aşamaları

- Proje Tanımlama

Ekonomik araştırmalar ve kalkınma plan, program ve stratejileri doğrultusunda projeler geliştirilir. KOBİ'lerin istihdama olumlu etkisi, rekabet gücü artışı, yenilenebilir enerji, enerji verimliliği vb. projeler geliştirilir.

Önerilen projenin finansmanını sağlayabilecek kuruluşlar ile görüşme yapılması.

- Kredi Programı Geliştirme ve Kaynak Temini

1- Krediye kaynak sağlayacak kuruluş ile kredi koşullarının görüşülmesi ve sözleşmenin imzalanması.

2- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının garantörlüğün sağlanması.

3- Proje veya programın uygulanma yönergesinin belirlenmesi.

- Aracı Kuruluş Seçimi ve APEX Kredi Sözleşme Süreci

1-Krediyi kullandırabilecek Aracı Finansman Kuruluşları için oluşabilecek risklerin belirlenmesi.

2- Aracı Finansman Kuruluşlarının finansal, operasyonel ve sosyal uygunluklarının değerlendirilme raporlarının hazırlanması ve kaynak sağlayacak kuruluş tarafından onaylanması.

3- Aracı Finansman Kuruluşu ile kredi sözleşmesi görüşmeleri yapılması ve APEX kredi sözleşmesinin imzalanması.

- Kullandırım ve Raporlama

1-Aracı bankanın kredi tutarını kaynak kuruluştan çekmesi.

2- Aracı Finansman Kuruluşlara kredinin kullandırılması.

3- Aracı Finansman Kuruluşlarının kullandırdığı kredilerin APEX Online Uygulaması kanalıyla raporlanması.

4- Raporlanan kredinin incelenmesi, onay süreci ve kaynak sağlayan kuruluşa raporlanması.

Proje veya programın kapanış raporlarının hazırlanması ve değerlendirilmesi aşamalarından oluşmaktadır(TKYB, 2020: 28).

3.1.2.1. OSTİM-İVEDİK KOBİ KREDİSİ

2008 yılında Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası öz kaynaklarını kullanarak bir pilot proje olan Ankara Ostim – İvedik Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren KOBİ'lere 20 milyon TL'lik kredi vermiştir. Kredi, Garanti Bankası aracılığıyla imalat sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'lere işletme ve yatırım kredisi olarak sunulacaktır. Belirlenen bölgede en az iki yıldır faaliyette olan firmalar krediden yararlanacaktır. 150 bin TL'ye kadar olan işletme kredisi için vade 18 ay, 500 bin TL'ye kadar olan yatırım kredisi için vade 48 ay olarak belirlenmiştir. Her iki krediyi birlikte kullanacak olan firmaların en üst limiti 500 bin TL olacaktır.

2008 yılında kullandırılmaya başlanan krediden 7 milyon TL işletme kredisini 196 tane KOBİ ve 13 milyon TL'lik yatırım kredisini 77 tane KOBİ kullanmış ve kredi tutarının tamamı bitmiştir. Kredi ile yaklaşık 500 iş gücüne istihdam sağlanmıştır(TKYB, 2008:28-29). APEX kredisinin toplam krediler içindeki payı %8 olmuştur(TKYB, 2009: 34).

Tablo 3. 13: Ostim – İvedik KOBİ Kredisi Kullanımı

	İşletme Kredisi	Yatırım Kredisi	Toplam
Kredi Miktarı	7 Milyon TL	13 Milyon TL	20 Milyon TL
Kaynak Sağlayıcı	TKYB	TKYB	TKYB
Kullanan KOBİ sayısı	196 KOBİ	77 KOBİ	273 KOBİ
Kredi Vadesi	18 ay	48 ay	-
Aracı Finansman Kuruluşu	Garanti Bankası	Garanti Bankası	Garanti Bankası
İstihdama Katkısı	Belirlenemedi	Belirlenemedi	500 iş gücü
APEX Kredi Kullanım Yüzdesi	-	-	%8

Kaynak: TKYB, 2008 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari*, (Erişim Tarihi: 12.04.2022).

3.1.2.2. DOĞU- GÜNEYDOĞU KALKINMADA ÖNCELİKLİ BÖLGELER KREDİSİ

Türkiye Kalkınma Yatırım Bankası'nın Fransız Kalkınma Ajansı'ndan temin ettiği 20 milyon Euro'luk fon Doğu ve Güneydoğu da Kalkınmada Öncelikli Bölgelere kredi olarak verilmiştir. Sözleşme 2008 yılında imzalanmış olup kredinin tamamı 2009 yılında kullandırılmaya başlanmıştır. Kredinin aracı finansman kuruluşu Garanti Bankası olmuştur. Kredi vadesi 10 yıl olarak belirlenmiştir. Bu APEX kredisiyle toplam kredilerdeki APEX kredisi yüzdesi %12'ye yükselmiştir(TKYB, 2009: 34-36).

Krediyi kullanan KOBİ sayısı ve istihdama katsına dair veriler kamu ile paylaşılmamıştır.

Tablo 3. 14: Kalkınmada Öncelikli Yöreler Kredisi

Kredi Miktarı	Kredi Vadesi	Aracı Finansman Kuruluşu	Kredi Uygulama Yılları	APEX Kredi Kullanım Yüzdesi
20 Milyon €	10 Yıl	Garanti Bankası	2008 - 2009	%12

Kaynak: TKYB, 2009 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari,* (Erişim Tarihi: 19.04.2022).

3.1.2.3. KOBİ FİNANSMANI KREDİSİ II

6 Temmuz 2010 tarihinde Dünya Bankası ve TKYB arasında KOBİ Finansmana Erişim Projesi II Hazine Müsteşarlığı garantörlüğünde imzalanmıştır. Proje kaynak büyüklüğü 100 milyon ABD doları olup projenin vadesi 2 yıl geri ödemesiz toplamda 5 yıl vadeye sahiptir. Kredinin KOBİ'lerle buluşması için Garanti Bankası, Denizbank ve Garanti Finansal Kiralama A.Ş. görev almıştır. 2010 yılının Eylül ayında Garanti Bankası ile 65 milyon ve Denizbank ile de 35 milyon ABD doları kredi sözleşmesi imzalanmıştır. Orta ve uzun vadeli olan bu kredi Kalkınma Kredisi olarak sektördeki en uygun ve avantajlı kredi olarak görülmüştür. Sözleşme gereği kredinin %25'i kalkınmada öncelikli bölgelerde kullandırılacaktır(TKYB, 2010: 33).

2010 ve 2011 yıllarında kullandırılan kredi büyüklüğü 32 milyon ABD doları olmuştur. 2011 yılında Garanti Bankası kredi limitinin azaltılmasını ve azaltılan kredi limitinin Garanti Finansal Kiralama A.Ş.ye aktarılması talebinde bulunmuştur. Bu talep doğrultusunda 65 milyon ABD dolarının 25 milyon ABD doları Garanti Finansal Kiralama A.Ş. ye aktarılmıştır(TKYB, 2011: 31).

2012 yılında kullandırılan kredi miktarı 68 milyon ABD doları olmuş ve toplam 100 milyon ABD doları kaynak 2012 yılında aracı finansman kuruluşlarınca kullandırılmıştır(TKYB, 2012:28). Bu APEX kredisiyle toplam kredilerdeki APEX kredisi 2010 yılında %4'lük bir pay almıştır(TKYB, 2010:34). 2011 yılında APEX kredisi payı artmış ve %10 olmuştur(TKYB, 2011: 29). 2012 yılında APEX kredisinin toplam kredideki payı %15 olmuştur(TKYB, 2012:28).

Tablo 3. 15: Dünya Bankası KOBİ Finansmanı II Yıllara Göre Kullanımı

Kredi Miktarı	Kredi Vadesi	Aracı Finansman Kuruluşları	Kredi Uygulama Yılları	APEX Kredi Yüzdesi
100 Milyon ABD Doları	2*+3 Yıl	Garanti Bankası, Denizbank, Garanti Leasing	2010, 2011, 2012	%4, %10, %15

*Geri ödemesiz yıl sayısı.

Kaynak: TKYB, 2012 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari,* (Erişim Tarihi: 19.04.2022).

3.1.2.4. KÜÇÜK ÖLÇEKLİ TURİZM KREDİSİ

2009 yılında İstanbul'daki KOBİ niteliğindeki turizm tesislerinin desteklenmesi ve yenilenmesi amacıyla TKYB öz kaynaklarından 40 milyon TL'lik APEX kredisi sağlamıştır. Krediye aracılık eden banka Halkbank olmuştur. 2010 yılında kredinin 20 milyon TL'si aracı bankaya kullandırılmıştır(TKYB, 2010:33).

2011 yılında kredinin hedef kitlesi genişletilmiş ve Türkiye'nin her yöresinde faaliyet gösteren tüm turizm ve konaklama işletmeleri kapsama alınmıştır(Halkbank, 2010:39). 2011 yılında da Halk Bankası'na 20 milyon TL kaynak sağlanmıştır. Kredinin tamamı 2011 yılında kullanılarak bitirilmiştir. İstanbul'a daha fazla turist

gelmesinin yeni yatırımlarla mümkün olacağı düşüncesiyle verilen finansal destek amacına ulaşmış ve başarılı olmuştur. 2011 yılında APEX Bankacılığı kapsamında verilen kredilerinin %35'i turizm projesine ait olmuştur(TKYB, 2011: 31).

Krediyi kullanan KOBİ sayısı ve istihdama katsına dair veriler kamu ile paylaşılmamıştır.

Tablo 3. 16: Küçük Ölçekli Turizm Kredisi

Yıllar	Kredi Kullanım Miktarı	Kaynak Sağlayıcı	Aracı Finansman Kuruluşu	APEX Kredi Kullanım Yüzdesi
2011	20 Milyon TL	TKYB	Halkbank	%10
2012	20 Milyon TL	TKYB	Halkbank	%15
Toplam	40 Milyon TL	TKYB	Halkbank	-

Kaynak: TKYB, 2012 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari,* (Erişim Tarihi: 19.04.2022).

3.1.2.5. AKKB APEKS KOBİ KREDİSİ

2010 yılında Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası ile TKYB arasında APEKS KOBİ Kredi sözleşmesi yapılmıştır. Kredinin büyüklüğü 50 milyon Euro olup 2011 yılında kredi APEX Bankasına aktarılmıştır. KOBİ'lerin finansmanına aracılık edecek bankalar; Garanti Bankası ve Yapı Kredi Bankası olmuştur. Kredi programında üç APEKS projesi vardır. Bunlar;

1- Small Tourism Enterprises Loan Program (STEP)
2- Sustainable Financial Instruments of Clusters (SUFI)
3- Enhancing Research Activities of SMEs (ERA)

1 ve 2 numaralı projelere Garanti Bankası, 3 numaralı projeye ise Yapı Kredi Bankası aracılık etmiştir.

2011 yılında kaynaktan 25 milyon Euro kullandırılmıştır. Enhancing Research Activities of SMEs (ERA) projesi için 7,5 milyon Euro ve Sustainable Financial Instruments of Clusters (SUFI) projesi için 7,5 milyon Euro'luk aktarım

sağlanmıştır. Small Tourism Enterprises Loan Program (STEP) projesi için aracı finansman kuruluşuna 10 milyon Euro aktarılmıştır(TKYB, 2011:30).

2012 yılında kaynağın kalan kısmı kullandırılmıştır. Aracı finansman kuruluşlarına toplamda garanti bankasına 35 milyon Euro ve Yapı Kredi Bankasına 15 milyon Euro aktarılmıştır(TKYB, 2012: 28).

2011 yılında uygulanan APEX projelerinde imalat, sanayi ve turizm kredileri öne çıkmıştır. Bu doğrultuda kullandırılan APEX kredilerinin %39'u imalat - sanayi ve %35'i turizm projelerine aittir(TKYB, 2011: 31).

2012 yılsonunda, TKYB'nin 2008 yılından beri uyguladığı toptan bankacılık(APEX) uygulamasıyla reel sektöre etkisine baktığımızda;

1- 618 KOBİ'ye kredi,
2- 7000'in üzerinde istihdam,
3- Toplam 224 milyon ABD doları kaynak,
4- 5 farklı aracı finansman kuruluşu ile işbirliği(Halkbank, Garanti Bankası, Denizbank, Yapı Kredi Bankası ve Garanti Finansal Kiralama),
5- APEX bankasının toplam kredi stokunun %15'ine sahip olma,
6- TKYB'nin reel sektöre etkisi %74 ve
7- APEX kredisinin reel sektöre etkisi %6 olmuştur(TKYB, 2012: 30).

Tablo 3. 17: AKKB APEX KOBİ Kredisi Kullanımı

AKKB APEX KOBİ Kredisi			
	STEP	**SUFI**	**ERA**
Aracı Finansman Kuruluşları	Garanti Bankası	Garanti Bankası	Yapı Kredi Bankası
Kredi Miktarı	17,5 Milyon Euro	17,5 Milyon Euro	15 Milyon Euro

Kaynak: TKYB, 2012 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari,* (Erişim Tarihi: 19.04.2022).

Tablo 3. 18: 2008 – 2012 Yılları TKYB APEX Kredilerinin Reel Sektöre Etkisi

Kredi Kullanan KOBİ Sayısı	618 Adet
Sağlanan Ek İstihdam	7000<
Toplam Kaynak Miktarı (ABD Doları)	224 Milyon Dolar
Aracı Finansman Kuruluşları	Halkbank, Garanti, Denizbank, Yapı Kredi ve Garanti Leasing
TKYB Toplam Kredilerindeki APEX Yüzdesi	%15
TKYB Reel Sektöre Yüzdesel Etkisi	%74
APEX Kredisinin Reel Sektöre Yüzdesel Etkisi	%6

Kaynak: TKYB, 2012 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari,* (Erişim Tarihi: 19.04.2022).

3.1.2.6. LEASING KOBİ FİNANSMANI APEKS KREDİSİ

2013 yılında TKYB KOBİ finansmanı için Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası ile Leasing KOBİ Finansmanı APEKS Kredi sözleşmesini imzalamıştır. Hazine Müsteşarlığı garantörlüğünde 80 milyon Euro kaynak temin edilmiştir. Krediye beş farklı finansal kiralama şirketi; Garanti Leasing, Yapı Kredi Leasing, Ak Leasing, Deniz Leasing ve İş Leasing aracılık edecektir (TKYB, 2013: 33).

Sağlanan kaynak 2014 yılında kullanılmaya başlanmıştır. Bu yılsonu itibariyle 31,5 milyon Euro kredi verilmiştir. APEX bankası olan TKYB'nin KOBİ'lere desteği devam etmektedir(TKYB, 2014: 37).

Bu kredi ile 500 KOBİ'ye ulaşılması ve 800 kişiye istihdam yaratılması beklenmektedir(TKYB, 2015: 21).

2015 yılında kredinin 66,4 milyon Euro'su kullandırılarak %83'ü tamamlanmıştır. Kaynağın 13,6 milyon Euro'su 2016 yılının ilk döneminde kullandırılmıştır. 2016 yılında kullandırılan fon ile 112 KOBİ'ye ulaşılmış ve 228 istihdam sağlanmıştır.

2008 ve 2016 yılları arasında 9 farklı aracı finansman kuruluşu ile sekiz farklı APEX kredisine toptan bankacılık (APEX bankacılığı) yapılmıştır. Sağlanan kaynağın toplamı (2016 yılındaki kur baz alınarak) 970.040 TL'ye ulaşmıştır.

Sanayi ve turizm sektöründe faaliyet gösteren 1.201 KOBİ'ye finansman sağlanmıştır(TKYB, 2016: 28).

Tablo 3. 19: Kullanım Yıllarına Göre Leasing KOBİ Finansman Kredisi

	2014	2015	2016
Kredi Kullanım Miktarı	31,5 Milyon Euro	34,9 Milyon Euro	13,6 Milyon Euro
Aracı Finansman Kuruluşları	Garanti Leasing, Ak Leasing, Yapı Kredi Leasing, Deniz Leasing, İş Leasing		

Kaynak: TKYB, 2016 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari,* (Erişim Tarihi: 19.04.2022).

3.1.2.7. AKKB GLOBAL KOBİ APEKS KREDİSİ

Türkiye'de yerleşik KOBİ'lerin finansmana erişimini kolaylaştırmak ve istihdam sayısını arttırmak amacıyla AKKB ile TKYB arasında 2016 yılında 100 milyon Euro'luk kaynak anlaşması yapılmıştır. Bankanın toplam kredi portföyündeki APEX kredisi payı %7 olmuştur(TKYB, 2016: 16).

Sağlanan kredinin daha etkin ve verimli olması amacıyla iki APEX bankası belirlenmiştir. TKYB'ye ve TSKB bu kredi programında eşit tutarı bölüşmesi öngörülmüştür. Bu doğrultuda altı finansal kiralama kuruluşu(Garanti Leasing, Yapı Kredi Leasing, Ak Leasing, Deniz Leasing, İş Leasing, Qnb Finans Leasing) kredinin KOBİ'lere aktarımını sağlayacaktır. 2017 yılında kredinin ilk dilimi 30 milyon Euro aracı finansal kiralama kuruluşlarına aktarılmıştır. Aktarılan kredinin izleme ve kullandırım faaliyetleri için online izleme portalı planlanmaktadır(TKYB, 2017: 15). Kaynağın kalan 70 milyon Euro'luk kısmı 2018 yılsonu itibariyle kullandırılması öngörülmektedir(TKYB, 2017: 28).

2017 yılsonu itibariyle APEX yöntemiyle KOBİ'lere aktarılan fon 1,1 milyar TL olmuştur. Bankanın toplam kredilerindeki APEX kredi yüzdesi %8 olmuştur(TKYB, 2017: 19).

Kredinin ikinci dilimi 40 milyon Euro 28 Haziran 2018 tarihinde aracı kuruluşlara aktarılmıştır. Üçüncü dilimi 15 milyon Euro 27 Aralık 2018 tarihinde aracı

kuruluşlara aktarılmıştır. Üç dilimde aktarılan fon 512 mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelere finansman desteği olmuş ve 658 iş gücünü istihdam sağlamıştır(TKYB, 2018: 44).

TKYB kredinin dördüncü dilimini 15 milyon Euro'yu 2019 yılında aracı finansal kiralama kuruluşuna aktararak krediyi tamamlamıştır(TKYB, 2019: 48).

Tablo 3. 20: AKKB Global KOBİ APEX Kredisi

	Kredi Birinci Dilim	**Kredi İkinci Dilim**	**Kredi Üçüncü Dilim**	**Kredi Dördüncü Dilim**
Kredi Miktarı	30 Milyon Euro	40 Milyon Euro	15 Milyon Euro	15 Milyon Euro
Aracı Kuruluşlar	Garanti Leasing, Yapı Kredi Leasing, Ak Leasing, Deniz Leasing, İş Leasing, Qnb Finans Leasing			
Kullanan KOBİ Sayısı	512 Adet (Üçüncü Dilim Sonundaki Veri)			
Sağlanan Ek İstihdam	658 iş gücü (Üçüncü Dilim Sonundaki Veri)			

Kaynak: TKYB, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari,* (Erişim Tarihi: 17.04.2022).

3.1.2.8. KOBİ SELP II APEKS KREDİSİ

Avrupa Birliği Küçük İşletmeler Kredi Programı- İkinci Aşama (SELP-II) küçük işletmelere finansman desteği sağlamak amacıyla 2017 tarihinde Alman Kalkınma Bankası tarafından yönetilmiştir. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 56,125 milyon Euro kaynak sağlanmıştır. Hibe ve hibe devir anlaşması gereğince program hedeflerine uygun olarak Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası'na aktarılmıştır. Kredinin tamamını aracı finansal kiralama kuruluşları (Ziraat Leasing, Garanti Leasing ve Vakıf Leasing) tarafından APEX yöntemiyle kullandırılmıştır(TKYB, 2018: 45).

3.1.2.9. ENERJİ VE ALTYAPI KREDİSİ

Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası 2018 yılında Çin Endüstri ve Ticaret Bankası ile Enerji ve Altyapı kredi sözleşmesi imzalamıştır. Kredi işletmelere yatırım ve büyüme projelerinde kullanmak üzere 400 milyon ABD doları fon sağlamıştır. Krediyi KOBİ'lere aktaran aracı finansman kuruluşu Ziraat Bankası olmuştur(TKYB, 2018: 32).

IV. BÖLÜM

4. EKONOMETRİK BİR ANALİZ

Türkiye'deki banka kredileri makroekonomik dengeleri etkilemektedir. Ekonominin temel taşı olan KOBİ'ler, KOBİ banka kredileri ile şekillenmekte ve yön bulmaktadır. Üretici ve tüketicinin faaliyet ve yaşam alanlarında etkin rol alan banka kredileri, genel olarak çalışmamızda KOBİ kredileri üzerinden anlam kazanacaktır. Bu çalışmada, KOBİ kredilerinin banka kredilerini hangi yönde etkilediğinin ortaya konması amaçlanmıştır.

Bu çalışmada yapılan analiz, Türkiye'deki KOBİ kredilerinin ve banka kredilerinin Aralık 2006 – Mart 2022 tarihleri arasındaki üçer aylık verileri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. KOBİ kredileri ve banka kredileri; Sektör, Mevduat, Katılım, Kalkınma ve Yatırım, Yerli Özel, Kamu, Yabancı, Mevduat - Yerli Özel, Mevduat - Kamu, Mevduat –Yabancı banka değişkenleri analizde kullanılmıştır. Tüm veriler Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'ndan (BDDK) alınmıştır. Çalışmadaki verilerin analizinde Eviews_10 programından yararlanılmıştır.

4.1. LİTEARTÜR TARAMASI

Ekonomide önemli bir yeri olan KOBİ'ler istihdam yaratma, değişen koşullara hızlı bir şekilde uyum sağlayabilme gibi özellikleriyle ön plana çıkmaktadır. Faaliyetlerini kesintisiz devam ettirebilmeleri ve her türlü yardımın yapılması amacıyla gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler KOBİ'ler için teşvik politikaları oluşturmaktadır(Akgemici, 2001:39).

KOBİ'lerin işletme ve yatırım ihtiyaçları için başta bankalar olmak üzere çeşitli meslek odaları da önemli destekler sağlamaktadır. Ancak bu destekler ihtiyaçlar

için yeterli, hızlı ve etkin olamamıştır. KOBİ'lerin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla APEX bankacılığı sistemi oluşturulmuştur. Bu sistemle öncelik KOBİ'lere ve öncelikli bölgelerde bulunan KOBİ'lere verilmiştir. APEX sistemi "anonim şirket" kısıtlamasını ekarte etmek ve mikro-KOBİ'lere ulaşmak amacıyla geliştirilmiştir.

KOBİ'lere yönelik krediler APEX bankacılığı sistemi altında verilmeye başlanmıştır. APEX bankacılığı ile her bölgede bulunan, KOBİ kredisi kullanıcılarının ihtiyaçlarına yeterli, hızlı ve etkin finansman sağlanmaktadır. Mevcut olan KOBİ'lere ve yeni kurulacak KOBİ'lerin ekonomik olarak güçlenmesi hedeflenmiştir. Sistemde yer alan aracı finansal kuruluşlar sayesinde kredi riski paylaşılmaktadır(Çerçi, 2016).

Uganda da KOBİ'lerin finansmanı adlı 2003 yılında yapılan bir çalışmada; küçük ve orta ölçekli özel sektör işletmelerinin imalat, tarım ve turizm hizmetlerini desteklemek amacıyla verilen APEX kredisinden bahsedilmektedir. Bu kredi bankalar aracığıyla KOBİ'lerin ve mikro işletmelerin kapasitelerini geliştirmek amacıyla kullandırılmıştır(Kasekende ve Opondo, 2003: 10).

2013 yılında Nijerya da Ulusal Ekonomik Yeniden Yapılandırma Fonu (NERFUND) küçük esnafın büyümesi ve pazarlara açılabilmesi amacıyla KOBİ'lere kredi kanalize etmiş ve APEX kredi dağıtım sistemi ile kullandırılmıştır (Kanayo, Jumare ve Nancy, 2013: 612).

Ticari bankaların KOBİ'lere yönelik finansal faaliyetlerini APEX bankacılığı sistemi altında gerçekleştirmesiyle Nijerya da tutarlı bir reel gelir artışı olacağı savunulmaktadır(Alimi ve Yinusa, 2016: 12).

APEX sistemi uluslararası kuruluşlarla KOBİ'leri dolaylı olarak buluşturan bir yapıya sahiptir. APEX bankalar bu görevi üstlenmiştir(CGAP, 2002).

Öncelikli bölgelerde faaliyet gösteren küçük işletmelerin ve KOBİ'lerin fonlara daha kolay ulaşabilmesi amacıyla APEX Bankacığı sistemi kullanılmaktadır.

4.2. EKONOMETRİK METODOLOJİ VE AMPİRİK BULGULAR

Bu bölümde çalışmada kullanılan ekonometrik yöntemler ve bu yöntemlerin aşamaları hakkında bilgi verilmektedir.

Augmented Dickey-Fuller (ADF) birim kök testi kullanılarak değişkenlerin durağanlığı tespit edilmektedir. İlk olarak Genişletilmiş Dickey Fuller testi uygulanmış ve serilerin tamamı üçüncü farklarının alınması ile durağan hale getirilmiştir. Daha sonra regresyon, eşbütünleşme, nedensellik, korelasyon ve ikili yük grafiği analizleri yapılmıştır.

Tablo 4. 1: Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler

Bağımlı Değişkenler	**Bağımsız Değişkenler**
KOBİ Kredileri(sektör) - K1	Banka Kredileri(sektör) - B1
KOBİ Kredileri(mevduat) - K2	Banka Kredileri(mevduat) - B2
KOBİ Kredileri(katılım) - K3	Banka Kredileri(katılım) - B3
KOBİ Kredileri(kalkınma ve yatırım) - K4	Banka Kredileri(kalkınma ve yatırım) - B4
KOBİ Kredileri(yerli özel) - K5	Banka Kredileri(yerli özel) - B5
KOBİ Kredileri(kamu) - K6	Banka Kredileri(kamu) - B6
KOBİ Kredileri(yabancı) - K7	Banka Kredileri(yabancı) - B7
KOBİ Kredileri(mevduat yerli özel) - K8	Banka Kredileri(mevduat yerli özel) - B8
KOBİ Kredileri(mevduat kamu) - K9	Banka Kredileri(mevduat kamu) - B9
KOBİ Kredileri(mevduat yabancı) - K10	Banka Kredileri(mevduat yabancı) - B10

4.2.1. Birim Kök Testi

Değişkenlerin zaman içerisinde belirli bir değere yönelmeleri ekonomide durağanlık olarak tanımlanabilir. Birkaç değişken arasındaki ilişkiyi gösteren bir serinin durağan olması gerekmedir. Ancak ekonomiye genel olarak baktığımızda değişkenler durağan değildir. Bazı dönemlerde değişkenler şoklara maruz kalmakta ve şokların etkisiyle dalgalanmalar olmaktadır. Dalgalanmalar, zaman serilerine ait özelliklerin analizini de beraberinde getirmektedir (İşcan ve Kaygısız, 2019: 589).

Serinin nasıl bir süreçten geçtiğini anlamak için, serinin her dönemde aldığı değerin daha önceki dönemlerdeki değeriyle arasında açıklayıcı-yordayıcı bir ilişki olup olmadığını anlamak gerekir. Bunun içinde regresyonunun bulunması gerekmektedir. Bu doğrultuda birim kök testi ile serilerin durağan olup olmadığı bulunmaktadır (Kerimoğlu, 2013: 156).

4.2.2. Genişletilmiş Dickey-Fuller Birim Kök Testi

Ekonometrik analizlerde zaman serilerinin durağan olması gerekmektedir. Zaman serisi durağan olmadığında regresyon sonucu doğru bilgiyi yansıtmayabilir. Gerçek sonuçlara ulaşabilmek için zaman serisinin durağan olup olmadığından emin olmak gerekmektedir. Zaman serilerinin durağanlığının derecesini test etmek amacıyla kullanılan en bilindik birim kök testlerinden biri de Genişletilmiş Dickey-Fuller birim kök testidir(Atbaşı, 2019: 77).

4.2.3. Genişletilmiş Dickey-Fuller Birim Kök Testi Sonuçları

Serilerin tamamı üçüncü farkları alarak durağanlaştırılmıştır.

Tablo 4. 2: Banka ve KOBİ Kredilerinin Fark Tablosu

Genişletilmiş Dickey-Fuller Testi	Kritik Değer Testi			Test İstatistiği	P Olasılık Değeri
	1%	5%	10%		
B1 (Banka Kredileri Sektör)	-2.611.094	-1.947.381	-1.612.725	-7.882.639	0
B2 (Banka Kredileri Mevduat)	-2.611.094	-1.947.381	-1.612.725	-7.883.903	0
B3 (Banka Kredileri Katılım)	-2.610.192	-1.947.248	-1.612.797	-9.892.023	0
B4 (Banka Kredileri Kalkınma ve Yatırım)	-2.614.029	-1.947.816	-1.612.492	-1.090.713	0.2457
B5 (Banka Kredileri Yerli Özel)	-2.610.192	-1.947.248	-1.612.797	-6.573.232	0
B6 (Banka Kredileri Kamu)	-2.614.029	-1.947.816	-1.612.492	-2.381.520	0,0181
B7 (Banka Kredileri Yabancı)	-2.606.163	-1.946.654	-1.613.122	-12.837	0
B8 (Banka Kredileri Mevduat-Yerli Özel)	-2.610.192	-1.947.248	-1.612.797	-6.510.722	0
B9 (Banka Kredileri Mevduat-Kamu)	-2.613.010	-1.947.665	-1.612.573	-5.233.673	0
B10 (Banka Kredileri Mevduat-Yabancı)	-2.606.163	-1.946.654	-1.613.122	-12.569	0
K1 (KOBİ Kredileri Sektör)	-2.611.094	-1.947.381	-1.612.725	-6.245.074	0
K2 (KOBİ Kredileri Mevduat)	-2.611.094	-1.947.381	-1.612.725	-5.994.564	0
K3 (KOBİ Kredileri Katılım)	-2.611.094	-1.947.381	-1.612.725	-7.275.834	0
K4 (KOBİ Kredileri Kalkınma ve Yatırım)	-2.608.490	-1.646.996	-1.612.934	-9.070.877	0
K5 (KOBİ Kredileri Yerli Özel)	-2.607.686	-1.946.878	-1.612.999	-8.007.868	0
K6 (KOBİ Kredileri Kamu)	-2.610.192	-1.947.248	-1.612.797	-13.277	0
K7 (KOBİ Kredileri Yabancı)	-2.613.010	-1.947.665	-1.612.573	-5.289.972	0
K8 (KOBİ Kredileri Mevduat-Yerli Özel)	-2.608.490	-1.946.996	-1.612.934	-8.033.536	0
K9 (KOBİ Kredileri Mevduat-Kamu)	-2.611.094	-1.947.381	-1.612.725	-7.995.836	0
K10 (KOBİ Kredileri Mevduat- Yabancı)	-2.613.010	-1.947.665	-1.612.573	-4.533.342	0

Yukarıdaki sonuçlardan çıkarım yapıldığında; B4 (Banka Kredileri Kalkınma ve Yatırım) dışındaki veriler anlamlılık değeri "0.05" değerinden küçüktür ve test istatistik değeri mutlak değerce kritik değerlerin %1, %5 ve %10 değerinden büyüktür. Birim kök yoktur ve durağandır. $H_0(Birim\ kök\ vardır\ ve\ durağan\ değildir)$

hipotezini reddederek, $H_1(birim\ kök\ yoktur\ ve\ durağandır)$ hipotezi kabul edilmektedir.

B4 (Banka Kredileri Kalkınma ve Yatırım); anlamlılık değeri "0.05" değerinden büyüktür ve test istatistik değeri " $|-1.090713|$" mutlak değerce kritik değerlerin %1, %5 ve %10 değerinden küçüktür. Birim kök vardır ve durağan değildir. $H_0(Birim\ kök\ vardır\ ve\ durağan\ değildir)$ hipotezi kabul edilmektedir ve $H_1(birim\ kök\ yoktur\ ve\ durağandır)$ hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 4. 3: B4 Birim Kök Yok ve Durağan

DEĞİŞKEN	**Katsayı**	**Standart Hata**	**Test İstatistiği**	**P Olasılık Değeri**
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-5.341101	4.896889	-1.090713	0.2825
B4(Kalkınma ve Yatırım)	2.604420	4.826929	0.539560	0.5927
B4(Kalkınma ve Yatırım)	0.641990	4.605221	0.139405	0.8899
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-0.959243	4.219490	-0.227336	0.8814
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-2.290751	3.689079	-0.620955	0.5384
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-3.249147	3.061907	-1.061152	0.2955
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-3.999821	2.417424	-1.654578	0.1065
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-4.006868	1.782946	-2.247330	0.0307
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-3.057734	1.177193	-2.597478	0.0134
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-1.920092	0.641523	-2.993021	0.0049
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-0.837413	0.233174	-3.591362	0.0010

Yukarıdaki sonuçlardan çıkarım yapıldığında; anlamlılık değeri "0.05" değerinden küçüktür ve test istatistik değeri " $|-3.591362|$" mutlak değerce büyüktür. Birim kök yoktur ve durağandır. $H_0(Birim\ kök\ vardır\ ve\ durağan\ değildir)$ hipotezini reddederek, $H_1(birim\ kök\ yoktur\ ve\ durağandır)$ hipotezi kabul edilmektedir. B4(Kalkınma ve Yatırım) değişkeninin farkını alarak durağan hale getirilmiştir.

Tablo 4. 4: KOBİ, TSKB ve TKYB Fark Tablosu

Genişletilmiş Dickey-Fuller Testi	Kritik Değer Testi			Test İstatistiği	P Olasılık Değeri
	1%	5%	10%		
KOBİ Kredileri	-2.610192	-1.947248	-1.612797	-6.102125	0
TSKB Kredileri	-2.605442	-1.946549	-1.613181	-12.79534	0
TKYB Kredileri	-2.612033	-1.947520	-1.612650	-7.367943	0

KOBİ'lere kullandırılan APEX kredilerinde aracı banka olarak görev yapan TSKB ve TKYB kredileri ile KOBİ kredileri arasındaki ilişki 2006-2021 yılları arası baz alınarak ayrıca incelenmiş ve çalışma derinleştirilmiştir. Yukarıdaki sonuçlardan çıkarım yapıldığında; KOBİ, TSKB ve TKYB kredi verileri anlamlılık değeri "0.05" değerinden küçüktür ve test istatistik değeri mutlak değerce kritik değerlerin %1, %5 ve %10 değerinden büyüktür. Birim kök yoktur ve durağandır. $H_0(Birim\ kök\ vardır\ ve\ durağan\ değildir)$ hipotezini reddederek, $H_1(birim\ kök\ yoktur\ ve\ durağandır)$ hipotezi kabul edilmektedir.

4.2.4. Regresyon Analizi

Regresyon analizi; zaman serisini oluşturan değişkenlerin bağımlı ve bağımsız değişkenini belirlemeyi gerektirir. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkisinin ölçüsünü belirlemek amacıyla regresyon analizi yapılmaktadır. Bağımsız değişkenler açıklayan, bağımlı değişkenler açıklanan değişkenler olarak analizde yer alır.

Bağımlı değişken K1 (KOBİ Sektör) olmak üzere yapılan analiz sonuçları 4.5. te verilmiştir. Buna göre Tablo 4.5. te bağımsız değişkenlerin Adjusted R-squared sütununda yer alan değerleri; bağımsız değişkenlerin değişimin sektördeki değişimin ne kadarlık bölümünü açıkladığını gösterir.

Tablo 4. 5: KOBİ Sektör Kredileri (K1) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu

Değişken	Katsayı	Standart Hata	Test İstatistiği	P Olasılık Değeri	Adjusted R-squared	Akaike info criterion	Schwarz criterion	Hannan-Quinn criter	Durbin-Watson stat
B1(Sektör)	-1.427208	0.585203	-2.438823	0.0180	0.323457	24.72073	24.86158	24.77571	3.125671
B2(Mevduat)	1.891085	0.646834	2.923601	0.0050	0.323457	24.72073	24.86158	24.77571	3.125671
B3(Katılım)	0.683455	1.274734	0.536155	0.5940	0.323457	24.72073	24.86158	24.77571	3.125671
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-4.452050	2.391113	-1.861915	0.0684	0.431435	24.60693	24.88863	24.71690	2.966584
B5(Yerli Özel)	-6.732422	2.990832	-2.251020	0.0287	0.431435	24.60693	24.88863	24.71690	2.966584
B6(Kamu)	3.129700	2.324852	1.346112	0.1842	0.431435	24.60693	24.88863	24.71690	2.966584
B7(Yabancı)	1.349845	1.423919	0.947979	0.3476	0.431435	24.60693	24.88863	24.71690	2.966584
B8(Mevduat Yerli Özel)	7.104938	3.082793	2.304708	0.0253	0.431435	24.60693	24.88863	24.71690	2.966584
B9(Mevduat Kamu)	-2.406667	2.406506	-1.000067	0.3220	0.431435	24.60693	24.88863	24.71690	2.966584
B10(Mevduat Yabancı)	-0.871675	1.453781	-0.599592	0.5514	0.431435	24.60693	24.88863	24.71690	2.966584

Bağımsız değişkenlerin B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) da meydana gelen değişimin K1(KOBİ sektör) de ne kadarlık bir bölümünü açıklayabildiğine ilişkin analiz sonuçları tablo 4.5.de verilmiştir. Buna göre tablo 4.5. te B1(sektör), B2(mevduat) ve B3 (katılım) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.323457 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K1(KOBİ sektör)seviyesindeki değişimin %32,3457'lik bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Diğer değişkenler; B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.431435 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K1(KOBİ sektör)seviyesindeki değişimin %43,1435'lik bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Bağımlı değişken K2 (KOBİ mevduat) olmak üzere yapılan analiz sonuçları 4.6. da verilmiştir. Buna göre Tablo 4.6. da bağımsız değişkenlerin Adjusted R-

squared sütununda yer alan değerleri; bağımsız değişkenlerin değişimin mevduattaki değişimin ne kadarlık bölümünü açıkladığını gösterir.

Tablo 4. 6: KOBİ Mevduat Kredileri (K2) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu

Değişken	Katsayı	Standart Hata	Test İstatistiği	P Olasılık Değeri	Adjusted R-squared	Akaike info criterion	Schwarz criterion	Hanna n-Quinn criter	Durbin-Watson stat
B1(Sektör)	-1.318567	0.523754	-2.517533	0.0148	0.293683	24.49885	24.63970	24.55383	3.123631
B2(Mevduat)	1.736953	0.578913	3.000371	0.0040	0.293683	24.49885	24.63970	24.55383	3.123631
B3(Katılım)	0.392857	1.140879	0.344346	0.7319	0.293683	24.49885	24.63970	24.55383	3.123631
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-3.831486	2.159899	-1.773919	0.0820	0.395340	24.40354	24.68524	24.51350	2.952679
B5(Yerli Özel)	-5.923856	2.701627	-2.192700	0.0329	0.395340	24.40354	24.68524	24.51350	2.952679
B6(Kamu)	2.594947	2.100047	1.235661	0.2222	0.395340	24.40354	24.68524	24.51350	2.952679
B7(Yabancı)	0.793462	1.286230	0.616890	0.5401	0.395340	24.40354	24.68524	24.51350	2.952679
B8(Mevduat Yerli Özel)	6.271707	2.784696	2.252205	0.0286	0.395340	24.40354	24.68524	24.51350	2.952679
B9(Mevduat Kamu)	-1.949422	2.173803	-0.896779	0.3741	0.395340	24.40354	24.68524	24.51350	2.952679
B10(Mevduat Yabancı)	-0.373084	1.313204	-0.284102	0.7775	0.395340	24.40354	24.68524	24.51350	2.952679

Bağımsız değişkenlerin B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) da meydana gelen değişimin K2(KOBİ mevduat) de ne kadarlık bir bölümünü açıklayabildiğine ilişkin analiz sonuçları tablo 4.6.da verilmiştir. Buna göre tablo 4.6.da B1(sektör), B2(mevduat) ve B3 (katılım) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.293683 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K2(KOBİ mevduat) seviyesindeki değişimin %29,3683'lük bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Diğer değişkenler; B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.395340 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K2(KOBİ mevduat) seviyesindeki değişimin %39,5340'lık bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Bağımlı değişken K3 (KOBİ katılım) olmak üzere yapılan analiz sonuçları 4.7.de verilmiştir. Buna göre Tablo 4.7.de bağımsız değişkenlerin Adjusted R-squared sütununda yer alan değerleri; bağımsız değişkenlerin değişimin katılımdaki değişimin ne kadarlık bölümünü açıkladığını gösterir.

Tablo 4. 7: KOBİ Katılım Kredileri (K3) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu

Değişken	Katsayı	Standart Hata	Test İstatistiği	P Olasılık Değeri	Adjusted R-squared	Akaike info criterion	Schwarz criterion	Hanna n-Quinn criter	Durbin-Watson stat
B1(Sektör)	-0.049174	0.083787	-0.586893	0.5597	0.175189	20.83337	20.97422	20.88835	3.048176
B2(Mevduat)	0.079934	0.092611	0.863119	0.3918	0.175189	20.83337	20.97422	20.88835	3.048176
B3(Katılım)	0.032834	0.182511	0.179903	0.8579	0.175189	20.83337	20.97422	20.88835	3.048176
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-0.399271	0.326355	-1.223422	0.2268	0.370087	20.62388	20.90558	20.73384	3.173227
B5(Yerli Özel)	-1.006872	0.408209	-2.466560	0.0170	0.370087	20.62388	20.90558	20.73384	3.173227
B6(Kamu)	0.365135	0.317312	1.150712	0.2552	0.370087	20.62388	20.90558	20.73384	3.173227
B7(Yabancı)	0.366827	0.194346	1.887491	0.0648	0.370087	20.62388	20.90558	20.73384	3.173227
B8(Mevduat Yerli Özel)	1.011204	0.420761	2.403276	0.0199	0.370087	20.62388	20.90558	20.73384	3.173227
B9(Mevduat Kamu)	-0.278793	0.328456	-0.848799	0.4000	0.370087	20.62388	20.90558	20.73384	3.173227
B10(Mevduat Yabancı)	-0.352763	0.198422	-1.777843	0.0814	0.370087	20.62388	20.90558	20.73384	3.173227

Bağımsız değişkenlerin B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) da meydana gelen değişimin K3(KOBİ katılım) de ne kadarlık bir bölümünü açıklayabildiğine ilişkin analiz sonuçları tablo 4.7.de verilmiştir. Buna göre tablo 4.7.de B1(sektör), B2(mevduat) ve B3 (katılım) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.175189 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K3(KOBİ katılım) seviyesindeki değişimin %17,5189'luk bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Diğer değişkenler; B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) için Adjusted

R-squared sütununda yer alan 0.370087 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K3(KOBİ katılım) seviyesindeki değişimin %37,0087'lik bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Bağımlı değişken K4 (KOBİ kalkınma ve yatırım) olmak üzere yapılan analiz sonuçları 4.8.de verilmiştir. Buna göre Tablo 4.8.de bağımsız değişkenlerin Adjusted R-squared sütununda yer alan değerleri; bağımsız değişkenlerin değişimin kalkınma ve yatırımdaki değişimin ne kadarlık bölümünü açıkladığını gösterir.

Tablo 4. 8: KOBİ Kalkınma ve Yatırım Kredileri (K4) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu

Değişken	Katsayı	Standart Hata	Test İstatistiği	P Olasılık Değeri	Adjusted R-squared	Akaike info criterion	Schwarz criterion	Hannan-Quinn criter	Durbin-Watson stat
B1(Sektör)	-0.059467	0.031531	-1.885982	0.0646	0.684060	18.87874	19.01959	18.93372	2.684965
B2(Mevduat)	0.074198	0.034852	2.128970	0.0377	0.684060	18.87874	19.01959	18.93372	2.684965
B3(Katılım)	0.257764	0.068683	3.752953	0.0004	0.684060	18.87874	19.01959	18.93372	2.684965
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-0.221293	0.124351	-1.779578	0.0811	0.752639	18.69412	18.97582	18.80409	2.529652
B5(Yerli Özel)	0.198306	0.155540	1.274954	0.2081	0.752639	18.69412	18.97582	18.80409	2.529652
B6(Kamu)	0.169618	0.120905	1.402901	0.1667	0.752639	18.69412	18.97582	18.80409	2.529652
B7(Yabancı)	0.189556	0.074052	2.559776	0.0135	0.752639	18.69412	18.97582	18.80409	2.529652
B8(Mevduat Yerli Özel)	-0.177973	0.160322	-1.110092	0.2722	0.752639	18.69412	18.97582	18.80409	2.529652
B9(Mevduat Kamu)	-0.178452	0.125152	-1.425883	0.1600	0.752639	18.69412	18.97582	18.80409	2.529652
B10(Mevduat Yabancı)	-0.145828	0.075605	-1.928815	0.0593	0.752639	18.69412	18.97582	18.80409	2.529652

Bağımsız değişkenlerin B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) da meydana gelen değişimin K4(KOBİ kalkınma ve yatırım) de ne kadarlık bir bölümünü açıklayabildiğine ilişkin analiz sonuçları tablo 4.8.de verilmiştir. Buna göre tablo 4.8.de B1(sektör), B2(mevduat) ve B3 (katılım) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.684060 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K4(KOBİ kalkınma ve yatırım) seviyesindeki değişimin %68,4060'lık bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Diğer değişkenler; B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.752639 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K4(KOBİ kalkınma ve yatırım) seviyesindeki değişimin %75,2639'luk bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Bağımlı değişken K5 (KOBİ yerli özel) olmak üzere yapılan analiz sonuçları 4.9.da verilmiştir. Buna göre Tablo 4.9.da bağımsız değişkenlerin Adjusted R-squared sütununda yer alan değerleri; bağımsız değişkenlerin değişimin yerli özeldeki değişimin ne kadarlık bölümünü açıkladığını gösterir.

Tablo 4. 9: KOBİ Yerli Özel Kredileri (K5) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu

Değişken	Katsayı	Standart Hata	Test İstatistiği	P Olasılık Değeri	Adjusted R-squared	Akaike info criterion	Schwarz criterion	Hannan-Quinn criter	Durbin-Watson stat
B1(Sektör)	-1.009582	0.290181	-3.473141	0.0010	0.243015	23.31782	23.45867	23.37280	3.091852
B2(Mevduat)	1.158521	0.320742	3.612005	0.0007	0.243015	23.31782	23.45867	23.37280	3.091852
B3(Katılım)	1.825655	0.632095	2.888261	0.0055	0.243015	23.31782	23.45867	23.37280	3.091852
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-2.113227	1.196006	-1.766903	0.0832	0.352689	23.22139	23.50309	23.33135	2.908239
B5(Yerli Özel)	-0.7080000	1.495978	-0.473269	0.6380	0.352689	23.22139	23.50309	23.33135	2.908239
B6(Kamu)	1.097078	1.162864	0.943428	0.3499	0.352689	23.22139	23.50309	23.33135	2.908239
B7(Yabancı)	1.013800	0.712227	1.423423	0.1607	0.352689	23.22139	23.50309	23.33135	2.908239
B8(Mevduat Yerli Özel)	1.049335	1.541976	0.680513	0.4993	0.352689	23.22139	23.50309	23.33135	2.908239
B9(Mevduat Kamu)	-0.975027	1.203705	-0.810022	0.4217	0.352689	23.22139	23.50309	23.33135	2.908239
B10(Mevduat Yabancı)	-0.882727	0.727163	-1.213931	0.2304	0.352689	23.22139	23.50309	23.33135	2.908239

Bağımsız değişkenlerin B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) da meydana gelen değişimin K5(KOBİ yerli özel) de ne kadarlık bir bölümünü açıklayabildiğine ilişkin analiz sonuçları tablo 4.9.da verilmiştir. Buna göre tablo 4.9.da B1(sektör), B2(mevduat) ve B3 (katılım) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.243015 değeri; bağımsız değişkenlerdeki

değişimin K5(KOBİ yerli özel) seviyesindeki değişimin %24,3015'lik bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Diğer değişkenler; B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.352689 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K5(KOBİ yerli özel) seviyesindeki değişimin %35,2689'luk bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Bağımlı değişken K6 (KOBİ kamu) olmak üzere yapılan analiz sonuçları 4.10.da verilmiştir. Buna göre Tablo 4.10.da bağımsız değişkenlerin Adjusted R-squared sütununda yer alan değerleri; bağımsız değişkenlerin değişimin kamudaki değişimin ne kadarlık bölümünü açıkladığını gösterir.

Tablo 4. 10: KOBİ Kamu Kredileri (K6) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu

Değişken	Katsayı	Standart Hata	Test İstatistiği	P Olasılık Değeri	Adjusted R-squared	Akaike info criterion	Schwarz criterion	Hannan-Quinn criter	Durbin-Watson stat
B1(Sektör)	0.100819	0.313441	0.321652	0.7489	0.205016	23.47203	23.61288	23.52701	3.049696
B2(Mevduat)	0.060919	0.346451	0.175837	0.8611	0.205016	23.47203	23.61288	23.52701	3.049696
B3(Katılım)	-1.436964	0.682761	-2.104638	0.0399	0.205016	23.47203	23.61288	23.52701	3.049696
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-1.318103	0.919612	-1.433326	0.1579	0.655528	22.69581	22.97751	22.80577	3.015383
B5(Yerli Özel)	-3.346986	1.150261	-2.909761	0.0053	0.655528	22.69581	22.97751	22.80577	3.015383
B6(Kamu)	1.446544	0.894129	1.617824	0.1119	0.655528	22.69581	22.97751	22.80577	3.015383
B7(Yabancı)	-0.671949	0.547633	-1.227006	0.2255	0.655528	22.69581	22.97751	22.80577	3.015383
B8(Mevduat Yerli Özel)	3.327572	1.185629	2.806587	0.0071	0.655528	22.69581	22.97751	22.80577	3.015383
B9(Mevduat Kamu)	-0.943363	0.925532	-1.019266	0.3129	0.655528	22.69581	22.97751	22.80577	3.015383
B10(Mevduat Yabancı)	0.637168	0.559118	1.139595	0.2598	0.655528	22.69581	22.97751	22.80577	3.015383

Bağımsız değişkenlerin B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) da meydana gelen değişimin K6 (KOBİ kamu) da ne kadarlık bir bölümünü açıklayabildiğine ilişkin analiz sonuçları tablo

4.10.da verilmiştir. Buna göre tablo 4.10.da B1(sektör), B2(mevduat) ve B3 (katılım) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.205016 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K6 (KOBİ kamu) seviyesindeki değişimin %20,5016'lık bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Diğer değişkenler; B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.655528 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K6 (KOBİ kamu) seviyesindeki değişimin %65,5528'lik bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Bağımlı değişken K7 (KOBİ yabancı) olmak üzere yapılan analiz sonuçları 4.11.de verilmiştir. Buna göre Tablo 4.11.de bağımsız değişkenlerin Adjusted R-squared sütununda yer alan değerleri; bağımsız değişkenlerin değişimin yabancıdaki değişimin ne kadarlık bölümünü açıkladığını gösterir.

Tablo 4. 11: KOBİ Yabancı Kredileri (K7) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu

Değişken	Katsayı	Standart Hata	Test İstatistiği	P Olasılık Değeri	Adjusted R-squared	Akaike info criterion	Schwarz criterion	Hannan-Quinn criter	Durbin-Watson stat
B1(Sektör)	-0.515180	0.228598	-2.253654	0.0282	0.229888	22.84074	22.98159	22.89572	3.169448
B2(Mevduat)	0.668149	0.252673	2.644327	0.0106	0.229888	22.84074	22.98159	22.89572	3.169448
B3(Katılım)	0.286878	0.497949	0.576120	0.5669	0.229888	22.84074	22.98159	22.89572	3.169448
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-0.980035	0.703788	-1.392515	0.1698	0.632555	22.16086	22.44526	22.27082	2.968528
B5(Yerli Özel)	-2.312837	0.880306	-2.627310	0.0113	0.632555	22.16086	22.44526	22.27082	2.968528
B6(Kamu)	0.518417	0.684286	0.757604	0.4522	0.632555	22.16086	22.44526	22.27082	2.968528
B7(Yabancı)	1.003824	0.419109	2.395138	0.0203	0.632555	22.16086	22.44526	22.27082	2.968528
B8(Mevduat Yerli Özel)	2.345660	0.907374	2.585110	0.0126	0.632555	22.16086	22.44526	22.27082	2.968528
B9(Mevduat Kamu)	-0.414747	0.708318	-0.585537	0.5608	0.632555	22.16086	22.44526	22.27082	2.968528
B10(Mevduat Yabancı)	-0.642526	0.427898	-1.501585	0.1394	0.632555	22.16086	22.44526	22.27082	2.968528

Bağımsız değişkenlerin B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel),

B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) da meydana gelen değişimin K7 (KOBİ yabancı) da ne kadarlık bir bölümünü açıklayabildiğine ilişkin analiz sonuçları tablo 4.11.de verilmiştir. Buna göre tablo 4.11.de B1(sektör), B2(mevduat) ve B3 (katılım) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.229888 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K7 (KOBİ yabancı)seviyesindeki değişimin %22,9888'lik bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Diğer değişkenler; B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.632555 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K7 (KOBİ yabancı) seviyesindeki değişimin %63,2555'lik bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Bağımlı değişken K8 (KOBİ mevduat yerli özel) olmak üzere yapılan analiz sonuçları 4.12.de verilmiştir. Buna göre Tablo 4.12.de bağımsız değişkenlerin Adjusted R-squared sütununda yer alan değerleri; bağımsız değişkenlerin değişimin mevduat yerli özeldeki değişimin ne kadarlık bölümünü açıkladığını gösterir.

Tablo 4. 12: KOBİ Mevduat- Yerli Özel Kredileri (K8) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu

Değişken	Katsayı	Standart Hata	Test İstatistiği	P Olasılık Değeri	Adjusted R-squared	Akaike info criterion	Schwarz criterion	Hannan-Quinn criter	Durbin-Watson stat
B1(Sektör)	-1.936978	0.782418	-2.475629	0.0164	0.466634	25.30159	25.44244	25.35657	2.215631
B2(Mevduat)	2.165449	0.864819	2.503934	0.0153	0.466634	25.30159	25.44244	25.35657	2.215631
B3(Katılım)	-0.706578	1.704322	-0.414580	0.6801	0.466634	25.30159	25.44244	25.35657	2.215631
B4(Kalkınma ve Yatırım)	8.502046	2.634004	3.227803	0.0022	0.695717	24.80042	25.08212	24.91039	2.227032
B5(Yerli Özel)	-14.63925	3.294643	-4.443349	0.0000	0.695717	24.80042	25.08212	24.91039	2.227032
B6(Kamu)	-10.54926	2.561014	-4.119173	0.0001	0.695717	24.80042	25.08212	24.91039	2.227032
B7(Yabancı)	3.826649	1.568562	2.439591	0.0182	0.695717	24.80042	25.08212	24.91039	2.227032
B8(Mevduat Yerli Özel)	15.17410	3.395945	4.468299	0.0000	0.695717	24.80042	25.08212	24.91039	2.227032
B9(Mevduat Kamu)	10.50805	2.650960	3.963866	0.0002	0.695717	24.80042	25.08212	24.91039	2.227032
B10(Mevduat Yabancı)	-3.445310	1.601456	-2.151360	0.0362	0.695717	24.80042	25.08212	24.91039	2.227032

Bağımsız değişkenlerin B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) da meydana gelen değişimin K8 (KOBİ mevduat yerli özel) de ne kadarlık bir bölümünü açıklayabildiğine ilişkin analiz sonuçları tablo 4.12.de verilmiştir. Buna göre tablo 4.12.de B1(sektör), B2(mevduat) ve B3 (katılım) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.466634 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K8 (KOBİ mevduat yerli özel) seviyesindeki değişimin %46,6634'lük bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Diğer değişkenler; B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.695717 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K8 (KOBİ mevduat yerli özel) seviyesindeki değişimin %69,5717'lik bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Bağımlı değişken K9 (KOBİ mevduat kamu) olmak üzere yapılan analiz sonuçları 4.13.de verilmiştir. Buna göre Tablo 4.13.de bağımsız değişkenlerin Adjusted R-squared sütununda yer alan değerleri; bağımsız değişkenlerin değişimin mevduat kamudaki değişimin ne kadarlık bölümünü açıkladığını gösterir.

Tablo 4. 13: KOBİ Mevduat- Kamu Kredileri (K9) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu

Değişken	Katsayı	Standart Hata	Test İstatistiği	P Olasılık Değeri	Adjusted R-squared	Akaike info criterion	Schwarz criterion	Hannan-Quinn criter	Durbin-Watson stat
B1(Sektör)	0.176701	0.298129	0.592698	0.5558	0.185859	23.37186	23.51271	23.42684	3.049100
B2(Mevduat)	-0.034900	0.329527	-0.105908	0.9160	0.185859	23.37186	23.51271	23.42684	3.049100
B3(Katılım)	-1.625509	0.649407	-2.503068	0.0153	0.185859	23.37186	23.51271	23.42684	3.049100
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-1.005466	0.831918	-1.208611	0.2324	0.680882	22.49537	22.77707	22.60534	3.055325
B5(Yerli Özel)	-3.077314	1.040573	-2.957326	0.0047	0.680882	22.49537	22.77707	22.60534	3.055325
B6(Kamu)	1.197180	0.808866	1.480072	0.1450	0.680882	22.49537	22.77707	22.60534	3.055325
B7(Yabancı)	-0.923004	0.495411	-1.863106	0.0682	0.680882	22.49537	22.77707	22.60534	3.055325
B8(Mevduat Yerli Özel)	3.041383	1.072569	2.835607	0.0065	0.680882	22.49537	22.77707	22.60534	3.055325
B9(Mevduat Kamu)	-0.712403	0.837274	-0.850860	0.3988	0.680882	22.49537	22.77707	22.60534	3.055325
B10(Mevduat Yabancı)	0.847018	0.505801	1.674607	0.1001	0.680882	22.49537	22.77707	22.60534	3.055325

Bağımsız değişkenlerin B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) da meydana gelen değişimin K9 (KOBİ mevduat kamu) da ne kadarlık bir bölümünü açıklayabildiğine ilişkin analiz sonuçları tablo 4.13.de verilmiştir. Buna göre tablo 4.13.de B1(sektör), B2(mevduat) ve B3 (katılım) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.185859 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K9 (KOBİ mevduat kamu) seviyesindeki değişimin %18,5859'luk bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Diğer değişkenler; B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.680882 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K9 (KOBİ mevduat kamu)seviyesindeki değişimin %68,0882'lik bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Bağımlı değişken K10 (KOBİ mevduat yabancı) olmak üzere yapılan analiz sonuçları 4.14.de verilmiştir. Buna göre Tablo 4.14.de bağımsız değişkenlerin

Adjusted R-squared sütununda yer alan değerleri; bağımsız değişkenlerin değişimin mevduat yabancıdaki değişimin ne kadarlık bölümünü açıkladığını gösterir.

Tablo 4. 14: KOBİ Mevduat-Yabancı Kredileri (K10) Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu

Değişken	Katsayı	Standart Hata	Test İstatistiği	P Olasılık Değeri	Adjusted R-squared	Akaike info criterion	Schwarz criterion	Hannan-Quinn criter	Durbin-Watson stat
B1(Sektör)	-0.496167	0.201773	-2.459038	0.0171	0.204556	22.59109	22.73194	2.64607	3.182511
B2(Mevduat)	0.629174	0.223022	2.821127	0.0066	0.204556	22.59109	22.73194	2.64607	3.182511
B3(Katılım)	0.300078	0.439516	0.682745	0.4976	0.204556	22.59109	22.73194	2.64607	3.182511
B4(Kalkınma ve Yatırım)	-0.797042	0.522607	-1.525128	0.1334	0.731383	21.56556	21.84726	21.67553	2.815619
B5(Yerli Özel)	-1.432697	0.653682	-2.191732	0.0330	0.731383	21.56556	21.84726	21.67553	2.815619
B6(Kamu)	0.357427	0.508125	0.703424	0.4850	0.731383	21.56556	21.84726	21.67553	2.815619
B7(Yabancı)	0.609322	0.311215	1.957882	0.0557	0.731383	21.56556	21.84726	21.67553	2.815619
B8(Mevduat Yerli Özel)	1.473116	0.673782	2.186340	0.0334	0.731383	21.56556	21.84726	21.67553	2.815619
B9(Mevduat Kamu)	-0.319258	0.525971	-0.606987	0.5466	0.731383	21.56556	21.84726	21.67553	2.815619
B10(Mevduat Yabancı)	-0.248506	0.317741	-0.782101	0.4378	0.731383	21.56556	21.84726	21.67553	2.815619

Bağımsız değişkenlerin B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) da meydana gelen değişimin K10 (KOBİ mevduat yabancı) da ne kadarlık bir bölümünü açıklayabildiğine ilişkin analiz sonuçları tablo 4.14.de verilmiştir. Buna göre tablo 4.14.de B1(sektör), B2(mevduat) ve B3 (katılım) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.204556 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin K10 (KOBİ mevduat yabancı) seviyesindeki değişimin %20,4556'lık bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Diğer değişkenler; B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) için Adjusted R-squared sütununda yer alan 0.731383 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin

K10 (KOBİ mevduat yabancı) seviyesindeki değişimin %73,1383'lük bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

Tablo 4. 15: KOBİ Kredileri Çoklu Doğrusal Regresyon (MLR) Sonucu

Değişken	Katsayı	Standart Hata	Test İstatistiği	P Olasılık Değeri	Adjusted R-squared	Akaike info criterion	Schwarz criterion	Hanna n-Quinn criter	Durbin-Watson stat
TSKB	-0.297446	0.986813	-0.301421	0.7644	-0.032646	35.16137	35.27394	35.20453	3.915714
TKYB	0.920543	2.002015	0.459808	0.6477	-0.032646	35.16137	35.27394	35.20453	3.915714

Bağımsız değişkenlerin; TSKB ve TKYB kredilerinde meydana gelen değişimin KOBİ kredilerinde ne kadarlık bir bölümünü açıklayabildiğine ilişkin analiz sonuçları yukarıdaki tabloda verilmiştir. Buna göre TSKB ve TKYB için Adjusted R-squared sütununda yer alan -0.032646 değeri; bağımsız değişkenlerdeki değişimin KOBİ kredileri seviyesindeki değişimin %3,2646'lık bölümünü açıklayabildiğini göstermektedir.

4.2.5. Johansen Koentegrasyon (Eşbütünleşme) Testi

Zaman serilerini durağan hale getirmek için farklarını almamız zaman serileri arasındaki ilişkileri yok edebilmektedir. Eşbütünleşme testi durağan olmayan zaman serilerinin doğrusal bileşimlerinin durağan olup olmadığını ve durağan ilişki olması durumunda da uzun dönemli ilişkilerini tespit etmek için kullanılır (Tarı ve Yıldırım, 2009:100).

Johansen eşbütünleşme yönteminde durağan olmayan zaman serileri arasındaki eşbütünleşim ilişkisi; iz istatistiği (trace) ve maksimum öz değer (maximum eigenvalue) test istatistiği ile araştırılır. İz istatistiği; vektör uzayının boyutu inceleyerek boyutun r'ye eşit ya da r'den küçük olduğunu ifade eden "Ho: Eşbütünleşme Yoktur" test eder. Burada r eşbütünleşik vektör sayısını ifade eder. Maksimum öz değer istatistiği; eşbütünleşik vektör sayısının r olduğu sıfır hipotezini r+1 olduğu alternatif hipotezine karşı test edilir. Hesaplanan test istatistikleri belirli bir anlamlılık düzeyinde olan kritik değerden büyükse sıfır hipotezi "Ho: Eşbütünleşme

Yoktur" reddedilmiş olur. "H1:Eşbütünleşme Vardır" hipotezi kabul edilir (Saatçioğlu ve Karaca, 2004: 188).

Tablo 4.16: Bağımlı değişken(K1 sektör) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları

Ho: Eşbütünleşme Yoktur H1:Eşbütünleşme Vardır	**Özdeğer**	**İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Max-Eigen İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Sonuç**
Ho: r=0	0.723140	127.1821	24.27596	0.0000	71.91765	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤1	0.505926	55.26447	12.32090	0.0000	39.48387	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤2	0.245573	15.78060	4.129906	0.0001	15.78060	4.129906	0.0001	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤3	0.838815	401.7047	111.7805	0.0000	102.2112	42.77219	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤4	0.756535	299.4935	83.93712	0.0000	79.11575	36.63019	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤5	0.691040	220.377	60.06141	0.0000	65.77439	30.43961	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤6	0.600844	154.4033	40.17493	0.0000	51.43051	24.15921	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤7	0.568182	103.1728	24.27596	0.0000	47.02601	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤8	0.520817	56.14682	12.32090	0.0000	41.19766	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤9	0.234288	14.94916	4.129906	0.0001	14.94916	4.129906	0.0001	Eşbütünleşme Vardır

Tablo 4.16. incelendiğinde; iz istatistik değerleri ve azami öz değer istatistik değerlerinin yüzde %5'lik kritik değerlerden yüksek olması nedeniyle sıfır hipotezi "Ho: Eşbütünleşme Yoktur" reddedilmektedir. K1 (sektör) ile Banka Kredileri arasında uzun dönemli bir ilişkinin var olduğu ve değişkenler arasında eş bütünleşmenin olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.17: Bağımlı değişken(K2 mevduat) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları

Ho: Eşbütünleşme Yoktur H1:Eşbütünleşme Vardır	**Özdeğer**	**İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Max-Eigen İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Sonuç**
Ho: r=0	0.713213	123.5153	24.27596	0.0000	69.94492	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤1	0.484541	53.57042	12.32090	0.0000	37.11102	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤2	0.254662	16.45940	4.129906	0.0001	16.45940	4.129906	0.0001	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤3	0.837107	402.0157	111.7805	0.0000	101.6212	42.77219	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤4	0.762540	300.3945	83.93712	0.0000	80.51436	36.63019	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤5	0.694976	219.8801	60.06141	0.0000	66.49238	30.43961	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤6	0.588365	153.3877	40.17493	0.0000	49.70657	24.15921	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤7	0.573441	103.6812	24.27596	0.0000	47.71222	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤8	0.502980	55.96895	12.32090	0.0000	39.15095	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤9	0.259420	16.81799	4.129906	0.0001	16.81799	4.129906	0.0001	Eşbütünleşme Vardır

Tablo 4.17. incelendiğinde; iz istatistik değerleri ve azami öz değer istatistik değerlerinin yüzde %5'lik kritik değerlerden yüksek olması nedeniyle sıfır hipotezi "Ho: Eşbütünleşme Yoktur" reddedilmektedir. K2(mevduat) ile Banka Kredileri arasında uzun dönemli bir ilişkinin var olduğu ve değişkenler arasında eş bütünleşmenin olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.18: Bağımlı değişken(K3 katılım) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları

Ho: Eşbütünleşme Yoktur H1:Eşbütünleşme Vardır	**Özdeğer**	**İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Max-Eigen İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Sonuç**
Ho: r=0	0.760578	139.7986	24.27596	0.0000	80.05344	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤1	0.570956	59.74514	12.32090	0.0000	47.38698	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤2	0.198028	12.35816	4.129906	0.0005	12.35816	4.129906	0.0005	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤3	0.889326	425.8325	111.7805	0.0000	123.2652	42.77219	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤4	0.749681	302.5673	83.93712	0.0000	77.56105	36.63019	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤5	0.724351	225.0062	60.06141	0.0000	72.16318	30.43961	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤6	0.643899	152.8431	40.17493	0.0000	57.82227	24.15921	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤7	0.568967	95.02078	24.27596	0.0000	47.12797	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤8	0.482698	47.89281	12.32030	0.0000	36.91120	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤9	0.178070	10.98161	4.129906	0.0011	10.98161	4.129906	0.0011	Eşbütünleşme Vardır

Tablo 4.18. incelendiğinde; iz istatistik değerleri ve azami öz değer istatistik değerlerinin yüzde %5'lik kritik değerlerden yüksek olması nedeniyle sıfır hipotezi "Ho: Eşbütünleşme Yoktur" reddedilmektedir. K3(katılım) ile Banka Kredileri arasında uzun dönemli bir ilişkinin var olduğu ve değişkenler arasında eş bütünleşmenin olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.19: Bağımlı değişken(K4 kalkınma ve yatırım) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları

Ho: Eşbütünleşme Yoktur H1:Eşbütünleşme Vardır	**Özdeğer**	**İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Max-Eigen İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Sonuç**
Ho: r=0	0.683655	118.3529	24.27596	0.0000	64.45155	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤1	0.542617	53.90136	12.32090	0.0000	43.80516	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤2	0.164971	10.09620	4.129906	0.0017	10.09620	4.129906	0.0017	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤3	0.832197	413.0705	111.7805	0.0000	99.95814	42.77219	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤4	0.744796	313.1123	83.93712	0.0000	76.47885	36.63019	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤5	0.708332	236.6335	60.06141	0.0000	68.99981	30.43961	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤6	0.657287	167.6337	40.17493	0.0000	59.96835	24.15921	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤7	0.623810	107.6653	24.27596	0.0000	54.74901	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤8	0.536144	52.91630	12.32090	0.0000	43.01811	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤9	0.162014	9.898188	4.129906	0.0019	9.898188	4.129906	0.0019	Eşbütünleşme Vardır

Tablo 4.19. incelendiğinde; iz istatistik değerleri ve azami öz değer istatistik değerlerinin yüzde %5'lik kritik değerlerden yüksek olması nedeniyle sıfır hipotezi "Ho: Eşbütünleşme Yoktur" reddedilmektedir. K4(kalkınma ve yatırım) ile Banka Kredileri arasında uzun dönemli bir ilişkinin var olduğu ve değişkenler arasında eş bütünleşmenin olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.20: Bağımlı değişken(K5 yerli özel) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları

Ho: Eşbütünleşme Yoktur H1:Eşbütünleşme Vardır	**Özdeğer**	**İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Max-Eigen İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Sonuç**
Ho: r=0	0.641017	116.6973	24.27596	0.0000	57.37089	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤1	0.548722	59.32641	12.32090	0.0000	44.55757	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤2	0.231818	14.76884	4.129906	0.0001	14.76884	4.129906	0.0001	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤3	0.855611	408.5147	111.7805	0.0000	108.3738	42.77219	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤4	0.745916	300.1408	83.93712	0.0000	76.72495	36.63019	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤5	0.669374	223.4159	60.06141	0.0000	61.97901	30.43961	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤6	0.614667	161.4369	40.17493	0.0000	53.40432	24.15921	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤7	0.577259	108.0326	24.27596	0.0000	48.21577	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤8	0.516592	59.81678	12.32090	0.0000	40.70614	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤9	0.289127	19.11065	4.129906	0.0000	19.11065	4.129906	0.0000	Eşbütünleşme Vardır

Tablo 4.20. incelendiğinde; iz istatistik değerleri ve azami öz değer istatistik değerlerinin yüzde %5'lik kritik değerlerden yüksek olması nedeniyle sıfır hipotezi "Ho: Eşbütünleşme Yoktur" reddedilmektedir. K5(yerli özel) ile Banka Kredileri arasında uzun dönemli bir ilişkinin var olduğu ve değişkenler arasında eş bütünleşmenin olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.21: Bağımlı değişken(K6 kamu) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları

Ho: Eşbütünleşme Yoktur H1:Eşbütünleşme Vardır	**Özdeğer**	**İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Max-Eigen İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Sonuç**
Ho: r=0	0.703282	124.6523	24.27596	0.0000	68.03848	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤1	0.878226	56.61383	12.320090	0.0000	48.34399	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤2	0.137289	8.269840	4.129906	0.0048	8.269840	4.129906	0.0048	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤3	0.866635	398.2532	111.7805	0.0000	112.8212	42.77219	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤4	0.778344	285.4319	83.93712	0.0000	84.34126	36.63019	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤5	0.682841	201.0607	60.06141	0.0000	64.30772	30.43961	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤6	0.554341	136.7529	40.17493	0.0000	45.25930	24.15921	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤7	0.502000	91.49365	24.27596	0.0000	39.04070	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤8	0.485433	52.45295	12.32090	0.0000	37.20811	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤9	0.238320	15.24485	4.129906	0.0001	15.24485	4.129906	0.0001	Eşbütünleşme Vardır

Tablo 4.21. incelendiğinde; iz istatistik değerleri ve azami öz değer istatistik değerlerinin yüzde %5'lik kritik değerlerden yüksek olması nedeniyle sıfır hipotezi "Ho: Eşbütünleşme Yoktur" reddedilmektedir. K6(kamu) ile Banka Kredileri arasında uzun dönemli bir ilişkinin var olduğu ve değişkenler arasında eş bütünleşmenin olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.22: Bağımlı değişken(K7 yabancı) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları

Ho: Eşbütünleşme Yoktur H1:Eşbütünleşme Vardır	**Özdeğer**	**İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Max-Eigen İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Sonuç**
Ho: r=0	0.669627	113.9455	24.27596	0.0000	62.02182	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤1	0.534969	51.32364	12.32090	0.0000	42.87653	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤2	0.149181	9.047111	4.129906	0.0031	9.047111	4.129906	0.0031	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤3	0.820596	387.4811	111.7805	0.0000	96.21430	42.77219	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤4	0.776410	291.2668	83.93712	0.0000	83.88459	36.63019	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤5	0.684904	207.3823	60.06141	0.0000	64.67319	30.43961	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤6	0.606504	142.7091	40.17493	0.0000	52.23031	24.15921	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤7	0.547025	90.47875	24.27596	0.0000	44.34743	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤8	0.474310	46.13133	12.32090	0.0000	36.01041	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤9	0.165340	10.12091	4.129906	0.0017	10.12091	4.129906	0.0017	Eşbütünleşme Vardır

Tablo 4.22. incelendiğinde; iz istatistik değerleri ve azami öz değer istatistik değerlerinin yüzde %5'lik kritik değerlerden yüksek olması nedeniyle sıfır hipotezi "Ho: Eşbütünleşme Yoktur" reddedilmektedir. K7(yabancı) ile Banka Kredileri arasında uzun dönemli bir ilişkinin var olduğu ve değişkenler arasında eş bütünleşmenin olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.23: Bağımlı değişken(K8 mevduat yerli özel) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları

Ho: Eşbütünleşme Yoktur H1:Eşbütünleşme Vardır	**Özdeğer**	**İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Max-Eigen İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Sonuç**
Ho: r=0	0.690997	126.7512	24.27596	0.0000	65.76670	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤1	0.525843	60.98453	12.32090	0.0000	41.78815	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤2	0.290215	19.19638	4.129906	0.0000	19.19638	4.129906	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤3	0.878351	424.7417	111.7805	0.0000	117.9703	42.77219	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤4	0.755344	306.7714	83.93712	0.0000	78.84253	36.63019	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤5	0.738409	227.9289	60.06141	0.0000	75.09460	30.43961	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤6	0.630339	152.8343	40.17493	0.0000	55.72952	24.15921	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤7	0.540453	97.10476	24.27596	0.0000	43.54076	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤8	0.431929	53.56400	12.32090	0.0000	31.66846	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤9	0.323614	21.89554	4.129906	0.0000	21.89554	4.129906	0.0000	Eşbütünleşme Vardır

Tablo 4.23. incelendiğinde; iz istatistik değerleri ve azami öz değer istatistik değerlerinin yüzde %5'lik kritik değerlerden yüksek olması nedeniyle sıfır hipotezi "Ho: Eşbütünleşme Yoktur" reddedilmektedir. K8(mevduat yerli özel) ile Banka Kredileri arasında uzun dönemli bir ilişkinin var olduğu ve değişkenler arasında eş bütünleşmenin olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.24: Bağımlı değişken(K9 mevduat kamu) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları

Ho: Eşbütünleşme Yoktur H1:Eşbütünleşme Vardır	**Özdeğer**	**İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Max-Eigen İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Sonuç**
Ho: r=0	0.701562	125.2943	24.27596	0.0000	67.71487	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤1	0.582188	57.57944	12.32090	0.0000	48.87248	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤2	0.143997	8.706961	4.129906	0.0038	8.706961	4.129906	0.0038	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤3	0.862939	396.4799	111.7805	0.0000	111.2906	42.77219	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤4	0.791355	285.1893	83.93712	0.0000	87.75869	36.63019	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤5	0.683590	197.43306	60.06141	0.0000	64.44006	30.43961	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤6	0.539693	132.9905	40.17493	0.0000	43.44830	24.15921	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤7	0.506383	89.54224	24.27596	0.0000	39.53579	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤8	0.474759	50.00645	12.32090	0.0000	36.05826	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤9	0.220478	13.94819	4.129906	0.0002	13.94819	4.129906	0.0002	Eşbütünleşme Vardır

Tablo 4.24. incelendiğinde; iz istatistik değerleri ve azami öz değer istatistik değerlerinin yüzde %5'lik kritik değerlerden yüksek olması nedeniyle sıfır hipotezi "Ho: Eşbütünleşme Yoktur" reddedilmektedir. K9(mevduat kamu) ile Banka Kredileri arasında uzun dönemli bir ilişkinin var olduğu ve değişkenler arasında eş bütünleşmenin olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.25: Bağımlı değişken(K10 mevduat yabancı) Banka Kredileri için eşbütünleşme testi sonuçları

Ho: Eşbütünleşme Yoktur H1:Eşbütünleşme Vardır	**Özdeğer**	**İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Max-Eigen İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Sonuç**
Ho: r=0	0.642489	109.6762	24.27596	0.0000	57.60106	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤1	0.553197	52.07511	12.32090	0.0000	45.11570	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤2	0.116863	6.959414	4.129906	0.0099	6.959414	4.129906	0.0099	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤3	0.825325	384.0579	111.7805	0.0000	97.71049	42.77219	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤4	0.786221	286.3474	83.93712	0.0000	86.39748	36.63019	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤5	0.654508	199.9499	60.06141	0.0000	59.51605	30.43961	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤6	0.596842	140.4339	40.17493	0.0000	50.87186	24.15921	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤7	0.549040	89.56199	24.27596	0.0000	44.59712	17.79730	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤8	0.461965	44.96486	12.32090	0.0000	34.71055	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤9	0.167326	10.25431	4.129906	0.0016	10.25431	4.129906	0.0016	Eşbütünleşme Vardır

Tablo 4.25. incelendiğinde; iz istatistik değerleri ve azami öz değer istatistik değerlerinin yüzde %5'lik kritik değerlerden yüksek olması nedeniyle sıfır hipotezi "Ho: Eşbütünleşme Yoktur" reddedilmektedir. K10(mevduat yabancı) ile Banka Kredileri arasında uzun dönemli bir ilişkinin var olduğu ve değişkenler arasında eş bütünleşmenin olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4. 26: Bağımlı değişken KOBİ Kredileri ile TSKB ve TKYB Kredileri İçin Eşbütünleşme Testi Sonuçları

Ho: Eşbütünleşme Yoktur H1:Eşbütünleşme Vardır	**Özdeğer**	**İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Max-Eigen İz İstatistiği**	**%5 Kriter Değer**	**Prob.**	**Sonuç**
Ho: r=0	0.577928	56.05807	12.32090	0.0000	42.26641	11.22480	0.0000	Eşbütünleşme Vardır
Ho: r≤1	0.245321	13.79166	4.129906	0.0002	13.79166	4.129906	0.0002	Eşbütünleşme Vardır

Tablo 4.26. incelendiğinde; iz istatistik değerleri ve azami öz değer istatistik değerlerinin yüzde %5'lik kritik değerlerden yüksek olması nedeniyle sıfır hipotezi "Ho: Eşbütünleşme Yoktur" reddedilmektedir. KOBİ kredileri ile TSKB ve TKYB kredileri arasında uzun dönemli bir ilişkinin var olduğu ve değişkenler arasında eş bütünleşmenin olduğu sonucuna varılmıştır.

4.2.6. Granger Nedensellik Testi

Granger nedensellik testinde değişkenin ya da değişken grubunun diğer değişken veya değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisini açıklamaktadır. Test sonucunda üç durum oluşabilir. Bunlar;

İki değişkenden yalnızca biri diğerinin nedeni olup aralarında tek yönlü nedensellik olabilir.

Her bir değişken bir diğerinin nedeni ise aralarında iki yönlü nedensellik olabilir ya da her biri bir diğerinin nedeni değilse değişkenlerin arasında nedensellik ilişkisi olamaması durumu söz konusudur.

4.2.6.1. Bağımlı Değişken K1(Sektör) İçin Granger Nedensellik Testi

Bağımlı değişkenin K1(sektör) olması durumunda diğer değişkenlerin birbirleriyle ve K1 ile olan nedensellikleri sınanmıştır.

Tablo 4. 27: K1(sektör) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
B1 (sektör) K1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	27.18049	0.0000	RED
B2 (mevduat) K1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	26.89593	0.0000	RED
B3 (katılım) K1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	18.83984	0.0001	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) K1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	16.65995	0.002	RED
B5 (yerli özel) K1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	0.671658	0.7147	KABUL
B6 (kamu) K1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	12.89645	0.0016	RED
B7 (yabancı) K1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	16.90775	0.0002	RED
B8 (mevduat yerli özel) K1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	0.106382	0.9482	KABUL
B9 (mevduat kamu) K1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	13.94152	0.0009	RED
B10 (mevduat yabancı) K1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	20.29284	0.0000	RED

Tablo 4.27 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B6(kamu), B7(yabancı), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) K1'in (KOBİ sektör) Granger nedeni olduğu söylenebilir. B5(yerli özel) ve B8(mevduat yerli özel) K1'in (KOBİ sektör) Granger nedeni değildir. Tablo 4.28.e bakıldığında da K1 (sektör) B1'in (sektör) granger nedeni olduğu sonucuna varılmıştır. Çift yönlü nedensellik vardır. K1 (sektör) ve B1'in (sektör) birbirinin nedeni olduğu söylenebilir.

Tablo 4. 28: B1(sektör) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K1(sektör) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	22.82912	0.0000	RED
B2 (mevduat) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	31.67138	0.0000	RED
B3 (katılım) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	8.967084	0.0113	RED

Tablo 4. 29: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K1(sektör) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	22.51801	0.0000	RED
B1 (sektör) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	28.66983	0.0000	RED
B3 (katılım) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	8.816208	0.0122	RED

Tablo 4.29 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K1 (sektör) B2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.27 yorumunda da B2 (mevduat) K1'in (sektör) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 30: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K1(sektör) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	8.944340	0.0114	RED
B1 (sektör) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	42.49522	0.0000	RED
B2 (mevduat) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	42.94628	0.0000	RED

Tablo 4.30 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K1 (sektör) B3'nin (Katılım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.27 yorumunda da B2 (Katılım) K1'in (sektör) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 31: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K1 (sektör) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	36.19684	0.0000	RED
B5 (yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.656489	0.7202	KABUL
B6 (kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	9.852899	0.0073	RED
B7 (yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.659958	0.7189	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.611032	0.7367	KABUL
B9 (mevduat kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	10.97469	0.0048	RED
B10 (mevduat yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.789667	0.6738	KABUL

Tablo 4.31 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K1 (sektör) B4'nin (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.27 yorumunda da B4 (kalkınma ve yatırım) K1'in (sektör) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 32: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K1 (sektör) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	3.032428	0.2195	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	8.314977	0.0156	RED
B6 (kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	6.493386	0.0389	RED
B7 (yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.122421	0.5705	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.050590	0.9750	KABUL
B9 (mevduat kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	6.362091	0.0415	RED
B10 (mevduat yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.081527	0.5823	KABUL

Tablo 4.32 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K1 (sektör) B5'in (yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.27 yorumunda da B5(yerli özel) K1'in (sektör) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 33: B6(kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K1 (sektör) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	6.573734	0.0374	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	6.676860	0.0355	RED
B5 (yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir	3.533319	0.1709	KABUL
B7 (yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	12.60623	0.0018	RED
B8 (mevduat yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	2.607474	0.2715	KABUL
B9 (mevduat kamu) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	2.899943	0.2346	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	14.29538	0.0008	RED

Tablo 4.33 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K1 (sektör) B6'nın (kamu) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.27 yorumunda da B6(kamu) K1'in (sektör) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 34: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K1 (sektör) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	7.407780	0.0246	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.606160	0.4479	KABUL
B5 (yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.660988	0.4358	KABUL
B6 (kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.238317	0.5384	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.723817	0.4224	KABUL
B9 (mevduat kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.159768	0.5600	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.602929	0.4487	KABUL

Tablo 4.34 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K1 (sektör) B7'nin (yabancı) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.27 yorumunda da B7(yabancı) K1'in (sektör) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 35: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K1 (sektör) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	2.783657	0.2486	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	8.157783	0.0169	RED
B5 (yerli özel) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.068888	0.9661	KABUL
B6 (kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	6.468516	0.0394	RED
B7 (yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir	0.990918	0.6093	KABUL
B9 (mevduat kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	6.336860	0.0421	RED
B10 (mevduat yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.938237	0.6256	KABUL

Tablo 4.35 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K1 (sektör) B8'in (mevduat yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.27 yorumunda da B8(mevduat yerli özel) K1'in (sektör) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 36: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K1 (sektör) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	2.746228	0.2533	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	4.140519	0.1262	KABUL
B5 (yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	4.638099	0.0984	KABUL
B6 (kamu) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	1.334696	0.5131	KABUL
B7 (yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir	20.60035	0.0000	RED
B8 (mevduat yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	3.405369	0.1822	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	22.64034	0.0000	RED

Tablo 4.36 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K1 (sektör) B9'un (mevduat kamu) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.27 yorumunda da B9(mevduat kamu) K1'in (sektör) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 37: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K1 (sektör) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	7.194331	0.0274	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.564802	0.4573	KABUL
B5 (yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.088040	0.5804	KABUL
B6 (kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.521122	0.4674	KABUL
B7 (yabancı) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir	1.183802	0.5533	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.157859	0.5605	KABUL
B9 (mevduat kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.479065	0.4773	KABUL

Tablo 4.37 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K1 (sektör) B10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.27 yorumunda da B10(mevduat yabancı) K1'in (sektör) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

4.2.6.2. Bağımlı Değişken K2(Mevduat) İçin Granger Nedensellik Testi

Bağımlı değişkenin K2(mevduat) olması durumunda diğer değişkenlerin birbirleriyle ve K2 ile olan nedensellikleri sınanmıştır.

Tablo 4. 38: K2(mevduat) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
B1 (sektör) K2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	28.10068	0.0000	RED
B2 (mevduat) K2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	28.44277	0.0000	RED
B3 (katılım) K2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	17.17202	0.0002	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) K2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	17.19475	0.0002	RED
B5 (yerli özel) K2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	0.449486	0.7987	KABUL
B6 (kamu) K2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	13.34226	0.0013	RED
B7 (yabancı) K2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	13.91359	0.0010	RED
B8 (mevduat yerli özel) K2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	0.057479	0.9717	KABUL
B9 (mevduat kamu) K2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	14.28450	0.0008	RED
B10 (mevduat yabancı) K2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	16.88795	0.0002	RED

Tablo 4.38 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B6(kamu), B7(yabancı), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) K2'nin (KOBİ mevduat) Granger nedeni olduğu söylenebilir. B5(yerli özel) ve B8(mevduat yerli özel) K2'nin (KOBİ mevduat) Granger nedeni değildir. Tablo 4.39.a bakıldığında da K2 (mevduat) B1'in (sektör) granger nedeni olduğu sonucuna varılmıştır. Çift yönlü nedensellik vardır. K2 (mevduat) ve B1'in (sektör) birbirinin nedeni olduğu söylenebilir.

Tablo 4. 39: B1(sektör) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K2(mevduat) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	24.71185	0.0000	RED
B2 (mevduat) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	29.86785	0.0000	RED
B3 (katılım) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	7.154784	0.0279	RED

Tablo 4. 40: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K2(mevduat) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	24.28091	0.0000	RED
B1 (sektör) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	26.28810	0.0000	RED
B3 (katılım) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	6.869107	0.0322	RED

Tablo 4.40 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K2 (mevduat) B2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.38 yorumunda da B2 (mevduat) K2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 41: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K2(mevduat) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	9.495841	0.0087	RED
B1 (sektör) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	41.23780	0.0000	RED
B2 (mevduat) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	41.91873	0.0000	RED

Tablo 4.41 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K2 (mevduat) B3'nin (Katılım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.38 yorumunda da B3 (Katılım) K2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 42: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K2(mevduat) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	40.01201	0.0000	RED
B5 (yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.955504	0.6202	KABUL
B6 (kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	9.216718	0.0100	RED
B7 (yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.354401	0.8376	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.859995	0.6505	KABUL
B9 (mevduat kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	10.02091	0.0067	RED
B10 (mevduat yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.547361	0.7606	KABUL

Tablo 4.42 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K2 (mevduat) B4'nin (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.38 yorumunda da B4 (kalkınma ve yatırım) K2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 43: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K2(mevduat) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	2.429011	0.2969	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	7.409851	0.0246	RED
B6 (kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	5.882064	0.0528	RED
B7 (yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.501891	0.4719	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.024340	0.9879	KABUL
B9 (mevduat kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	5.765413	0.0560	RED
B10 (mevduat yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.434580	0.4881	KABUL

Tablo 4.43 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K2 (mevduat) B5'in (yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.38 yorumunda da B5(yerli özel) K2'nin (mevduat) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 44: B6(kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K2(mevduat) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	6.450087	0.0398	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	5.882273	0.0528	RED
B5 (yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir	3.801655	0.1494	KABUL
B7 (yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	13.43773	0.0012	RED
B8 (mevduat yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	2.840267	0.2417	KABUL
B9 (mevduat kamu) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	2.409103	0.2998	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	15.02790	0.0005	RED

Tablo 4.44 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K2 (mevduat) B6'nın (kamu) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.38 yorumunda da B6(kamu) K2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 45: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K2(mevduat) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	9.092364	0.0106	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	2.034439	0.3616	KABUL
B5 (yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.876361	0.3913	KABUL
B6 (kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.654143	0.4373	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.961094	0.3751	KABUL
B9 (mevduat kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.550225	0.4607	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.501970	0.4719	KABUL

Tablo 4.45 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K2 (mevduat) B7'nin (yabancı) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.38 yorumunda da B7(yabancı) K2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 46: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K2(mevduat) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	2.215706	0.3303	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	7.321979	0.0257	RED
B5 (yerli özel) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.038429	0.9810	KABUL
B6 (kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	5.901553	0.0523	RED
B7 (yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir	1.360280	0.5065	RED
B9 (mevduat kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	5.782352	0.0555	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.280319	0.5272	KABUL

Tablo 4.46 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K2 (mevduat) B8'in (mevduat yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.38 yorumunda da B8(mevduat yerli özel) K2'nin (mevduat) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 47: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K2(mevduat) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	2.560853	0.2779	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	3.522226	0.1719	KABUL
B5 (yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	4.844401	0.0887	KABUL
B6 (kamu) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	1.012290	0.6028	KABUL
B7 (yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir	21.34644	0.0000	RED
B8 (mevduat yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	3.581992	0.1668	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	23.27923	0.0000	RED

Tablo 4.47 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K2 (mevduat) B9'un (mevduat kamu) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.38 yorumunda da B9(mevduat kamu) K2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 48: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K2(mevduat) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	8.883469	0.0118	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	2.108617	0.3484	KABUL
B5 (yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.254866	0.5340	KABUL
B6 (kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	2.049502	0.3589	KABUL
B7 (yabancı) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir	1.156570	0.5609	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.350024	0.5092	KABUL
B9 (mevduat kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.976016	0.3723	KABUL

Tablo 4.48 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K2 (mevduat) B10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.38 yorumunda da B10(mevduat yabancı) K2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

4.2.6.3. Bağımlı Değişken K3(katılım) İçin Granger Nedensellik Testi

Bağımlı değişkenin K3(katılım) olması durumunda diğer değişkenlerin birbirleriyle ve K3 ile olan nedensellikleri sınanmıştır.

Tablo 4. 49: K3(katılım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
B1 (sektör) K3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	18.02065	0.0001	RED
B2 (mevduat) K3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	15.76024	0.0004	RED
B3 (katılım) K3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	25.01734	0.0000	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) K3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	13.09271	0.0014	RED
B5 (yerli özel) K3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	1.778737	0.4109	KABUL
B6 (kamu) K3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	7.178210	0.0276	RED
B7 (yabancı) K3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	23.33459	0.0000	RED
B8 (mevduat yerli özel) K3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	0.850936	0.6535	KABUL
B9 (mevduat kamu) K3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	7.563283	0.0228	RED
B10 (mevduat yabancı) K3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	25.03319	0.0000	RED

Tablo 4.49 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B6(kamu), B7(yabancı), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) K3'ün (KOBİ katılım) Granger nedeni olduğu söylenebilir. B5(yerli özel) ve B8(mevduat yerli özel) K3'ün (KOBİ katılım) Granger nedeni değildir. Tablo 4.50.e bakıldığında da K3'ün (katılım) B1'in (sektör) granger nedeni olduğu sonucuna varılmıştır. Çift yönlü nedensellik vardır. K3 (katılım) ve B1'in (sektör) birbirinin nedeni olduğu söylenebilir.

Tablo 4. 50: B1(sektör) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K3(katılım) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	17.23680	0.0002	RED
B2 (mevduat) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	37.61026	0.0000	RED
B3 (katılım) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	16.45353	0.0003	RED

Tablo 4. 51: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K3(katılım) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	17.90515	0.0001	RED
B1 (sektör) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	37.90173	0.0000	RED
B3 (katılım) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	17.81739	0.0001	RED

Tablo 4.51.incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K3 (katılım) B2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.49 yorumunda da B2 (mevduat) K3'ün (katılım) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 52: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K3(katılım) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	10.15858	0.0062	RED
B1 (sektör) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	47.04977	0.0000	RED
B2 (mevduat) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	46.09507	0.0000	RED

Tablo 4.52 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K3 (katılım) B3'nin (Katılım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.49 yorumunda da B3 (Katılım) K3'ün (katılım) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 53: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K3(katılım) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	6.665591	0.0357	RED
B5 (yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.230085	0.8913	KABUL
B6 (kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	1.115341	0.5725	KABUL
B7 (yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.195120	0.9070	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.102699	0.9499	KABUL
B9 (mevduat kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	1.333976	0.5133	RED
B10 (mevduat yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.417918	0.8114	KABUL

Tablo 4.53 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K3 (katılım) B4'nin (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.49 yorumunda da B4 (kalkınma ve yatırım) K3'ün (katılım) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 54: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K3(katılım) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	2.824948	0.2435	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	9.348298	0.0093	RED
B6 (kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	6.666819	0.0357	RED
B7 (yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.559385	0.7560	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.114300	0.9445	KABUL
B9 (mevduat kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	6.595907	0.0370	RED
B10 (mevduat yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.511737	0.7742	KABUL

Tablo 4.54 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K3 (katılım) B5'in (yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.49 yorumunda da B5(yerli özel) K3'ün (katılım) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 55: B6(kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K3(katılım) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	3.339916	0.1883	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	4.666591	0.0970	KABUL
B5 (yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir	3.092541	0.2130	KABUL
B7 (yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	12.43986	0.0020	RED
B8 (mevduat yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	2.258443	0.3233	KABUL
B9 (mevduat kamu) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	1.198962	0.5491	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	13.38762	0.0012	RED

Tablo 4.55 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K3 (katılım) B6'nın (kamu) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.49 yorumunda da B6(kamu) K3'ün (katılım) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 56: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K3(katılım) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	2.105083	0.3490	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.648348	0.4386	KABUL
B5 (yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.776200	0.6783	KABUL
B6 (kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.552404	0.7587	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.739631	0.6909	KABUL
B9 (mevduat kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.388397	0.8235	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	3.280283	0.1940	KABUL

Tablo 4.56 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K3 (katılım) B7'nin (yabancı) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.49 yorumunda da B7(yabancı) K3'ün (katılım) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 57: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K3(katılım) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	2.617983	0.2701	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	9.095692	0.0106	RED
B5 (yerli özel) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.133704	0.9353	KABUL
B6 (kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	6.585275	0.0372	RED
B7 (yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir	0.455817	0.7962	KABUL
B9 (mevduat kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	6.510282	0.0386	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.404451	0.8169	KABUL

Tablo 4.57 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K3 (katılım) B8'in (mevduat yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.49 yorumunda da B8(mevduat yerli özel) K3'ün (katılım) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 58: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K3(katılım) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	2.416083	0.2988	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	4.107808	0.1282	KABUL
B5 (yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	4.381229	0.1118	KABUL
B6 (kamu) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	0.827701	0.6611	KABUL
B7 (yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir	20.46521	0.0000	RED
B8 (mevduat yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	3.240589	0.1978	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	21.57879	0.0000	RED

Tablo 4.58 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K3 (katılım) B9'un (mevduat kamu) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.49 yorumunda da B9(mevduat kamu) K3'ün (katılım) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 59: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K3(katılım) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.873358	0.3919	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.748083	0.6879	KABUL
B5 (yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.474913	0.7886	KABUL
B6 (kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.1331357	0.9364	KABUL
B7 (yabancı) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir	2.934416	0.2306	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.431857	0.8058	KABUL
B9 (mevduat kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.060692	0.9701	KABUL

Tablo 4.59 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K3 (katılım) B10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.49 yorumunda da B10(mevduat yabancı) K3'ün (katılım) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

4.2.6.4. Bağımlı Değişken K4(kalkınma ve yatırım) İçin Granger Nedensellik Testi

Bağımlı değişkenin K4(kalkınma ve yatırım) olması durumunda diğer değişkenlerin birbirleriyle ve K4 ile olan nedensellikleri sınanmıştır.

Tablo 4. 60: K4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
B1 (sektör) K4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	1.156921	0.5608	KABUL
B2 (mevduat) K4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	1.654750	0.4372	KABUL
B3 (katılım) K4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	3.279065	0.1941	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) K4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	8.276568	0.0160	RED
B5 (yerli özel) K4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	2.835115	0.2423	KABUL
B6 (kamu) K4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	9.394243	0.0091	RED
B7 (yabancı) K4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	19.36507	0.0001	RED
B8 (mevduat yerli özel) K4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	2.276407	0.3204	KABUL
B9 (mevduat kamu) K4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	8.514999	0.0142	RED
B10 (mevduat yabancı) K4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	20.36244	0.0000	RED

Tablo 4.60 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

B4(kalkınma ve yatırım), B6(kamu), B7(yabancı), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) K4'ün (KOBİ kalkınma ve yatırım) Granger nedeni olduğu söylenebilir. B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B5(yerli özel) ve B8(mevduat yerli özel) K4'ün (KOBİ kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir. Tablo 4.61.e bakıldığında da K4 (KOBİ kalkınma ve yatırım) B1'in (sektör) granger nedeni olduğu sonucuna varılmıştır. Tek yönlü nedensellik vardır.

Tablo 4. 61: B1(sektör) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K4(kalkınma ve yatırım) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	10.75816	0.0046	RED
B2 (mevduat) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	17.04732	0.0002	RED
B3 (katılım) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	16.41824	0.0003	RED

Tablo 4. 62: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K4(kalkınma ve yatırım) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	10.18936	0.0061	RED
B1 (sektör) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	18.25827	0.0001	RED
B3 (katılım) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	19.14459	0.0001	RED

Tablo 4.62 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K4 (kalkınma ve yatırım) B2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.60 yorumunda da B2 (mevduat) K4'ün (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 63: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K4(kalkınma ve yatırım) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	7.069767	0.0292	RED
B1 (sektör) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	20.31575	0.0000	RED
B2 (mevduat) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	19.91350	0.0000	RED

Tablo 4.63 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K4 (kalkınma ve yatırım) B3'nin (Katılım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.60 yorumunda da B3 (Katılım) K4'ün (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 64: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K4(kalkınma ve yatırım) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	15.15142	0.0005	RED
B5 (yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	1.169151	0.5573	KABUL
B6 (kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	9.346497	0.0093	RED
B7 (yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	8.017573	0.0182	RED
B8 (mevduat yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	1.200364	0.5487	KABUL
B9 (mevduat kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	9.095292	0.0106	RED
B10 (mevduat yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	6.575437	0.0373	RED

Tablo 4.64 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K4 (kalkınma ve yatırım) B4'nin (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.60 yorumunda da B4 (kalkınma ve yatırım) K4'ün (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 65: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K4(kalkınma ve yatırım) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.531408	0.4650	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	10.12508	0.0063	RED
B6 (kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	7.8455483	0.0198	RED
B7 (yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.878263	0.3910	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.323734	0.8506	KABUL
B9 (mevduat kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	7.299738	0.0260	RED
B10 (mevduat yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.808863	0.4048	KABUL

Tablo 4.65 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K4 (kalkınma ve yatırım) B5'in (yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.60 yorumunda da B5(yerli özel) K4'ün (kalkınma ve yatırım)granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 66: B6(kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K4(kalkınma ve yatırım) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	16.09264	0.0003	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	10.76587	0.0046	RED
B5 (yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir	4.040906	0.1326	KABUL
B7 (yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	40.20198	0.0000	RED
B8 (mevduat yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	3.440119	0.1791	KABUL
B9 (mevduat kamu) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	8.230871	0.0163	RED
B10 (mevduat yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	37.63306	0.0000	RED

Tablo 4.66 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K4 (kalkınma ve yatırım) B6'nın (kamu) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.60 yorumunda da B6(kamu) K4'ün (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 67: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K4(kalkınma ve yatırım) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	13.93157	0.0009	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	8.592908	0.0136	RED
B5 (yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.897263	0.3873	KABUL
B6 (kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	7.797350	0.0203	RED
B8 (mevduat yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	2.055754	0.3578	KABUL
B9 (mevduat kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	7.562283	0.0228	RED
B10 (mevduat yabancı) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	9.284130	0.0096	RED

Tablo 4.67 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K4 (kalkınma ve yatırım) B7'nin (yabancı) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.60 yorumunda da B7(yabancı) K2'nin (mevduat) K4'ün (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 68: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K4(kalkınma ve yatırım) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.833913	0.3997	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	10.08202	0.0065	RED
B5 (yerli özel) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.298206	0.8615	KABUL
B6 (kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	7.711687	0.0212	RED
B7 (yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir	1.441874	0.4863	KABUL
B9 (mevduat kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	7.163360	0.0278	RED
B10 (mevduat yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.410672	0.4939	KABUL

Tablo 4.68 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K4 (kalkınma ve yatırım) B8'in (mevduat yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.60 yorumunda da B8(mevduat yerli özel) K4'ün (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 69: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K4(kalkınma ve yatırım) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	15.26304	0.0005	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	13.10686	0.0014	RED
B5 (yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	5.055195	0.0799	KABUL
B6 (kamu) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	10.05174	0.0066	RED
B7 (yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir	54.32381	0.0000	RED
B8 (mevduat yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	4.129984	0.1268	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	52.20494	0.0000	RED

Tablo 4.69 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K4 (kalkınma ve yatırım) B9'un (mevduat kamu) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.60 yorumunda da B9(mevduat kamu) K4'ün (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 70: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K4(kalkınma ve yatırım) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	15.45884	0.0004	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	8.207257	0.0165	RED
B5 (yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.543133	0.4623	KABUL
B6 (kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	7.488814	0.0236	RED
B7 (yabancı) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir	9.867308	0.0072	RED
B8 (mevduat yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.720607	0.4230	KABUL
B9 (mevduat kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	7.404418	0.0247	RED

Tablo 4.70 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K4 (kalkınma ve yatırım) B10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.60 yorumunda da B10(mevduat yabancı) K4'ün (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

4.2.6.5. Bağımlı Değişken K5(yerli özel) İçin Granger Nedensellik Testi

Bağımlı değişkenin K5(yerli özel) olması durumunda diğer değişkenlerin birbirleriyle ve K5 ile olan nedensellikleri sınanmıştır.

Tablo 4. 71: K5(yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
B1 (sektör) K5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	27.31159	0.0000	RED
B2 (mevduat) K5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	26.16056	0.0000	RED
B3 (katılım) K5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	16.17533	0.0003	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) K5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	3.461994	0.1771	KABUL
B5 (yerli özel) K5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	3.785531	0.1507	KABUL
B6 (kamu) K5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.024420	0.5992	KABUL
B7 (yabancı) K5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.754629	0.6857	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) K5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	3.634575	0.1625	KABUL
B9 (mevduat kamu) K5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.023155	0.5995	KABUL
B10 (mevduat yabancı) K5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.099402	0.5771	KABUL

Tablo 4.71 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

B1(sektör), B2(mevduat) ve B3 (katılım) K5'in (KOBİ yerli özel) Granger nedeni olduğu söylenebilir. B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) K5'in (KOBİ yerli özel) Granger nedeni değildir. Tablo 4.72.de bakıldığında da K5 (yerli özel) B1'in (sektör) granger nedeni olmadığı sonucuna varılmıştır. Tek yönlü nedensellik vardır.

Tablo 4. 72: B1(sektör) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K5 (yerli özel) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	5.433857	0.0661	KABUL
B2 (mevduat) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	27.30104	0.0000	RED
B3 (katılım) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	10.05745	0.0065	RED

Tablo 4. 73: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K5 (yerli özel) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	5.388879	0.0676	KABUL
B1 (sektör) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	25.00455	0.0000	RED
B3 (katılım) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	9.209949	0.0100	RED

Tablo 4.73 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K5 (yerli özel) B2'nin (mevduat) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.71 yorumunda da B2 (mevduat) K5'in (yerli özel) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 74: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K5 (yerli özel) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	3.999838	0.1353	KABUL
B1 (sektör) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	46.61102	0.0000	RED
B2 (mevduat) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	45.90692	0.0000	RED

Tablo 4.74 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K5 (yerli özel) B3'nin (Katılım) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.71 yorumunda da B3 (Katılım) K5'in (yerli özel) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 75: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K5 (yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	28.27654	0.0000	RED
B5 (yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	2.633444	0.2680	KABUL
B6 (kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	3.693581	0.1577	KABUL
B7 (yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.573233	0.7508	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	1.930082	0.3810	KABUL
B9 (mevduat kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	3.712014	0.1563	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	1.003063	0.6056	KABUL

Tablo 4.75 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K5 (yerli özel) B4'nin (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.71 yorumunda da B4 (kalkınma ve yatırım) K5'in (yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 76: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K5 (yerli özel) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	3.586445	0.1664	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	10.81887	0.0045	RED
B6 (kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	9.324947	0.0094	RED
B7 (yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	4.311884	0.1158	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.012821	0.9936	KABUL
B9 (mevduat kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	8.915208	0.0116	RED
B10 (mevduat yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	4.210092	0.1218	KABUL

Tablo 4.76 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K5 (yerli özel) B5'in (yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.71 yorumunda da B5(yerli özel) K5'in (yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 77: B6(kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K5 (yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	3.752147	0.1532	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	4.247179	0.1196	KABUL
B5 (yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir	4.600713	0.1002	KABUL
B7 (yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	11.92274	0.0026	RED
B8 (mevduat yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	3.370369	0.1854	KABUL
B9 (mevduat kamu) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	1.362512	0.5060	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	12.85305	0.0016	RED

Tablo 4.77 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K5 (yerli özel) B6'nın (kamu) granger nedeni değildir. Tablo 4.71 yorumunda da B6(kamu) K5'in (yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 78: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K5 (yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	12.79415	0.0017	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.765283	0.4137	KABUL
B5 (yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	2.452361	0.2934	KABUL
B6 (kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.082001	0.5804	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	2.373976	0.3051	KABUL
B9 (mevduat kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.151602	0.5623	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	2.303188	0.3161	KABUL

Tablo 4.78 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K5 (yerli özel) B7'nin (yabancı) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.71 yorumunda da B7(yabancı) K5'in (yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 79: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K5 (yerli özel) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	3.773056	0.1516	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	11.12370	0.0038	RED
B5 (yerli özel) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.022396	0.9889	KABUL
B6 (kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	9.618917	0.0082	RED
B7 (yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir	4.292421	0.1169	KABUL
B9 (mevduat kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	9.203006	0.0100	RED
B10 (mevduat yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	4.170152	0.1243	KABUL

Tablo 4.79 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K5 (yerli özel) B8'in (mevduat yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.71 yorumunda da B8(mevduat yerli özel) K5'in (yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 80: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K5 (yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	1.071504	0.5852	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	3.004067	0.2227	KABUL
B5 (yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	5.251385	0.0724	KABUL
B6 (kamu) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	1.115241	0.5726	KABUL
B7 (yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir	17.38856	0.0002	RED
B8 (mevduat yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	3.834425	0.1470	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	18.40113	0.0001	RED

Tablo 4.80 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K5 (yerli özel) B9'un (mevduat kamu) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.71 yorumunda da B9(mevduat kamu) K5'in (yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında bir nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 81: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K5 (yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	14.25589	0.0008	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	2.759032	0.2517	KABUL
B5 (yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.873879	0.3918	KABUL
B6 (kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	2.207678	0.3316	KABUL
B7 (yabancı) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir	2.857668	0.2396	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.830346	0.4004	KABUL
B9 (mevduat kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	2.296006	0.3173	KABUL

Tablo 4.81 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K5 (yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.71 yorumunda da B10(mevduat yabancı) K5 (yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

4.2.6.6. Bağımlı Değişken K6(kamu) İçin Granger Nedensellik Testi

Bağımlı değişkenin K6(kamu) olması durumunda diğer değişkenlerin birbirleriyle ve K6 ile olan nedensellikleri sınanmıştır.

Tablo 4. 82: K6(kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
B1 (sektör) K6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	9.284832	0.0096	RED
B2 (mevduat) K6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	6.599071	0.0369	RED
B3 (katılım) K6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	27.52896	0.0000	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) K6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	24.051444	0.0000	RED
B5 (yerli özel) K6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	1.048291	0.5921	KABUL
B6 (kamu) K6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	19.58836	0.0001	RED
B7 (yabancı) K6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	7.349587	0.0254	RED
B8 (mevduat yerli özel) K6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	1.191419	0.5512	KABUL
B9 (mevduat kamu) K6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	21.41553	0.0000	RED
B10 (mevduat yabancı) K6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	7.927397	0.0190	RED

Tablo 4.82 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B6(kamu), B7(yabancı), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) K6'nın (KOBİ kamu) Granger nedeni olduğu söylenebilir. B5(yerli özel) ve B8(mevduat yerli özel) K6'nın (KOBİ kamu) Granger nedeni değildir. Tablo 4.83.e bakıldığında da K6(kamu) B1'in (sektör) granger nedeni olduğu sonucuna varılmıştır. Çift yönlü nedensellik vardır. K6(kamu) ve B1'in (sektör) birbirinin nedeni olduğu söylenebilir.

Tablo 4. 83: B1(sektör) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K6 (kamu) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	18.32904	0.0001	RED
B2 (mevduat) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	36.06856	0.0000	RED
B3 (katılım) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	20.79062	0.0000	RED

Tablo 4. 84: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K6 (kamu) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	19.67186	0.0001	RED
B1 (sektör) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	38.75172	0.0000	RED
B3 (katılım) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	24.04505	0.0000	RED

Tablo 4.84 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K6 (kamu) B2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.82 yorumunda da B2 (mevduat) K6'nın (kamu) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 85: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K6 (kamu) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	13.98005	0.0009	RED
B1 (sektör) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	45.33315	0.0000	RED
B2 (mevduat) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	44.26102	0.0000	RED

Tablo 4.85 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K6 (kamu) B3'nin (Katılım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.82 yorumunda da B3 (Katılım) K6'nın (kamu) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 86: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K6 (kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	11.07736	0.0039	RED
B5 (yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	1.561235	0.4581	KABUL
B6 (kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	7.537107	0.0231	RED
B7 (yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	3.597334	0.1655	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	1.345035	0.5104	KABUL
B9 (mevduat kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	8.077551	0.0176	RED
B10 (mevduat yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	3.750328	0.1510	KABUL

Tablo 4.86 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K6 (kamu) B4'nin (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.82 yorumunda da B4 (kalkınma ve yatırım) K6'nın (kamu) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 87: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K6 (kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	2.798411	0.2468	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	7.764075	0.0206	RED
B6 (kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	5.403103	0.0671	KABUL
B7 (yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.097247	0.9525	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.500322	0.7787	KABUL
B9 (mevduat kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	5.391272	0.0675	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.161548	0.9224	KABUL

Tablo 4.87 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K6 (kamu) B5'in (yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.82 yorumunda da B5(yerli özel) K6'nın (kamu) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 88: B6(kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K6 (kamu) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	13.73351	0.0010	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	15.75584	0.0004	RED
B5 (yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir	0.032046	0.9841	KABUL
B7 (yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	1.500189	0.4723	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	0.044478	0.9780	KABUL
B9 (mevduat kamu) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	10.18891	0.0061	RED
B10 (mevduat yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	2.794937	0.2472	KABUL

Tablo 4.88 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K6 (kamu) B6'nın (kamu) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.82 yorumunda da B6(kamu) K6'nın (kamu) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 89: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K6 (kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.572512	0.7511	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.783808	0.4099	KABUL
B5 (yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.321176	0.8516	KABUL
B6 (kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.855007	0.6521	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.331509	0.8473	KABUL
B9 (mevduat kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.735985	0.6921	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	4.039792	0.1327	KABUL

Tablo 4.89 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K6 (kamu) B7'nin (yabancı) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.82 yorumunda da B7(yabancı) K6'nın (kamu) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 90: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K6 (kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	2.650095	0.2658	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	7.327383	0.0256	RED
B5 (yerli özel) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.574482	0.7503	KABUL
B6 (kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	5.136511	0.0767	KABUL
B7 (yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir	0.102201	0.9502	KABUL
B9 (mevduat kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	5.105871	0.0779	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.160739	0.9228	KABUL

Tablo 4.90 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K6 (kamu) B8'in (mevduat yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.82 yorumunda da B8(mevduat yerli özel) K6'nın (kamu) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 91: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K6 (kamu) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	13.19614	0.0014	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	14.70881	0.0006	RED
B5 (yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	0.109549	0.9467	KABUL
B6 (kamu) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	8.639708	0.0133	RED
B7 (yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir	2.986281	0.2247	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	0.112254	0.9454	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	4.560846	0.1022	KABUL

Tablo 4.91 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K6 (kamu) B9'un (mevduat kamu) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.82 yorumunda da B9(mevduat kamu) K6'nın (kamu) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 92: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K6 (kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.182489	0.9128	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.077885	0.5834	KABUL
B5 (yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.261558	0.8774	KABUL
B6 (kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.457116	0.7957	KABUL
B7 (yabancı) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir	3.893518	0.1427	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.222780	0.8946	KABUL
B9 (mevduat kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.383451	0.8255	KABUL

Tablo 4.92 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K6 (kamu) B10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.82 yorumunda da B10(mevduat yabancı) K6'nın (kamu) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

4.2.6.7. Bağımlı Değişken K7(yabancı) İçin Granger Nedensellik Testi

Bağımlı değişkenin K7(yabancı) olması durumunda diğer değişkenlerin birbirleriyle ve K7 ile olan nedensellikleri sınanmıştır.

Tablo 4. 93: K7(yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
B1 (sektör) K7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	10.57334	0.0051	RED
B2 (mevduat) K7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	11.01217	0.0041	RED
B3 (katılım) K7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	5.506885	0.0637	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) K7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	3.910013	0.1416	KABUL
B5 (yerli özel) K7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.491477	0.7821	KABUL
B6 (kamu) K7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	3.210334	0.2009	KABUL
B7 (yabancı) K7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.596068	0.7423	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) K7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.783070	0.6760	KABUL
B9 (mevduat kamu K7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	3.562339	0.1684	KABUL
B10 (mevduat yabancı) K7'nin (yabancı)) Granger nedeni değildir.	1.553330	0.4599	KABUL

Tablo 4.93 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

B1(sektör) ve B2(mevduat) K7'nin (KOBİ yabancı) Granger nedeni olduğu söylenebilir. B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) K7'nin (KOBİ yabancı) Granger nedeni değildir. Tablo 4.94.de bakıldığında da K7 (yabancı) B1'in (sektör) granger nedeni olduğu sonucuna varılmıştır. Çift yönlü nedensellik vardır. K7 (yabancı) ve B1'in (sektör) birbirinin nedeni olduğu söylenebilir.

Tablo 4. 94: B1(sektör) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K7(yabancı) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	10.99134	0.0041	RED
B2 (mevduat) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	38.66321	0.0000	RED
B3 (katılım) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	15.16130	0.0005	RED

Tablo 4. 95: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K7(yabancı) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	11.26952	0.0036	RED
B1 (sektör) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	37.29957	0.0000	RED
B3 (katılım) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	14.99857	0.0006	RED

Tablo 4.95 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K7 (yabancı) B2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.93 yorumunda da B2 (mevduat) K7'nin (yabancı) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 96: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K7(yabancı) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	4.251065	0.1194	KABUL
B1 (sektör) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	47.43447	0.0000	RED
B2 (mevduat) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	45.78127	0.0000	RED

Tablo 4.96 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K7 (yabancı) B3'nin (Katılım) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.93 yorumunda da B3 (Katılım) K7'nin (yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında bir nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 97: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K7(yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	23.72439	0.0000	RED
B5 (yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.416542	0.8120	KABUL
B6 (kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	2.785736	0.2484	KABUL
B7 (yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.019019	0.9905	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.314331	0.8546	KABUL
B9 (mevduat kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	3.092769	0.2130	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.146477	0.9294	KABUL

Tablo 4.97 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K7 (yabancı) B4'nin (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.93 yorumunda da B4 (kalkınma ve yatırım) K7'nin (yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 98: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K7(yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.926743	0.3816	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	8.050468	0.0179	RED
B6 (kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	6.326488	0.0423	RED
B7 (yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.621280	0.4446	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.009422	0.9953	KABUL
B9 (mevduat kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	6.068691	0.0481	RED
B10 (mevduat yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.823085	0.4019	KABUL

Tablo 4.98 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K7 (yabancı) B5'in (yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.93 yorumunda da B5(yerli özel) K7'nin (yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 99: B6(kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K7(yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	3.113449	0.2108	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	3.934394	0.1398	KABUL
B5 (yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir	3.227796	0.1991	KABUL
B7 (yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	8.665536	0.0131	RED
B8 (mevduat yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	2.400283	0.3012	KABUL
B9 (mevduat kamu) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	0.956901	0.6197	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	11.05786	0.0040	RED

Tablo 4.99 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K7 (yabancı) B6'nın (kamu) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.93 yorumunda da B6(kamu) K7'nin (yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında bir nedensellik yoktur.

Tablo 4. 100: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K7(yabancı) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	3.829634	0.1474	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.252961	0.5345	KABUL
B5 (yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.553648	0.7582	KABUL
B6 (kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.695954	0.7061	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.683140	0.7107	KABUL
B9 (mevduat kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.579531	0.7484	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.446968	0.4851	KABUL

Tablo 4.100 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K7 (yabancı) B7'nin (yabancı) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.93 yorumunda da B7(yabancı) K7'nin (yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında bir nedensellik yoktur.

Tablo 4. 101: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K7(yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.667493	0.4344	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	7.869320	0.0196	RED
B5 (yerli özel) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.007221	0.9964	KABUL
B6 (kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	6.246397	0.0440	RED
B7 (yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir	1.525889	0.4663	KABUL
B9 (mevduat kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	5.993345	0.0500	RED
B10 (mevduat yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.680271	0.4317	KABUL

Tablo 4.101 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K7 (yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.93 yorumunda da B8(mevduat yerli özel) K7'nin (yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 102: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K7(yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	0.882693	0.6432	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	2.889126	0.2358	KABUL
B5 (yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	4.178990	0.1237	KABUL
B6 (kamu) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	0.656079	0.7203	KABUL
B7 (yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir	14.13111	0.0009	RED
B8 (mevduat yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	3.095250	0.2128	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	17.07193	0.0002	RED

Tablo 4.102 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K7 (yabancı) B9'un (mevduat kamu) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.93 yorumunda da B9(mevduat kamu) K7'nin (yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında bir nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 103: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K7(yabancı) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	4.089420	0.1294	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.761924	0.6832	KABUL
B5 (yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.288425	0.8657	KABUL
B6 (kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.467673	0.7915	KABUL
B7 (yabancı) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir	1.223611	0.5424	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.408536	2.8152	KABUL
B9 (mevduat kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.419589	0.8108	KABUL

Tablo 4.103 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K7 (yabancı) B10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.93 yorumunda da B10(mevduat yabancı) K7'nin (yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında bir nedensellik ilişkisi yoktur.

4.2.6.8. Bağımlı Değişken K8(mevduat yerli özel) İçin Granger Nedensellik Testi

Bağımlı değişkenin K8(mevduat yerli özel) olması durumunda diğer değişkenlerin birbirleriyle ve K8 ile olan nedensellikleri sınanmıştır.

Tablo 4. 104: K8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
B1 (sektör) K8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.560426	0.7556	KABUL
B2 (mevduat) K8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.793223	0.6726	KABUL
B3 (katılım) K8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	3.709485	0.1565	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) K8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	3.232711	0.1986	KABUL
B5 (yerli özel) K8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	3.992155	0.1359	KABUL
B6 (kamu) K8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	2.986480	0.2246	KABUL
B7 (yabancı) K8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.556049	0.7573	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) K8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	3.592189	0.1659	KABUL
B9 (mevduat kamu) K8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	2.942380	0.2297	KABUL
B10 (mevduat yabancı) K8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.612832	0.7361	KABUL

Tablo 4.104 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı), B8(mevduat yerli özel) , B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) K8'in (KOBİ mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir. Tablo 4.105.e bakıldığında da K8(mevduat yerli özel) B1'in (sektör) granger nedeni olduğu sonucuna varılmıştır. Tek yönlü nedensellik vardır.

Tablo 4. 105: B1(sektör) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K8(mevduat yerli özel) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	6.344923	0.0419	RED
B2 (mevduat) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	27.10833	0.0000	RED
B3 (katılım) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	12.72898	0.0017	RED

Tablo 4. 106: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K8(mevduat yerli özel) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	6.364091	0.0415	RED
B1 (sektör) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	24.81768	0.0000	RED
B3 (katılım) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	11.29648	0.0035	RED

Tablo 4.106 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K8(mevduat yerli özel) B2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.104 yorumunda da B2 (mevduat) K8'in (KOBİ mevduat yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 107: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K8(mevduat yerli özel) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	3.275930	0.1944	KABUL
B1 (sektör) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	44.88847	0.0000	RED
B2 (mevduat) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	43.74012	0.0000	RED

Tablo 4.107 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K8(mevduat yerli özel) B3'nin (Katılım) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.104 yorumunda da B3 (Katılım) K8'in (KOBİ mevduat yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında bir nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 108: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K8(mevduat yerli özel B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	52.04489	0.0000	RED
B5 (yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.117138	0.9431	KABUL
B6 (kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	26.18711	0.0000	RED
B7 (yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	1.114943	0.5727	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.024104	0.9880	KABUL
B9 (mevduat kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	26.30075	0.0000	RED
B10 (mevduat yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	1.291677	0.5242	KABUL

Tablo 4.108 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K8(mevduat yerli özel) B4'nin (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.104 yorumunda da B4 (kalkınma ve yatırım) K8'in (KOBİ mevduat yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 109: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K8(mevduat yerli özel) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	4.240192	0.1200	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	12.18663	0.0023	RED
B6 (kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	11.07012	0.0039	RED
B7 (yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	3.061391	0.2164	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.167529	0.9196	KABUL
B9 (mevduat kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	10.69617	0.0048	RED
B10 (mevduat yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	2.903413	0.2342	KABUL

Tablo 4.109 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K8(mevduat yerli özel) B5'in (yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.104 yorumunda da B5(yerli özel) K8'in (KOBİ mevduat yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 110: B6(kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K8(mevduat yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	17.00840	0.0002	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	16.35240	0.0003	RED
B5 (yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir	3.260624	0.1959	KABUL
B7 (yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	7.255111	0.0266	RED
B8 (mevduat yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	2.197884	0.3332	KABUL
B9 (mevduat kamu) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	11.54449	0.0031	RED
B10 (mevduat yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	7.846331	0.0198	RED

Tablo 4.110 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K8(mevduat yerli özel) B6'nın (kamu) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.104 yorumunda da B6(kamu) K8'in (mevduat yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 111: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K8(mevduat yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	16.48743	0.0003	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	3.335048	0.1887	KABUL
B5 (yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.674797	0.4328	KABUL
B6 (kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	2.397529	0.3016	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	2.010436	0.3660	KABUL
B9 (mevduat kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	2.421795	0.2979	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	4.002867	0.1351	KABUL

Tablo 4.111 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K8(mevduat yerli özel B7'nin (yabancı) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.104 yorumunda da B7(yabancı) K8'in (mevduat yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 112: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K8(mevduat yerli özel) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	4.224745	0.1210	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	12.06131	0.0024	RED
B5 (yerli özel) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.140002	0.9324	KABUL
B6 (kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	10.89538	0.0043	RED
B7 (yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir	3.160499	0.2059	KABUL
B9 (mevduat kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	10.53116	0.0052	RED
B10 (mevduat yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	2.988081	0.2245	KABUL

Tablo 4.112 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K8(mevduat yerli özel) B8'in (mevduat yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.104 yorumunda da B8(mevduat yerli özel) K8'in (mevduat yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 113: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K8(mevduat yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	9.992548	0.0068	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	11.06422	0.0040	RED
B5 (yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	4.354312	0.1134	KABUL
B6 (kamu) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	7.524599	0.0232	RED
B7 (yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir	12.22816	0.0022	RED
B8 (mevduat yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	3.026835	0.2202	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	12.89437	0.0016	RED

Tablo 4.113 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K8(mevduat yerli özel) B9'un (mevduat kamu) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.104 yorumunda da K8'in (mevduat yerli özel) K8'in (mevduat yerli özel granger nedeni olmadı görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 114: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K8(mevduat yerli özel) K3(katılım) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	17.57078	0.0002	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	3.710779	0.1564	KABUL
B5 (yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.169999	0.5571	KABUL
B6 (kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	2.854088	0.2400	KABUL
B7 (yabancı) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir	4.688046	0.0959	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.524842	0.4665	KABUL
B9 (mevduat kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	2.910676	0.2333	KABUL

Tablo 4.114 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K8(mevduat yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.104 yorumunda da B10(mevduat yabancı) K8'in (mevduat yerli özel) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

4.2.6.9. Bağımlı Değişken K9(mevduat kamu) İçin Granger Nedensellik Testi

Bağımlı değişkenin K9(mevduat kamu) olması durumunda diğer değişkenlerin birbirleriyle ve K9 ile olan nedensellikleri sınanmıştır.

Tablo 4. 115: K9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
B1 (sektör) K9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	10.45732	0.0054	RED
B2 (mevduat) K9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	7.614731	0.0222	RED
B3 (katılım) K9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	28.86131	0.0000	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) K9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	18.20166	0.0001	RED
B5 (yerli özel) K9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	2.299380	0.3167	KABUL
B6 (kamu) K9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	14.15297	0.0008	RED
B7 (yabancı) K9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	10.50248	0.0052	RED
B8 (mevduat yerli özel) K9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	2.359349	0.3074	KABUL
B9 (mevduat kamu) K9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	15.72735	0.0004	RED
B10 (mevduat yabancı) K9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	9.151127	0.0103	RED

Tablo 4.115 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

B1(sektör), B2(mevduat), B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B6(kamu), B7(yabancı), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) K9'un (KOBİ mevduat kamu) Granger nedeni olduğu söylenebilir. B5(yerli özel) ve B8(mevduat yerli özel) K9'un (KOBİ mevduat kamu) Granger nedeni değildir. Tablo 4.116.ya bakıldığında da K9 (mevduat kamu) B1'in (sektör) granger nedeni olduğu sonucuna varılmıştır. Çift yönlü nedensellik vardır. K9 (mevduat kamu) ve B1'in (sektör) birbirinin nedeni olduğu söylenebilir.

Tablo 4. 116: B1(sektör) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K9'un (mevduat kamu) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	20.20894	0.0000	RED
B2 (mevduat) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	34.97174	0.0000	RED
B3 (katılım) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	21.86247	0.0000	RED

Tablo 4. 117: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K9'un (mevduat kamu) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	21.63819	0.0000	RED
B1 (sektör) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	38.02815	0.0000	RED
B3 (katılım) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	25.48140	0.0000	RED

Tablo 4.117 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K9 (mevduat kamu) B2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.115 yorumunda da B2 (mevduat) K9'un (mevduat kamu) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 118: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K9'un (mevduat kamu) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	15.55649	0.0004	RED
B1 (sektör) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	43.11021	0.0000	RED
B2 (mevduat) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	42.11069	0.0000	RED

Tablo 4.118 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K9 (mevduat kamu) B3'nin (Katılım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.115 yorumunda da B3 (Katılım) K9'un (mevduat kamu) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 119: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K9'un (mevduat kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	14.05891	0.0009	RED
B5 (yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	1.586672	0.4523	KABUL
B6 (kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	6.839036	0.0327	RED
B7 (yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	4.332368	0.1146	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	1.393453	0.4982	KABUL
B9 (mevduat kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	8.074115	0.0176	RED
B10 (mevduat yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	4.597654	0.1004	KABUL

Tablo 4.119 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K9 (mevduat kamu) B4'nin (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.115 yorumunda da B4 (kalkınma ve yatırım) K9'un (mevduat kamu) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 120: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K9'un (mevduat kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.475405	0.4782	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	6.380584	0.0412	RED
B6 (kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	4.175067	0.1240	KABUL
B7 (yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.020513	0.9898	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.206501	0.9019	KABUL
B9 (mevduat kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	4.185685	0.1233	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.001226	0.9994	KABUL

Tablo 4.120 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K9 (mevduat kamu) B5'in (yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.115 yorumunda da B5(yerli özel) K9'un (mevduat kamu) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 121: B6(kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K9'un (mevduat kamu) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	13.44239	0.0012	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	12.84892	0.0016	RED
B5 (yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir	0.038399	0.9810	KABUL
B7 (yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	0.612447	0.7362	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	0.224302	0.8939	KABUL
B9 (mevduat kamu) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	8.141765	0.0171	RED
B10 (mevduat yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	1.513330	0.4692	KABUL

Tablo 4.121 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K9 (mevduat kamu) B6'nın (kamu) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.115 yorumunda da B6(kamu) K9'un (mevduat kamu) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 122: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K9'un (mevduat kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	2.200570	0.3328	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	2.833953	0.2424	KABUL
B5 (yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.098234	0.9521	KABUL
B6 (kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.554128	0.4598	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.210409	0.9001	KABUL
B9 (mevduat kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.487563	0.4753	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	3.209994	0.2009	KABUL

Tablo 4.122 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K9 (mevduat kamu) B7'nin (yabancı) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.115 yorumunda da B7(yabancı) K9'un (mevduat kamu) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 123: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K9'un (mevduat kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.303012	0.5213	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	5.934756	0.0514	RED
B5 (yerli özel) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.230818	0.8910	KABUL
B6 (kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	3.898727	0.1424	KABUL
B7 (yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir	0.038218	0.9811	KABUL
B9 (mevduat kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	3.876847	0.1439	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.009560	0.9952	KABUL

Tablo 4.123 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K9 (mevduat kamu) B8'in (mevduat yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.115 yorumunda da B8(mevduat yerli özel) K9'un (mevduat kamu) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 124: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K9'un (mevduat kamu) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	12.26025	0.0022	RED
B4 (kalkınma ve yatırım) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	11.27559	0.0036	RED
B5 (yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	0.383137	0.8257	KABUL
B6 (kamu) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	5.875963	0.0530	RED
B7 (yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir	2.383063	0.3038	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	0.535047	0.7653	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	3.340209	0.1882	KABUL

Tablo 4.124 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K9 (mevduat kamu) B9'un (mevduat kamu) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.115 yorumunda da B9(mevduat kamu) K9'un (mevduat kamu) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 125: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K9'un (mevduat kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.341836	0.5112	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	1.796366	0.4073	KABUL
B5 (yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.019193	0.9904	KABUL
B6 (kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.866988	0.6482	KABUL
B7 (yabancı) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir	2.898135	0.2348	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.057880	0.9715	KABUL
B9 (mevduat kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.812245	0.6662	KABUL

Tablo 4.125 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K9 (mevduat kamu) B10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.115 yorumunda da B10(mevduat yabancı) K9'un (mevduat kamu) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

4.2.6.10. Bağımlı Değişken K10(mevduat yabancı) İçin Granger Nedensellik Testi

Bağımlı değişkenin K10(mevduat yabancı) olması durumunda diğer değişkenlerin birbirleriyle ve K10 ile olan nedensellikleri sınanmıştır.

Tablo 4. 126: K10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
B1 (sektör) K10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	7.282893	0.0262	RED
B2 (mevduat) K10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	8.106976	0.0174	RED
B3 (katılım) K10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	2.620722	0.2697	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) K10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	2.764993	0.2510	KABUL
B5 (yerli özel) K10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	2.120444	0.3464	KABUL
B6 (kamu) K10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	2.601358	0.2723	KABUL
B7 (yabancı) K10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	3.077604	0.2146	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) K10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	2.402691	0.3008	KABUL
B9 (mevduat kamu) K10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	2.917804	0.2325	KABUL
B10 (mevduat yabancı) K10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	3.646760	0.1615	KABUL

Tablo 4.126 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

B1(sektör) ve B2(mevduat) K10'un (KOBİ mevduat yabancı) Granger nedeni olduğu söylenebilir. B3 (katılım), B4(kalkınma ve yatırım), B5(yerli özel), B6(kamu), B7(yabancı),B8(mevduat yerli özel), B9(mevduat kamu) ve B10(mevduat yabancı) K10'un (KOBİ mevduat yabancı) Granger nedeni değildir. Tablo 4.127.ye bakıldığında da K10 (mevduat yabancı) B1'in (sektör) granger nedeni olduğu sonucuna varılmıştır. Çift yönlü nedensellik vardır. K10 (mevduat yabancı) ve B1'in (sektör) birbirinin nedeni olduğu söylenebilir.

Tablo 4. 127: B1(sektör) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K10'un (mevduat yabancı) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	5.941293	0.0513	RED
B2 (mevduat) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	35.67133	0.0000	RED
B3 (katılım) B1'in (sektör) Granger nedeni değildir.	14.17481	0.0008	RED

Tablo 4. 128: B2(mevduat) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K10'un (mevduat yabancı) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	6.102339	0.0473	RED
B1 (sektör) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	34.73688	0.0000	RED
B3 (katılım) B2'nin (mevduat) Granger nedeni değildir.	13.98338	0.0009	RED

Tablo 4.128 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K10 (mevduat yabancı) B2'nin (mevduat) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.126 yorumunda da B2 (mevduat) K10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olduğu görülmüştür. Bu sebeple aralarında çift yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 129: B3(Katılım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K10'un (mevduat yabancı) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	1.845831	0.3974	KABUL
B1 (sektör) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	45.18099	0.0000	RED
B2 (mevduat) B3'ün (katılım) Granger nedeni değildir.	43.20134	0.0000	RED

Tablo 4.129 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K10 (mevduat yabancı) B3'nin (Katılım) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.126 yorumunda da B3 (Katılım) K10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında bir nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 130: B4(kalkınma ve yatırım) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K10'un (mevduat yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	29.39024	0.0000	RED
B5 (yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.682562	0.7109	KABUL
B6 (kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	2.199451	0.3330	KABUL
B7 (yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.364223	0.8335	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.748021	0.6880	KABUL
B9 (mevduat kamu) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	2.382221	0.3039	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B4'ün (kalkınma ve yatırım) Granger nedeni değildir.	0.094437	0.9539	KABUL

Tablo 4.130 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K10 (mevduat yabancı) B4'nin (kalkınma ve yatırım) granger nedeni olduğu söylenebilir. Tablo 4.126 yorumunda da B4 (kalkınma ve yatırım) K10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında tek yönlü bir nedensellik vardır.

Tablo 4. 131: B5(yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K10'un (mevduat yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.085232	0.5812	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	5.295735	0.0708	KABUL
B6 (kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	4.531367	0.1038	KABUL
B7 (yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.940466	0.6249	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.003210	0.9984	KABUL
B9 (mevduat kamu) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	4.356078	0.1133	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B5'in (yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.123558	0.5703	KABUL

Tablo 4.131 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K10 (mevduat yabancı) B5'in (yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.126 yorumunda da B5(yerli özel) K10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 132: B6(kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K10'un (mevduat yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	3.357650	0.1866	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	2.603500	0.2721	KABUL
B5 (yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir	2.4311305	0.2965	KABUL
B7 (yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	4.635312	0.0985	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	1.862080	0.3941	KABUL
B9 (mevduat kamu) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	0.415411	0.8124	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B6'nın (kamu) Granger nedeni değildir.	6.682142	0.0354	RED

Tablo 4.132 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K10 (mevduat yabancı) B6'nın (kamu) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.126 yorumunda da B6(kamu) K10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında bir nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 133: B7(yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K10'un (mevduat yabancı) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	4.558644	0.1024	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.634679	0.7281	KABUL
B5 (yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.756538	0.6850	KABUL
B6 (kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.316833	0.8535	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.951799	0.6213	KABUL
B9 (mevduat kamu) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	0.257381	0.8792	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B7'nin (yabancı) Granger nedeni değildir.	1.597969	0.4498	KABUL

Tablo 4.133 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K10 (mevduat yabancı) B7'nin (yabancı) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.126 yorumunda da B7(yabancı) K10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında bir nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 134: B8(mevduat yerli özel) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K10'un (mevduat yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.855028	0.65221	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	5.273440	0.0716	KABUL
B5 (yerli özel) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	0.003788	0.9981	KABUL
B6 (kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	4.544984	0.1031	KABUL
B7 (yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir	0.934927	0.6266	KABUL
B9 (mevduat kamu) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	4.372610	0.1123	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) Granger nedeni değildir.	1.077109	0.5836	KABUL

Tablo 4.134 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K10 (mevduat yabancı) B8'in (mevduat yerli özel) granger nedeni değildir. Tablo 4.126 yorumunda da B8(mevduat yerli özel) K10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 135: B9(mevduat kamu) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K10'un (mevduat yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	1.218017	0.5439	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	1.539104	0.4632	KABUL
B5 (yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	3.117247	0.2104	KABUL
B6 (kamu) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	0.193504	0.9078	KABUL
B7 (yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir	7.898161	0.0193	RED
B8 (mevduat yerli özel) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	2.328479	0.3122	KABUL
B10 (mevduat yabancı) B9'un (mevduat kamu) Granger nedeni değildir.	10.61463	0.0050	RED

Tablo 4.135 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K10 (mevduat yabancı) B9'un (mevduat kamu) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.126 yorumunda da B9(mevduat kamu) K10'un (mevduat yabancı)granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında bir nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 136: B10(mevduat yabancı) nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
K10'un (mevduat yabancı) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	4.987855	0.0826	KABUL
B4 (kalkınma ve yatırım) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.490987	0.7823	KABUL
B5 (yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.557543	0.7567	KABUL
B6 (kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.272839	0.8725	KABUL
B7 (yabancı) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir	1.612840	0.4465	KABUL
B8 (mevduat yerli özel) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.740829	0.6904	KABUL
B9 (mevduat kamu) B10'un (mevduat yabancı) Granger nedeni değildir.	0.272513	0.8726	KABUL

Tablo 4.136 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

K10 (mevduat yabancı) B10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olmadığı söylenebilir. Tablo 4.126 yorumunda da B10(mevduat yabancı) K10'un (mevduat yabancı) granger nedeni olmadığı görülmüştür. Bu sebeple aralarında bir nedensellik ilişkisi yoktur.

Tablo 4. 137: TSKB Kredileri nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
KOBİ kredileri TSKB kredilerinin Granger nedeni değildir.	4.398262	0.1109	KABUL
TKYB kredileri TSKB kredilerinin Granger nedeni değildir.	6.789571	0.0335	RED

Tablo 4.137 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

KOBİ kredileri TSKB kredilerinin granger nedeni olmadığı, TKYB kredileri TSKB kredilerinin granger nedeni olduğu söylenebilir.

Tablo 4. 138: KOBİ Kredileri nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
TSKB Kredileri KOBİ kredilerinin Granger nedeni değildir.	1.002338	0.6058	KABUL
TKYB Kredileri KOBİ kredilerinin Granger nedeni değildir.	3.431197	0.1799	KABUL

Tablo 4.138 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

TSKB kredileri ve TKYB kredileri KOBİ kredilerinin granger nedeni olmadığı söylenebilir.

Tablo 4. 139: TKYB Kredileri nedensellik test sonuçları

Sıfır Hipotezi (Ho)	Ki-kare	P Olasılık Değeri	SONUÇ
KOBİ kredileri TKYB kredilerinin Granger nedeni değildir.	2.844078	0.2412	KABUL
TSKB kredileri TKYB kredilerinin Granger nedeni değildir.	12.23173	0.0022	RED

Tablo 4.139 incelendiğinde %5 anlamlılık düzeyinde;

KOBİ kredileri TKYB kredilerinin granger nedeni olmadığı, TSKB kredileri TKYB kredilerinin granger nedeni olduğu söylenebilir.

4.2.7. Korelasyon Testi

Korelasyon testi ile iki değişken arasındaki ilişki ifade edilmektedir. Korelasyon katsayısı -1 ile +1 arasında değer alır. Bu değer ilişkinin gücünü belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. İşareti (+, -) ilişkinin yönünü belirlemektedir. İşaretin pozitif (+) olması aynı yönde ilişki olduğunu, işaretin negatif (-) olması zıt yönde bir ilişki olduğunu ifade etmektedir. Korelasyon katsayısı sıfır veya sıfıra yakın ise değişkenler arasında ilişki olmadığını ifade etmektedir. Korelasyon katsayısı bire eşit ise iki değişken arasında tam ilişki (mükemmel ilişki) olduğunu ifade etmektedir.

İki değişken arasında yapılan korelasyon (r) testi:

- r<0.20 ve sıfıra yakın değerler ilişkinin olmadığını veya çok zayıf ilişki olduğunu ifade eder.
- 0.20-0.39 arasında ise zayıf ilişki olduğunu ifade eder.
- 0.40-0.59 arasında ise orta düzeyde ilişki olduğunu ifade eder.
- 0.60-0.79 arasında ise yüksek düzeyde ilişki olduğunu ifade eder.
- 0.80-1.0 ise çok yüksek(mükemmel) ilişki olduğunu ifade eder (Şen, 2016: 11-12).

Tablo 4. 140: Bağımlı Değişkenler İçin Korelasyon Testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10
B1	0.4500	0.3763	0.4492	0.7876	0.3304	0.3283	0.3621	-0.588	0.2457	0.2964
B2	0.4820	0.4123	0.4583	0.7798	0.3510	0.3511	0.3924	-0.553	0.2691	0.3289
B3	0.2984	0.2129	0.3701	0.8103	0.3192	0.1298	0.2299	-0.660	0.039	0.1681
B4	0.2859	0.2074	0.3756	0.7034	0.1699	0.2615	0.2101	-0.662	0.1921	0.1393
B5	0.2495	0.1947	0.2683	0.5595	0.4883	0.1132	-0.094	-0.360	0.0582	-0.180
B6	0.5003	0.4308	0.5288	0.6889	0.2800	0.4934	0.3421	-0.639	0.4253	0.2480
B7	0.3514	0.2910	0.2867	0.7534	0.0628	0.1416	0.6858	-0.442	0.0525	0.7169
B8	0.2432	0.1919	0.2619	0.5219	0.4945	0.1151	-0.122	-0.326	0.0643	-0.212
B9	0.5559	0.4929	0.5563	0.6604	0.3108	0.5471	0.3822	-0.588	0.4817	0.2862
B10	0.3369	0.2852	0.2532	0.6891	0.0074	0.1438	0.7127	-0.395	0.0620	0.7590
K1	1	0.9923	0.8478	0.2641	0.7568	0.7535	0.7478	0.063	0.7090	0.6105
K2	0.9923	1	0.7945	0.1698	0.7669	0.7406	0.7316	0.1168	0.7073	0.6088
K3	0.8478	0.7945	1	0.2822	0.5298	0.7659	0.6044	-0.007	0.7239	0.3898
K4	0.2641	0.1698	0.2822	1	0.2068	0.0696	0.3626	-0.484	-0.055	0.3384
K5	0.7568	0.7669	0.5298	0.2068	1	0.2694	0.4335	0.1632	0.2305	0.3413
K6	0.7535	0.7406	0.7659	0.0696	0.2694	1	0.3621	-0.072	0.9909	0.1942
K7	0.7478	0.7316	0.6044	0.3626	0.4335	0.3621	1	0.063	0.3023	0.9658
K8	0.0632	0.1168	-0.007	-0.484	0.1632	-0.072	0.0637	1	-0.040	0.0522
K9	0.7090	0.7073	0.7239	-0.055	0.2305	0.9909	0.3023	-0.040	1	0.1381
K10	0.6105	0.6088	0.3898	0.3384	0.3413	0.1942	0.9658	0.052	0.1381	1

Bağımlı değişkenlerin değişkenler arası korelasyonların sonuçları Tablo 4.140 da gösterilmiştir.

K1(sektör) değişkeninin;

K1 (sektör), K2 (mevduat) ve K3 (katılım) ile arasında aynı yönde çok yüksek düzeyde ilişki vardır.

K5 (yerli özel), K6 (kamu), K7 (yabancı), K9 (mevduat kamu) ve K10 (mevduat yabancı) ile arasında aynı yönde yüksek düzeyde ilişki vardır.

B1(sektör), B2 (mevduat), B6 (kamu) ve B9 (mevduat kamu) ile arasında aynı yönde orta düzeyde ilişki vardır.

B3 (katılım), B4 (kalkınma ve yatırım), B5 (yerli özel), B7 (yabancı), B8 (mevduat yerli özel), B10 (mevduat yabancı) ve K4 (kalkınma ve yatırım) arasında aynı yönde zayıf bir ilişki vardır.

K8 (mevduat yerli özel) ile arasında bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır.

K2 (mevduat) değişkeninin;

K1 (sektör) ve K2 (mevduat) ile arasında aynı yönde çok yüksek düzeyde ilişki vardır.

K3 (katılım), K5 (yerli özel), K6 (kamu), K7 (yabancı), K9 (mevduat kamu) ve K10 (mevduat yabancı) ile arasında aynı yönde yüksek düzeyde ilişki vardır.

B2 (mevduat), B6 (kamu) ve B9 (mevduat kamu) ile arasında aynı yönde orta düzeyde ilişki vardır.

B1(sektör), B3 (katılım), B4 (kalkınma ve yatırım), B7 (yabancı) ve B10 (mevduat yabancı) arasında aynı yönde zayıf bir ilişki vardır.

B5 (yerli özel), B8 (mevduat yerli özel), K4 (kalkınma ve yatırım) ve K8 (mevduat yerli özel) ile arasında aynı yönde bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır.

K3 (katılım) değişkeninin;

K1 (sektör) ve K3 (katılım) ile arasında aynı yönde çok yüksek düzeyde ilişki vardır.

K2 (mevduat), K6 (kamu), K7 (yabancı) ve K9 (mevduat kamu) ile arasında aynı yönde yüksek düzeyde ilişki vardır.

B1(sektör), B2 (mevduat), B6 (kamu) ve B9 (mevduat kamu) ve K5 (yerli özel) ile arasında aynı yönde orta düzeyde ilişki vardır.

B3 (katılım), B4 (kalkınma ve yatırım), B5 (yerli özel), B7 (yabancı), B8 (mevduat yerli özel), B10 (mevduat yabancı), K4 (kalkınma ve yatırım) ve K10 (mevduat yabancı) arasında aynı yönde zayıf bir ilişki vardır.

K8 (mevduat yerli özel) ile arasında (zıt yönde)bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır.

K4 (kalkınma ve yatırım) değişkeninin;

B3 (katılım) ve K4 (kalkınma ve yatırım) ile arasında aynı yönde çok yüksek düzeyde ilişki vardır.

B1(sektör), B2 (mevduat), B4 (kalkınma ve yatırım), B6 (kamu), B7 (yabancı), B9 (mevduat kamu) ve B10 (mevduat yabancı) ile arasında aynı yönde yüksek düzeyde ilişki vardır.

B5 (yerli özel) ve B8 (mevduat yerli özel) ile arasında aynı yönde orta düzeyde ilişki vardır.

K1 (sektör), K3 (katılım), K5 (yerli özel), K7 (yabancı) ve K10 (mevduat yabancı) arasında aynı yönde zayıf bir ilişki vardır.

K2 (mevduat) ve K6 (kamu) ile arasında (aynı yönde) bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır. K9 (mevduat kamu) ve K8 (mevduat yerli özel) ile arasında (zıt yönde) bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır.

K5 (yerli özel) değişkeninin;

K5 (yerli özel) ile arasında aynı yönde çok yüksek düzeyde ilişki vardır.

K1 (sektör) ve K2 (mevduat) ile arasında aynı yönde yüksek düzeyde ilişki vardır.

B5 (yerli özel), B8 (mevduat yerli özel), K3 (katılım) ve K7 (yabancı) ile arasında aynı yönde orta düzeyde ilişki vardır.

B1(sektör), B2 (mevduat), B3 (katılım), B6 (kamu), B9 (mevduat kamu), K4 (kalkınma ve yatırım), K6 (kamu), K9 (mevduat kamu) ve K10 (mevduat yabancı) arasında aynı yönde zayıf bir ilişki vardır.

B4 (kalkınma ve yatırım), B7 (yabancı), B10 (mevduat yabancı) ve K8 (mevduat yerli özel) ile arasında (aynı yönde) bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır.

K6 (kamu) değişkeninin;

K6 (kamu) ve K9 (mevduat kamu) ile arasında aynı yönde çok yüksek düzeyde ilişki vardır.

K1 (sektör), K2 (mevduat) ve K3 (katılım) ile arasında aynı yönde yüksek düzeyde ilişki vardır.

B6 (kamu) ve B9 (mevduat kamu) ile arasında aynı yönde orta düzeyde ilişki vardır.

B1(sektör), B2 (mevduat), B4 (kalkınma ve yatırım), K5 (yerli özel) ve K7 (yabancı) arasında aynı yönde zayıf bir ilişki vardır.

B3 (katılım), B5 (yerli özel), B7 (yabancı), B8 (mevduat yerli özel), B10 (mevduat yabancı), K4 (kalkınma ve yatırım) ve K10 (mevduat yabancı) ile arasında (aynı yönde) bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır. K8 (mevduat yerli özel) ile arasında (zıt yönde) bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır.

K7 (yabancı) değişkeninin;

K7 (yabancı) ve K10 (mevduat yabancı) ile arasında aynı yönde çok yüksek düzeyde ilişki vardır.

B7 (yabancı) ve B10 (mevduat yabancı), K1 (sektör), K2 (mevduat) ve K3 (katılım) ile arasında aynı yönde yüksek düzeyde ilişki vardır.

K5 (yerli özel) ile arasında aynı yönde orta düzeyde ilişki vardır.

B1(sektör), B2 (mevduat), B3 (katılım), B4 (kalkınma ve yatırım), B6 (kamu), B9 (mevduat kamu), K4 (kalkınma ve yatırım), K6 (kamu) ve K9 (mevduat kamu) arasında aynı yönde zayıf bir ilişki vardır.

K8 (mevduat yerli özel) ile arasında (aynı yönde) bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır. B5 (yerli özel) ve B8 (mevduat yerli özel) ile arasında (zıt yönde) bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır.

K8 (mevduat yerli özel) değişkeninin;

K8 (mevduat yerli özel) ile arasında aynı yönde çok yüksek düzeyde ilişki vardır.

K1 (sektör), K2 (mevduat), K5 (yerli özel), K7 (yabancı) ve K10 (mevduat yabancı) arasında (aynı yönde) bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır. K3 (katılım), K4 (kalkınma ve yatırım), K6 (kamu), K9 (mevduat kamu), B1(sektör), B2 (mevduat), B3 (katılım), B4 (kalkınma ve yatırım), B5 (yerli özel), B6 (kamu), B7 (yabancı), B8 (mevduat yerli özel), B9 (mevduat kamu) ve B10 (mevduat yabancı) ile arasında (zıt yönde) bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır.

K9 (mevduat kamu) değişkeninin;

K6 (kamu) ve K9 (mevduat kamu) ile arasında aynı yönde çok yüksek düzeyde ilişki vardır.

K1 (sektör), K2 (mevduat) ve K3 (katılım) ile arasında aynı yönde yüksek düzeyde ilişki vardır.

B6 (kamu) ve B9 (mevduat kamu) ile arasında aynı yönde orta düzeyde ilişki vardır.

B1(sektör), B2 (mevduat), K5 (yerli özel) ve K7 (yabancı) arasında aynı yönde zayıf bir ilişki vardır.

B3 (katılım), B4 (kalkınma ve yatırım), B5 (yerli özel), B7 (yabancı), B8 (mevduat yerli özel), B10 (mevduat yabancı) ve K10 (mevduat yabancı) arasında (aynı yönde) bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır. K4 (kalkınma ve yatırım) ve K8 (mevduat yerli özel) ile arasında (zıt yönde) bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır.

K10 (mevduat yabancı) değişkeninin;

K7 (yabancı) ve K10 (mevduat yabancı) ile arasında aynı yönde çok yüksek düzeyde ilişki vardır.

B7 (yabancı), B10 (mevduat yabancı), K1 (sektör) ve K2 (mevduat) ile arasında aynı yönde yüksek düzeyde ilişki vardır.

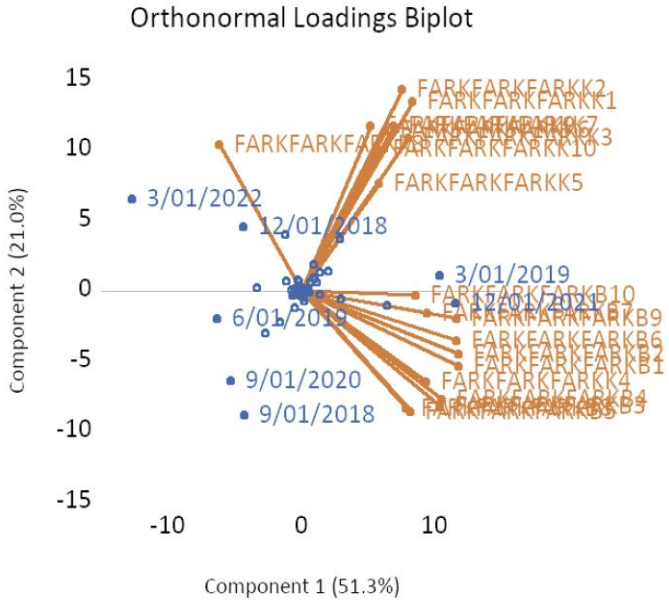
B1 (sektör), B2 (mevduat), B6 (kamu) ve B9 (mevduat kamu), K3 (katılım), K4 (kalkınma ve yatırım) ve K5 (yerli özel) arasında aynı yönde zayıf bir ilişki vardır.

B3 (katılım), B4 (kalkınma ve yatırım), K6 (kamu), K8 (mevduat yerli özel) ve K9 (mevduat kamu)) arasında (aynı yönde) bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır.

B5 (yerli özel) ve B8 (mevduat yerli özel) ile arasında (zıt yönde) bir ilişki bulunamadığı sonucuna varılmıştır.

4.2.8. İkili Yük Grafiği

Şekil 4. 1: Banka Kredilerinde KOBİ Kredileri Otonormal İkili Yük Grafiği

Banka kredilerinde KOBİ kredisi kullanımı, otonormal ikili yükleme grafiği sonuçları Şekil 4.1. incelendiğinde, bileşen puanları daire şeklinde gösterilir ve değişken yüklemeler, değişken etiketlerle başlangıç noktasından itibaren çizgiler

olarak görüntülenmektedir. İlk bileşen (Component 1) B1-B10 kredileri ve K4(kalkınma ve yatırım) kredisi arasında kümelenme görülmektedir. İkinci bileşen için (Component 2) K1-K10 kredileri arasında (K4 hariç) kümelenme görülmüştür. Grafik bileşenler arasında keskin bir düşüş olduğunu göstermektedir.

SONUÇ

KOBİ'lerin finansmana erişimi; kurulması, büyümesi ve palazlanması için oldukça önemlidir. KOBİ'ler yatırımlarını öncelikle öz kaynakları ve yakın çevrelerinin tasarrufları ile gerçekleştirmektedir. Milli gelir seviyesinin düşük olması ülkemizde tasarruf yapmanın önüne geçmiştir. Sermayenin ve tasarrufun yetersizliği işletmeleri banka kredilerine yöneltmiştir. Dolasıyla banka kredileri KOBİ'lerin finansmana erişim kaynağı olmuştur. Banka kredisini alabilmek için gerekli olan şartları (ipotek, teminat vb.) sağlayamayan KOBİ'ler kısa vadeli, yüksek faiz oranlı ve düşük tutarlı kredi ile yatırımlarını gerçekleştirememektedir. Dolayısıyla ulusal ve uluslararası kuruluşların KOBİ'lere yönelik uygun koşullu politikaları ve destekleri olmalıdır. Gelişmiş ülkeler, bankacılık ve finans sistemindeki yetersizliği ve kredi mekanizmasını baz alarak programlar geliştirmektedir.

Geliştirilen mekanizmalardan biri olan APEX bankacılığı çalışmanın üçüncü bölümünde incelenmiştir. Bu doğrultuda Türkiye'deki KOBİ'lerin APEX bankacılığı sistemi ile kullanmış olduğu APEX kredileri anlatılmıştır. Bu sistem ile kullandırılan krediler dövize endeksli olup vade süresinde oluşabilecek kur farkı riski ve kredi riski aracı finansal kuruluşlar tarafından üstlenilmektedir. KOBİ'lere bu anlamda bir sorumluluk yüklenmemektedir. Aracı finansal kuruluşlar ve KOBİ'ler fon temininde APEX bankasının kredibilitesinden yaralanarak maliyet ve vade avantajı sağlanabilmektedir. Krediyi ilk kez kullanacak olan KOBİ'lerin başka olanaklara erişimi için de kredibilite oluşturma imkanı tanımaktadır. Bu mekanizma ile KOBİ'ler normal koşullarda ulaşamayacağı APEX bankasının ve uluslararası kuruluşların fon olanaklarına erişim sağlamaktadır. APEX kredisi; istihdama katılımı, işgücü piyasasında kadın erkek eşitliğini ve ihracatta pozitif artışı desteklemektedir.

Ülkemizde APEX bankacılığının öncüsü olan TSKB ve TKYB'nin bu sistemle kullandırmış olduğu kredilerin; istihdam oranları, reel sektör etkileri, ihracat etkisi, kullandırılan kredinin yıllara göre miktarı ve banka içindeki payına değinilmiştir. APEX kredilerini kullanan KOBİ'lerin istihdama, kapasiteye, verimliliğe, çalışan sayısına ve dolaylı olarak da ihracata ve reel sektöre olumlu etkileri olduğu faaliyet raporu verileriyle gösterilmiştir. APEX banka olarak görev yapan

TSKB ve TKYB sağlamış olduğu fonları şube sayısının az olması nedeniyle ticari bankalara ve leasing şirketlerine aktarmaktadır. Bu doğrultuda bankacılık ve finans sektörü işlem hacmi, kredi stoku ve KOBİ müşteri sayıları artmıştır. Sağlanan APEX kredilerinin düşük faizli ve uzun vadeli olduğu kredi bilgilerinde görülmüştür. İhracat destekleme, KOBİ'lerde kadın istihdamını destekleme ve KOBİ'leri destekleme başlıkları altında krediler sunulmuş ve karışıklık azaltılmıştır. İşletmeler kendisinin ve çevresinin gelişimini, kalkınmasını sağlayarak, ülkemizin kalkınmasını ve gelişmesini de sağlamış olmaktadır.

Ekonometrik analiz ile KOBİ'lere kullandırılan krediler ile banka kredileri arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Öncelikle değişkenlerin durağanlık analizi yapılmış ve bütün değişkenlerin üçüncü farkında durağan oldukları sonucuna varılmıştır. Seriler durağan hale getirildikten sonra aralarında uzun vadeli bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için eşbütünleşme testi yapılmış ve değişkenler arasında eşbütünleşme olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Söz konusu serilerin uzun dönemde birlikte hareket etmekte oldukları ve bu serilerle yapılacak analizlerde sahte regresyon problemiyle karşılaşılmayacağı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda; banka kredileri KOBİ kredilerini anlamlı olarak yordamaktadır. Banka kredilerinin artması, kredilerin vade ve maliyet avantajı, ekonomik büyüme KOBİ kredilerini pozitif yönden etkilemektedir. Banka kredilerinin faiz ve vade yapısının esnek olmayışı, dış finansman noksanlığı KOBİ kredilerini negatif yönden etkilemektedir. Yapılan nedensellik testi sonucunda KOBİ kredileri ile banka kredilerinden B5 (yerli özel) ve B8'in (mevduat yerli özel) arasında nedensellik ilişkisi bulunmamaktadır. B5 (yerli özel) ve B8'in(mevduat yerli özel) KOBİ dış finansman kredilerinde, aracı finansman kuruluşu olduğuna rastlanılmamıştır. Diğer banka kredileri ile de çift yönlü ya da tek yönlü nedensellik ilişkisi bulunmuştur. İkili yük grafiği sonucunda banka kredileri ile KOBİ kredileri (kalkınma ve yatırım) arasında kümelenme olduğu saptanmıştır. Çalışma konumuzda yer alan kredilerin TSKB ve TKYB aracılığıyla KOBİ'lere kullandırılması bu kümelenmeyi açıklamaktadır.

KAYNAKÇA

AFD, History of AFD, *https://www.afd.fr/en/our-history?origin=/en/rechercher?query=history%2Bof%2BAFD&size=20&sort=_score%2Cdesc&filter%5B0%5D=source_k%3Dafd&facetOptions%5B0%5D=country_k%2Csize%2C200&facetOptions%5B1%5D=thematic_k%2Csize%2C999&facetOptions%5B2%5D=publication_date_month%2Csize%2C999&type=1*, (Erişim Tarihi: 10.04.2022).

AFD, Key Data On AFD's Support, *https://www.afd.fr/en/ressources/evaluation-summary-credit-line-industrial-development-bank-turkey-tskb?origin=/en/rechercher?query=TURKEY*, (Erişim Tarihi: 10.04.2022).

AFD, Promoting Gender Equality At Work İn Turkey, *https://www.afd.fr/en/carte-des-projets/promoting-gender-equality-work-turkey?origin=/en/rechercher?query=TURKEY%2BPromoting%2Bgender%2Bequality%2Bat%2Bwork%2Bin%2BTurkey&size=20&sort=_score%2Cdesc&filter%5B0%5D=source_k%3Dafd&facetOptions%5B0%5D=country_k%2Csize%2C200&facetOptions%5B1%5D=thematic_k%2Csize%2C999&facetOptions%5B2%5D=publication_date_month%2Csize%2C999&type=1*, (Erişim Tarihi: 10.04.2022).

Akgemci, T., KOBİ'lerin Temel Sorunları ve Sağlanan Destekler, KOSGEB Yayınları, http://www.kobider.org.tr/pdf/kobi_sorunlar_destekler.pdf, (Erişim Tarihi:02.01.2022).

Alimi, O., Y., ve Yinusa, G., O., "SME Credit Financing, Financial Development and Economic Growth in Nigeria", *African Journal of Economic Review*, Cilt:4, Sayı:2, 2016.

Atbaşı, R., *Türkiye Ekonomisinde Kur, Faiz ve Enflasyon İlişkisi Üzerine Ampirik Bir Uygulama*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2019.

Avrupa Yatırım Bankası-ING, Basın Bülteni, *https://www.ing.com.tr/F/Documents/pdf/Basin_Odasi/2014/ingbank_ayb_kredi_anlasmasi_19032014.pdf*, 2014, (Erişim Tarihi:05.03.2022).

Balıkçıoğlu, İ., *Türk KOBİ'lerine Verilen Devlet Yardımları ve AB KOBİ Yardım Mekanizmasının Karşılaştırılması*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2010.

Büyür Atıcı, G., *Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ'lerin) Ekonomik Gelişime Etkileri, Finansman Kaynakları ve KOBİ'lerin Büyümesini Sağlayan Faktörlere İlişkin Bir Karşılaştırma*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2006.

CEB, Mission and History, *https://coebank.org/en/about/mission/*, (Erişim Tarihi:20.03.2022).

CEB, News, *https://coebank.org/en/news-and-publications/news/?country=turkey&sector=msmes*, (Erişim Tarihi:30.03.2022).

Çerçi, A., Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Kredi Değerlendirme ve Kredilendirme Süreci Semineri, İş, Ürün ve Planlama Daire Başkanlığı, Ankara 2016. (Banka çalışanından alınmış PowerPoint sunumu)

Çetin, H.C., *Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Finansman Sorunları ve Bu Sorunlara Yönelik Politikalar (Kredi Politikaları)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2007.

Dünya Bankası (World Bank), Debarred Firms and Individuals, *https://www.worldbank.org/en/projects-operations/procurement/debarred-firms#*, (Erişim Tarihi:13.03.2022).

DPT, Kalkınma Planı (Beşinci Beş Yıllık), *https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/12/Besinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1985-1989.pdf*, 1985 (Erişim Tarihi: 08.11.2021).

DPT, Kalkınma Planı (Birinci Beş Yıllık), *https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/Birinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1962-1967.pdf*, Ocak 1963 (Erişim Tarihi: 03.11.2021).

DPT, Kalkınma Planı (Dördüncü Beş Yıllık), *https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/Dorduncu_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1979-1983.pdf*, Nisan 1979 (Erişim Tarihi: 08.11.2021).

DPT, Kalkınma Planı (Üçüncü Beş Yıllık), *https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/12/Ucuncu_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1973-1977.pdf*, (Erişim Tarihi: 08.11.2021).

EIB, 2014 Yılında Türkiye'de AYB, *https://www.eib.org/attachments/country/factsheet_turkey_2014_tr.pdf*, 2015 (Erişim Tarihi:13.03.2022).

Eminoğlu, O., *Kobilerin İhracatta Karşılaştığı Sorunlar ve Devlet Destekleri Üzerine Ankara Sincan Organize Sanayi Bölgesinde Bir Uygulama*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013.

European Commission, https://ec.europa.eu/growth/smes/sme-definition_en, (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

Garanti BBVA, Avrupa Yatırım Bankası Destekli KOBİ Kredileri, *https://www.garantibbva.com.tr/tr/ticari/krediler/avrupa_yatirim_bankasi_destekli_kredi.page*, (Erişim Tarihi:13.03.2022).

Gümüş. Ö., *Dünya Bankası Kredileri: Türkiye Örneği Üzerine Bir İnceleme*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Edirne 2011.

Halkbank, 2010 Faaliyet Raporu, *https://mediaservice.halkbank.com.tr/media/document/Halkbank/YatirimciIliskileri/FaaliyetRaporlari/2010faaliyetraporu.pdf*, (Erişim Tarihi:15.04.2022).

Halkbank, 2015 Faaliyet Raporu, *https://www.halkbank.com.tr/content/dam/halkbank/tr/dokumanlar/yatirimci*

-iliskileri/finansal-bilgiler/finansal-bilgiler/faaliyet raporlar%C4%B1/2015FaaliyetRaporu.pdf, (Erişim Tarihi:27.01.2022).

Halkbank, AYB KOBİ Kredileri, *https://www.halkbankkobi.com.tr/tr/kobi/krediler/Yurtdisi-Kaynakli-Krediler/AYB-KOBI-Kredileri.html*, (Erişim Tarihi:13.03.2022).

Halkbank, Dünya Bankası KOBİ Kredileri, *https://www.halkbankkobi.com.tr/tr/kobi/krediler/Yurtdisi-Kaynakli Krediler/DB-KOBI-Kredileri.html*, (Erişim Tarihi:13.03.2022).

Halkbank, KOBİ Kredileri, *https://www.halkbankkobi.com.tr/tr/kobi.html#*, (Erişim Tarihi: 27.01.2022).

Hazine Müsteşarlığı, KOBİ Kredileri İzleme Raporu, *https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2018/11/2009_Yili_Kobi_Raporu_31102011.doc,* (Erişim Tarihi: 06.04.2022).

IMF-Dünya Bankası, IMF ve Dünya Bankası, *https://www.imf.org/-/media/Files/Countries/ResRep/TUR/tr-the-imf-and-the-world-bank.ashx,* 2019 (Erişim Tarihi:13.03.2022).

İraz, R., ‘‘Küresel Rekabet Ortamında Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Ulusal Sosyo-Ekonomik Sisteme Katkıları Açısından Değerlendirilmesi’’, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:15, s.368, 2006.

İşcan, H., ve Durgun Kaygısız, A., “Türkiye’de Döviz Kuru, Enflasyon ve Faiz Oranı İlişkisi: 2009-2017 Uygulaması”, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* Sayı:17, s.589, 2019.

Kanayo, O., Jumare, F. ve Nancy, S., “Challenges of Microfinance Access in Nigeria: Implications for Entrepreneurship Development”, *MCSER-CEMAS-Sapienza University of Rome Mediterranean Journal of Social Sciences*, Sayı: 6, Cilt:4, 2013.

Kasekende, L., and Opondo, H., “Financing Small and Medium-scale Enterprises (SMEs): Uganda’s Experience”, Bank of Uganda Working Paper,

https://nru.uncst.go.ug/bitstream/handle/123456789/2198/Financing%20Small%20and%20MediumScale%20Enterprises.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (Erişim Tarihi: 05.06.2022).

Kerimoğlu, G., *Enflasyon Hedeflemesinde Döviz Kuru Müdahalelerinin Etkinliği: Türkiye Örneği,* Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2013.

KfW, History of KfW, *https://www.kfw.de/About-KfW/F%C3%B6rderauftrag-und-Geschichte/Geschichte-der-KfW/index.html,* (Erişim Tarihi: 06.04.2022).

KfW, News From 2015, *https://www.kfw-entwicklungsbank.de/International-financing/KfW-Development-Bank/News/News-Details_288961.html,* (Erişim Tarihi: 06.04.2022).

KOSGEB, Desteklenen Sektörler, *https://webdosya.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/DesteklenenSektorler.pdf,* 2009 (Erişim Tarihi: 05.12.2021).

KOSGEB, *Dünden Bugüne KOSGEB, https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/detay/7903/tarihce*, 27 Temmuz 2021 (Erişim Tarihi: 03.11.2021).

KOSGEB, Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik, https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/detay/8173/kobi-tanimi-guncellendi (Erişim Tarihi: 07.06.2022).

Lök, H., "Avrupa Yatırım Bankası Kaynaklı Özel Sektör Proje Kredileri ve Türkiye Uygulaması", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Sayı: 2, Cilt: 21, 2018.

Lök, H., "Finansmana Erişim Çerçevesinde Dünya Bankası Kaynaklı Özel Sektör Proje Kredileri: Türkiye Uygulaması", *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi,* Sayı:4, Cilt:7, 2018.

Resmi Gazete, Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri Ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, *https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/03/20220318-11.pdf*, (Erişim Tarihi:07.06.2022).

Saatcioğlu, C. Ve Karaca O., "Döviz Kuru Belirsizliğinin İhracata Etkisi: Türkiye Örneği", *Doğuş Üniversite Dergisi*, 5 (2), 2004.

Şen, S., Korelasyon 7. Sunum, *https://sedatsen.files.wordpress.com/2016/11/7-sunum.pdf,* 2016, (Erişim Tarihi: 04.06.2022).

Tarı, R. ve Yıldırım, D. Ç., "Döviz Kuru Belirsizliğinin İhracata Etkisi: Türkiye İçin Bir Uygulama", *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, Sayı:2, Cilt:16, 2009.

Taşcan, E., *Konaklama İşletmelerinde Yöneticilerin Gelişen İşletmeler Piyasasına Bakış Açıları ve Farkındalıkları: Alanya Uygulaması*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2015.

Taşçı, S. Z., *Türkiye'deki Kobilerin 2010-2016 Yılları Arasında Banka Kredileri Kullanımının Diğer Finansman Yöntemleri İle Karşılaştırılması*, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2017.

T.C. Ticaret Bakanlığı, *Ticaret Bakanlığı Tarihçesi, https://ticaret.gov.tr/kurumsal/tarihce,* 2019 (Erişim Tarihi: 04.12.2021).

Tetik, G., *Dünya Bankası Kredilerinin Türkiye'deki Kobi İşletmeciliğine Etkisi*, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2016.

TKYB, Bankanın Tarihçesi, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/tarihce-statu-ve-sermaye-yapisi,* (Erişim Tarihi:25.01.2022).

TKYB, Toptan Bankacılık (APEX), *https://kalkinma.com.tr/biz-ne-yapiyoruz/proje-finansmani-ve-kurumsal-krediler/toptan-bankacilik-apex*, (Erişim Tarihi:26.01.2022).

TKYB, 2008 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari*, (Erişim Tarihi:26.01.2022).

TKYB, 2009 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari*, (Erişim Tarihi:26.01.2022).

TKYB, 2010 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari*, (Erişim Tarihi:26.01.2022).

TKYB, 2011 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari*, (Erişim Tarihi: 15.04.2022).

TKYB, 2012 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari*, (Erişim Tarihi: 15.04.2022).

TKYB, 2013 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari*, (Erişim Tarihi:26.01.2022).

TKYB, 2014 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari*, (Erişim Tarihi:17.04.2022).

TKYB, 2015 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari*, (Erişim Tarihi:17.04.2022).

TKYB, 2016 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari*, (Erişim Tarihi:26.01.2022).

TKYB, 2017 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari*, (Erişim Tarihi:17.04.2022).

TKYB, 2018 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari*, (Erişim Tarihi:17.04.2022).

TKYB, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/bizi-taniyin/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-faaliyet-raporlari*, (Erişim Tarihi:17.04.2022).

TKYB, 2020 Yılı Entegre Raporu, *https://www.kap.org.tr/ek-indir/4028328c7b648351017beefc32fa0006*, (Erişim Tarihi:13.04.2022).

TMMOB, Oda Raporu Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmeleri (KOBİ'ler), *https://www.mmo.org.tr/sites/default/files/KOBI%20oda%20raporu_677.pdf,* Yayın No: MMO/677, 2017 (Erişim Tarihi: 04.12.2021).

TOSYÖV, 2019-2021 Faaliyet Raporu, KOBİ tanımı ve Sınıflandırılması, *https://www.tosyovbursa.org/userFiles/blog/2019-2021-faaliyet-raporu.pdf,* 2021 (Erişim Tarihi:14.12.2021).

TSKB, 1 Ocak 2008- 30 Haziran 2009 Sürdürülebilirlik Raporu, *https://online.tskb.com.tr/raporlar/sustain_2008_2009/tr/m-7-2.aspx,* 2010 (Erişim Tarihi: 25.01.2022).

TSKB, 2004 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

TSKB, 2005 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

TSKB, 2006 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

TSKB, 2007 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

TSKB, 2008 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

TSKB, 2009 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 21.04.2022).

TSKB, 2010 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 21.04.2022).

TSKB, 2011 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

TSKB, 2012 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

TSKB, 2013 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

TSKB, 2014 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

TSKB, 2015 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

TSKB, 2016 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

TSKB, 2017 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

TSKB, 2018 Yılı Entegre Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

TSKB, 2019 Yılı Entegre Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar*, (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

TSKB, 2020 Yılı Entegre Faaliyet Raporu, *https://www.tskb.com.tr/i/content/4478_1_TSKB%202020%20Entegre%20Faaliyet%20Raporu.pdf*, (Erişim Tarihi: 25.01.2022).

TSKB, 2021 Yılı Entegre Faaliyet Raporu, *https://kalkinma.com.tr/assets/uploads/pdf/kalkinma_2021_Faaliyet_Raporu.pdf*, (Erişim Tarihi: 26.04.2022).

TSKB, Kadın İstihdamı ve Fırsat Eşitliği, *https://www.tskb.com.tr/hizmetler/kurumsal-bankacilik/kurumsal-krediler/kadin-istihdami-ve-firsat-esitligi*, (Erişim Tarihi: 26.04.2022).

TSKB, Kısaca TSKB, *https://www.tskb.com.tr/tr/hakkimizda/bizi-taniyin,* (Erişim Tarihi:24.01.2022).

TÜİK, *Kurumsal Tarihçe, https://www.tuik.gov.tr/Kurumsal/Tarihce*, 2020 (Erişim Tarihi: 05.12.2021).

Türk Eximbank, 2001 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/789a6c23-a7cd-45f0-9d36-019c87f1669d/eximbank-faaliyetraporu-2001*, (Erişim Tarihi: 19.02.2022).

Türk Eximbank, 2002 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/33b1eeb9-cc86-4e00-bc2d-cef0a2503f52/eximbank-faaliyetraporu-2002*, (Erişim Tarihi: 19.02.2022).

Türk Eximbank, 2003 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/38346ae4-43a0-4bf4-83e4-09500fde0d59/eximbank-faaliyetraporu-2003,* (Erişim Tarihi: 19.02.2022).

Türk Eximbank, 2004 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/506d1924-fe85-4132-8f4f-b28ad88b17f3/eximbank-faaliyetraporu-2004*, (Erişim Tarihi: 19.02.2022).

Türk Eximbank, 2005 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/a0b1d00c-579b-40b1-8c04-1b7b7b393327/eximbank-faaliyetraporu-2005*, (Erişim Tarihi: 19.02.2022).

Türk Eximbank, 2006 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/5cf37669-b770-419c-9b44-115620b04fe5/eximbank-faaliyetraporu-2006,* (Erişim Tarihi: 19.02.2022).

Türk Eximbank, 2007 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/5c88214c-ec22-495c-8538-ab209a0b2d66/eximbank-faaliyetraporu-2007*, (Erişim Tarihi: 19.02.2022).

Türk Eximbank, 2008 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/7919a274-8abf-4e9a-811e-ba13575e8084/eximbank-faaliyetraporu-2008*, (Erişim Tarihi: 20.02.2022).

Türk Eximbank, 2009 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/37771417-1a3b-4afa-b1b8-726ceaf55778/eximbank-faaliyetraporu-2009*, (Erişim Tarihi: 20.02.2022).

Türk Eximbank, 2010 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/6182a001-2e6a-4e86-b499-bdd037a1d822/eximbank-faaliyetraporu-2010*, (Erişim Tarihi: 20.02.2022).

Türk Eximbank, 2011 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/a5e074b5-5d4c-4d3c-b65a-1d99bbf44985/eximbank-faaliyetraporu-2011*, (Erişim Tarihi: 20.02.2022).

Türk Eximbank, 2012 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/5016637f-77ca-40a4-891b-8dc71a26bd83/eximbank-faaliyetraporu-2012*, (Erişim Tarihi:02.03.2022).

Türk Eximbank, 2013 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/a131b83d-769b-4ad8-a407-cbeee864f4ac/eximbank-faaliyetraporu-2013*, (Erişim Tarihi:02.03.2022).

Türk Eximbank, 2014 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/0c8f599c-669d-4d3f-b560-51125c1e232b/eximbank-faaliyetraporu-2014*, (Erişim Tarihi:02.03.2022).

Türk Eximbank, 2015 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/05e3d2b5-0f44-46cd-befc-3a86238dcdcf/eximbank-faaliyetraporu-2015*, (Erişim Tarihi:02.03.2022).

Türk Eximbank, 2016 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/8dcb2172-ceba-4873-a8a3-6d330ced48e1/eximbank-faaliyetraporu-2016*, (Erişim Tarihi:02.03.2022).

Türk Eximbank, 2017 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/f25e242f-2ac6-427e-97e1-7cee4f29ffac/eximbank-faaliyetraporu-2017*, (Erişim Tarihi:02.03.2022).

Türk Eximbank, 2018 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/c1180b82-9cdc-466d-acca-1f102991ecd6/eximbank-faaliyetraporu-2018*, (Erişim Tarihi:03.03.2022).

Türk Eximbank, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/dc833aa4-f8d3-4875-8a2f-3a81c1acdd26/eximbank-faaliyetraporu-2019*, (Erişim Tarihi:03.03.2022).

Türk Eximbank, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/0f9c95e2-a87c-43d8-a45e-22bb498c9107/eximbank-faaliyetraporu-2020*, (Erişim Tarihi:03.03.2022).

Türk Eximbank, 2021 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.eximbank.gov.tr/content/files/af984b4d-255e-47d1-a034-95985afbc506/eximbank-2021-yili-faaliyet-raporu*, (Erişim Tarihi:03.03.2022).

Türk Eximbank, Kuruluş, *https://www.eximbank.gov.tr/tr/hakkimizda/kurumsal/bankamiz-hakkinda*, 2022 (Erişim Tarihi: 19.02.2022).

Türk Eximbank, Türkiye İhracat Kredi Bankası KOBİ Tanımı, *https://www.eximbank.gov.tr/tr/duyurular/2018-yili-duyurulari/bankamiz-kobi-taniminda-yapilan-degisiklik-hakkinda-duyuru,* 2018 (Erişim Tarihi: 07.12.2021).

Türkiye Vakıflar Bankası, 2005 Faaliyet Raporu, *https://www.vakifbank.com.tr/documents/faaliyet/VAKIFbank2005s.pdf,* (Erişim Tarihi:13.02.2022).

Türkiye Vakıflar Bankası, 2006 Faaliyet Raporu, *https://www.vakifbank.com.tr/documents/yiliski/2006faaliyet.pdf*, (Erişim Tarihi:13.02.2022).

Türkiye Vakıflar Bankası, 2007 Faaliyet Raporu, *https://www.vakifbank.com.tr/documents/yiliski/2007FaaliyetRaporu.pdf*, (Erişim Tarihi:13.02.2022).

Türkiye Vakıflar Bankası, 2008 Faaliyet Raporu, *https://www.vakifbank.com.tr/documents/yiliski/2008FaaliyetRaporu.pdf*, (Erişim Tarihi:13.02.2022).

Usal, Z. O., "Dünya Bankası ve IMF Kapsamında Uluslararası Finans Kuruluşları ve İnsan Hakları", *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No:39, 2008.

Ünlüleblebici, Y., *KOBİ Kredilerin Ekonomik Büyümeye Etkileri: Türkiye Örneği*, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Niğde 2011.

Vakıfbank, 2009 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.vakifbank.com.tr/documents/yiliski/faaliyet_raporu209.pdf*, (Erişim Tarihi:13.02.2022).

Vakıfbank, 2010 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.vakifbank.com.tr/documents/yiliski/faaliyet_rapor-2010.pdf*, (Erişim Tarihi:13.02.2022).

Vakıfbank, 2011 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.vakifbank.com.tr/documents/yiliski/faaliyet_11.pdf*, (Erişim Tarihi:13.02.2022).

Vakıfbank, 2012 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.vakifbank.com.tr/documents/yiliski/2012faaliyetRaporu.pdf*, (Erişim Tarihi:13.02.2022).

Vakıfbank, 2013 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.vakifbank.com.tr/documents/yiliski/2013faaliyetRaporu.pdf*, (Erişim Tarihi:13.02.2022).

Vakıfbank, 2014 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.vakifbank.com.tr/documents/yiliski/2014_faaliyet_raporu.pdf*, (Erişim Tarihi:13.02.2022).

Vakıfbank, 2015 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.vakifbank.com.tr/documents/yiliski/2015_faaliyet_raporu_V3.pdf*, (Erişim Tarihi:13.02.2022).

Vakıfbank, 2016 Yılı Faaliyet Raporu, https://www.vakifbank.com.tr/documents/yiliski/2016_faaliyet_raporu_v2.pdf, (Erişim Tarihi:13.02.2022).

Vakıfbank, 2017 Yılı Faaliyet Raporu, *https://www.vakifbank.com.tr/documents/yiliski/VakifBank_2017_Yili_Faaliyet_Raporu.pdf*, (Erişim Tarihi:13.02.2022).

Vakıfbank, 2020 Entegre Faaliyet Raporu, *https://www.vakifbank.com.tr/documents/yiliski/VKF_FRAT_2020_UYG__uyg_65_SPREADS_NY.pdf*, (Erişim Tarihi:27.01.2022).

Vakıfbank, Vakıfbank'ı Tanılayalım, *https://www.vakifbank.com.tr/hakkimizda.aspx?pageID=182*, (Erişim Tarihi:27.01.2022).

Yıldız, S., *Türkiye'de KOBİ'ler: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2010.

Yılmaz, E., *Türkiye'de KOBİ Kredilerinin Ekonomik Büyüme, Dış Ticaret ve İstihdam Üzerindeki Etkisi: Ampirik Bir Çalışma,* Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 2019.

Yurtsever, M. A., *Son 5 Yılda KOBİ'lerin Yaşadığı Finansal Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, KTO(Konya Ticaret Odası) Karatay Üniversitesi Sosyal Bilgiler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya 2018.

Ziraat Bankası, Avrupa Yatırım Bankası Kredileri, *https://www.ziraatbank.com.tr/tr/ticari/krediler/dis-kaynakli-krediler/avrupa-yatirim-bankasi-ayb-kredileri*, (Erişim Tarihi:13.03.2022).

Ziraat Bankası, Faaliyet Raporu 2015, *https://www.ziraatbank.com.tr/tr/yatirimci-iliskileri-ZB/finansal-bilgiler/Documents/FaaliyetRaporu2015.pdf*, (Erişim Tarihi:10.04.2022).